

Estudi de la situació de la infància i l'adolescència de la ciutat de Mollerussa

2n informe, 2021-2024

Universitat de Lleida

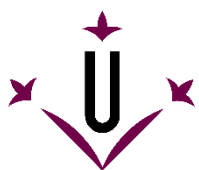
Daniel Gutiérrez-Ujaque i Arnau Erta-Majó

Eduard Vaquero Tió (coord.)

Ajuntament de Mollerussa

Montse Ruiz Pérez, Alexandra Sánchez Parra i

Laia Marín Realp

Universitat de Lleida

**AJUNTAMENT
DE MOLLERUSSA**

Estudi de la situació de la infància i l'adolescència de la ciutat de Mollerussa 2n informe, 2021-2024

Autors:

Daniel Gutiérrez-Ujaque, Arnau Erta-Majó, Montse Ruiz Pérez, Alexandra Sánchez Parra, Laia Marín Realp i Eduard Vaquero Tió (coord.)

Col·laboració Beca d'Introducció a la Recerca de la Càtedra Educació i Adolescència curs 2024-2025: Marta Sanmartín Puy i Paula Santiago Padilla

Disseny i maquetació:

Paula Santiago Padilla, Arnau Erta Majó, Daniel Gutiérrez Ujaque i Eduard Vaquero Tió

Assessorament lingüístic:

Institut de Llengües de la Universitat de Lleida.

Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència de la ciutat de Mollerussa:

Càtedra Educació i Adolescència Abel Martínez Oliva de la Universitat de Lleida
Regidoria d'Acció Social i Comunitària i Habitatge de l'Ajuntament de Mollerussa.

Comissió de seguiment de l'estudi de la situació de la infància i l'adolescència de la ciutat de Mollerussa:

Eduard Vaquero Tió, Departament de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida.

Montse Ruiz Pérez, Regidoria d'Acció Social i Comunitària i Habitatge de l'Ajuntament de Mollerussa.

Maribel Pérez de las Heras, Regidoria d'Acció Social i Comunitària i Habitatge de l'Ajuntament de Mollerussa.

© del text: els autors

© Ajuntament de Mollerussa

© Departament de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida

Mollerussa, 17 de juny de 2025

Experts participants:

Montse Arnau i Viñals
Àngels Ribes Bosch
Llorenç Toldrà Porta
Arnau Galitó Trilla
Sònia Sans Carrera
Montse Gorgues Ravés
Ignasi Serret Palau
Alexandre Biosca Albert
Àngels Noró Castelló
Educadora social de
l'EBASP Pla d'Urgell
Isabel Alins López
Miriam Solé Solà
Montse Llovera Gomà
Laia Marín Rialp
Maria Argilés Bellet
Xènia Muray Durán
Montse Ruiz Pérez
Àlex Culleré Garcia
Ricard Pastó Llobera
Alexandra Sánchez Parra
Mariona Vallés Romero
Antoni Chacón Moral

Infants participants:

David Granados Garcia
Elias Toni El Garnaoui
Ares Tamara Tarazona
Muhammed Fatty
Ares Barqué Lluch
Maria Balde Diamanka
Theo Asante
Gerard Sylla Pena
Yvet Aguado lopez
Malak Essalmi Rouan
Dulce Maria Duque
Arango
Jordi Sevillano Palma

Adolescents participants:

Malak Massati
Maura Pop
Assia Serghini Boumaaza
Chaima Ouardi
Sara Bekkal
Irsae Leachuuri
Marwa Belaarsi
Zakaria Baha
Núria Niubó
Ares Fernández Garcia
Rim Khamlichi
Anis Elghouti
Álvaro Cobo Sánchez
Arwa Salsabil
Joan Segué Calvís

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	8
Antecedents	9
Metodologia	9
DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES	15
EQUITAT I INCLUSIÓ	20
Sensibilització social	20
Igualtat d'oportunitats	24
Sentiment de pertinença	30
PARTICIPACIÓ	35
Consells i grups de participació infantil i juvenil	36
Audiència i influència infantil	39
Promoció de la participació	42
EDUCACIÓ	43
Accessibilitat educativa	44
Qualitat educativa	46
Educació en valors	49
SALUT	53
Atenció sanitària bàsica i especialitzada	54
Salut mental i emocional	58
Alimentació saludable	60
SERVEIS SOCIALS	62
Protecció social	63

Prevenió de situacions de risc	68
Integració comunitària	69
CIUTAT	74
Seguretat	75
Habitatge, infraestructures i mobilitat	81
Sostenibilitat mediambiental	84
OCI, CULTURA I LLEURE	88
Accessibilitat a activitats i recursos recreatius	89
Oci familiar	92
Oferta diversa d'oci i cultura	94
DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA	98

Glossari d'acrònims

CAP: centre d'atenció primària

CDI: Convenció sobre els drets de l'infant

CDIAP: centre de desenvolupament infantil i atenció precoç

CEPIA: Consell Estatal de Participació de la Infantesa i de l'Adolescència

CPA: Consell de Participació Adolescent

CPI: Consell de Participació Infantil

CNIAC: Consell Nacional dels Infants i Adolescents de Catalunya

CSMIJ: centre de salut mental infantil i juvenil

CUAP: centre d'urgències d'atenció primària

EAIA: equip d'atenció a la infància i l'adolescència

EAP: equip d'assessorament i orientació psicopedagògica

EBASP: equip bàsic d'atenció primària

IDESCAT: Institut d'Estadística de Catalunya

PLIA: Pla local d'infància i adolescència

PEE: Pla educatiu d'entorn

PFI: programes de formació i inserció

PTT: programes de transició al treball

SOAF: Servei d'Orientació i Acompanyament a les Famílies

TSAE: taller de suport i acompanyament educatiu

INTRODUCCIÓ

El segon informe sobre la situació de la infància i l'adolescència de Mollerussa té com a objectiu proporcionar una anàlisi quantitativa i qualitativa dels usos, les experiències i les percepcions dels infants i adolescents durant els anys 2021, 2022, 2023 i 2024. Amb aquest objectiu es pretén tenir una imatge polièdrica de l'estat de la infància i el jovent de la ciutat de Mollerussa. Aquesta investigació parteix de la qüestió central de com els infants i adolescents perceben i contribueixen a transformar les seues realitats socials tenint en compte la diversitat de contexts dins de la ciutat de Mollerussa.

Els principals objectius d'aquest informe són:

- Analitzar dades clau en àmbits com la inclusió i l'equitat, l'educació, la salut, la cultura, l'oci i el lleure, la participació ciutadana, els serveis socials i la infraestructura urbana, per identificar necessitats i oportunitats per als infants i adolescents.
- Promoure experiències participatives a través de metodologies de recerca creativa, per tal d'elaborar una cartografia espacial i experiencial de la infància i la joventut a Mollerussa, i implicar-hi agents experts i referents comunitaris dels diferents sectors i, especialment, els mateixos infants i adolescents.
- Establir la base per avançar en iniciatives a curt, mitjà i llarg termini que millorin el benestar dels infants i adolescents de la ciutat.
- Posar a disposició de les entitats i institucions locals aquest informe com una eina d'anàlisi, reflexió i coneixement per orientar les polítiques públiques futures en l'atenció a infants i adolescents.

Aquest informe s'articula en sinergia amb els marcs estratègics de la ciutat amb relació a la infància i l'adolescència: el Pla local d'infància i adolescència de Mollerussa (PLIA) i el Pla educatiu d'entorn (PEE). Aquests projectes comparteixen una visió transversal, participativa i inclusiva per a la promoció dels drets dels infants i adolescents a la ciutat de Mollerussa. Les recomanacions de l'informe, per tant, no només reflecteixen una diagnosi, sinó que també pretenen reforçar i complementar les accions ja iniciades en aquests marcs.

Antecedents

L'any 2012 la ciutat de Mollerussa va obtenir per primera vegada el distintiu de Ciutat Amiga de la Infància atorgat per UNICEF, que reconeix el compromís dels governs locals amb la promoció i garantia dels drets dels infants i adolescents. En el 2020 va rebre el distintiu per segona vegada. En aquest context, i com a part del procés de renovació, l'Ajuntament de Mollerussa va encarregar la realització d'un primer informe diagnòstic sobre la situació de la infància i el jovent al municipi. Aquest estudi, dut a terme per un equip investigador de la Universitat de Lleida, va combinar fonts quantitatives i qualitatives per oferir una visió detallada dels drets, les oportunitats i els reptes per al benestar dels infants i adolescents a la ciutat.

Amb la voluntat de donar continuïtat a la iniciativa i avançar cap a una estratègia més participativa, aquest segon informe suposa una evolució respecte a l'enfocament previ. Si bé manté l'objectiu de proporcionar una diagnosi de la realitat de la infància i el jovent de Mollerussa, incorpora canvis en el plantejament metodològic i en el marc analític. En primer lloc, adopta un enfocament de drets sobre la base de la Convenció sobre els drets de l'infant (CDI) (ONU, 1989)¹ i s'alinea plenament amb els marcs estratègics locals. En segon lloc, s'aborda des d'una metodologia participativa, que reconeix infants i adolescents com a protagonistes actius del coneixement, implicant-los directament en la identificació de necessitats i la construcció de propostes a través de tècniques de recerca creativa i interdisciplinària. Finalment, la nova diagnosi introdueix una sistematització analítica estructurada en dimensions que permeten una concepció transversal i integral de la realitat. Aquesta progressió metodològica i conceptual contribueix a reforçar la capacitat de l'informe com a eina de planificació, incidència i transformació de les polítiques públiques locals en favor d'infants i adolescents.

Metodologia

El segon informe de la situació de la infància i l'adolescència de Mollerussa ha significat una evolució respecte a la manera en què s'ha elaborat aquest estudi anteriorment. Prenent com a referència la CDI, el marc d'estudi ha incidit en la concepció de l'infant com a subjecte de drets, creatiu i participatiu, amb totes les capacitats de modificar i d'influenciar el seu entorn.

¹ Nacions Unides (1989). *Convenció sobre els drets de l'infant*. Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans.

Per aquest motiu, la recerca s'ha dut a terme mitjançant una metodologia d'investigació que promou la participació activa dels infants, els adolescents i la comunitat en la recopilació de dades. La metodologia emprada s'inspira en els principis de la pedagogia crítica (Giroux, 2020)², la geografia humana relacional (Massey, 2005)³ i la sociologia urbana amb enfocament sensorial i experiencial (Degen & Rose, 2022)⁴. Així mateix, s'han aplicat mètodes de recerca creativa propis de les ciències socials (Kara, 2020)⁵ com a forma de facilitar l'expressió simbòlica i emocional dels participants.

La metodologia participativa emprada en aquest informe reafirma els principis transversals del II PLIA (2021-2024), com la participació infantil, la inclusió social i la concepció de la ciutat com a entorn educador i generador de benestar. Aquest marc promou la inclusió dels infants i adolescents com a agents actius en la construcció del seu entorn i aposta per la participació comunitària com a eina de transformació social. Igualment, es vincula amb el PEE, que promou una acció educativa global i comunitària, i que reconeix el paper actiu de la infància en l'espai urbà i en la vida cívica de la ciutat.

D'acord amb els marcs esmentats i els drets recollits en la CDI, l'informe s'estructura al voltant de set dimensions: A) Equitat i inclusió, B) Participació, C) Educació, D) Salut, E) Serveis socials, F) Oci, cultura i lleure i G) Ciutat. Aquestes dimensions i les seues categories s'han definit a partir de la sistematització dels cinc drets marc de la CDI (UNICEF, 2018)⁶, que permeten identificar, analitzar i visibilitzar tant les necessitats com les oportunitats del municipi en relació amb el benestar de la infància i la joventut, des d'una mirada crítica, contextualitzada i transformadora (taula 1). Finalment, cada dimensió ha estat desgranada en tres categories operatives d'acord amb la matriu d'objectius i àrees de treball d'UNICEF (2021)⁷.

2 Giroux, H. (2020). *On Critical Pedagogy*. Bloomsbury.

3 Massey, D. (2005). *For Space*. SAGE Publications.

4 Degen, M. & Rose, G. (2022). *The New Urban Aesthetic: Digital experiences of urban change*. Bloomsbury.

5 Kara, H. (2020). *Creative research methods: A practical guide*. Policy Press.

6 UNICEF (2018). *Manual de UNICEF para las Comunidades y Ciudades Amigas de la Infancia*.

7 UNICEF (2021). *Guía para la Obtención del Reconocimiento como Ciudad Amiga de la Infancia*.

Taula 1. Relació entre les dimensions i categories de l'estudi i els objectius marc que sintetitza la CDI

Objectius marc	Àrees de treball	Dimensions	Categories
1. Ser valorats, respectats i tractats de manera justa (article 2)	1.1. Divulgació dels drets de la infància i la Convenció sobre els drets de l’infant.	Equitat i inclusió	Sensibilització social
	1.2. Polítiques locals i planificació no discriminatòries i específiques d’igualtat.		Igualtat d’oportunitats
	1.3. Comunitats inclusives i protectores, amb atenció als col·lectius vulnerables i a situacions concretes.		Sentiment de pertinença
2. Que es tinguin en compte les seues opinions, necessitats i prioritats en la vida pública (article 12)	2.1. Participació significativa de la infància a través de l’òrgan de participació infantil i altres espais.	Participació	Consells i grups de participació infantil
	2.2. Protagonisme de la infància.		Audiència i influència infantil
	2.3. Foment de la participació infantil: sensibilització, formació, trobades i normatives.		Promoció de la participació
3. Tenir accés a uns serveis socials bàsics i de qualitat (article 24)	3.1. Lluita contra la pobresa i les desigualtats d’accés.	Educació	Accessibilitat educativa
	3.2. Educació i TIC: ajudes, necessitats especials, absentisme, bretxa digital		Qualitat educativa
			Educació en valors
	3.3. Salut i alimentació	Salut	Atenció sanitària bàsica i especialitzada
			Salut mental i emocional
	3.4. Desenvolupament integral de la primera infància, suport familiar i accés a la justícia	Serveis socials	Alimentació saludable
			Protecció social
Prevenció de situacions de risc			
4. Tenir oportunitats per gaudir de la vida familiar, del joc i del lleure (article 27)	4.1. Accés a instal·lacions culturals, de lleure i esportives.	Oci, cultura i lleure	Integració comunitària
	4.2. Vida familiar.		Accessibilitat a activitats i recursos recreatius
	4.3. Cultura i joc.		Oci familiar
5. Viure en un entorn segur, protegit i net (article 31)	5.1. Protecció d’infants i adolescents contra tots els tipus de violència.	Ciutat	Oferta diversa d’oci i cultura
	5.2. Habitatge, planificació urbana i mobilitat independent i segura per a la infància.		Seguretat
	5.3. Acció climàtica favorable a la infància.		Habitatge, infraestructures i mobilitat
			Sostenibilitat mediambiental

Així doncs, l'informe s'ha elaborat recollint dades tant de caràcter quantitatiu com de caràcter qualitatiu, des d'un disseny metodològic mixt per combinar fonts i tècniques quantitatives i qualitatives, per afavorir una comprensió més rica, holística i contextualitzada de la realitat.

- **Informació de caràcter quantitatiu**, de dades secundàries obtingudes de fonts oficials (Ajuntament, IDESCAT i altres organismes públics), centrades en indicadors objectius dels àmbits analitzats. Aquestes dades han estat tractades de forma sistemàtica i agregada, la qual cosa ha permès establir una diagnosi comparativa i estructural.
- **Informació de caràcter qualitatiu**, recollida de dades primàries mitjançant tècniques de caràcter participatiu i creatiu, amb l'objectiu d'aprofundir en la percepció, vivències i propostes dels diferents actors. Es va posar especial èmfasi a garantir la veu dels infants i adolescents (com a actors directes), així com a incorporar la visió d'agents experts i referents comunitaris.

A continuació, es presenta la relació de tècniques, temàtiques i participants en les diferents accions (taula 2).

Taula 2. Resum de les tècniques utilitzades en la recollida de dades primàries per tipus de participant i nombre de participants

Tècnica	Participants
Infants Mapatge corporal Representació del cos en gran format per explorar, mitjançant dibuix i paraules, les sensacions, experiències i percepcions relacionades amb el seu entorn quotidià, connectant emocions i espais en clau crítica. Grup de discussió Dinàmica de grup basada en targetes visuals que activen el pensament simbòlic i emocional per afavorir l'expressió d'opinions i vivències sobre la ciutat. A través del diàleg estructurat i la interacció es promou la construcció col·lectiva de significat i l'expressió de consensos i contradiccions respecte a temes rellevants.	12
Adolescents Mapatge corporal Representació del cos en gran format per explorar, mitjançant dibuix i paraules, les emocions, experiències i percepcions relacionades amb el seu entorn quotidià. Contracartografia Creació de mapes alternatius que reflecteixen les experiències, les opinions, els interessos i les reivindicacions de les persones que viuen en una zona. Aquesta tècnica permet donar visibilitat a les problemàtiques i fomentar la transformació social. Ecomapa Representació gràfica de les relacions socials i ambientals de cada adolescent per analitzar xarxes de suport i influències en la seua vida quotidiana. Grup de discussió Dinàmica de grup basada en targetes visuals que activen el pensament simbòlic i emocional per afavorir l'expressió d'opinions i vivències sobre la ciutat. Mitjançant el diàleg estructurat i la interacció es promou la construcció col·lectiva de significat i l'expressió de consensos i contradiccions respecte a temes rellevants.	16
Experts Elicitació mitjançant olors Vincle memorístic d'olors com a mitjà per expressar i comunicar les experiències, opinions i reivindicacions de les persones vinculades a la realitat local dels infants i adolescents.	18

El procés d'anàlisi i interpretació de les dades s'ha fet tenint en compte el caràcter mixt de la recollida d'informació.

- **Les dades qualitatives** han estat analitzades mitjançant una anàlisi temàtica de contingut, seguint una doble aproximació inductiva i deductiva. Aquesta anàlisi s'ha estructurat a partir del sistema de categories basat en les dimensions de la CDI. El procediment ha inclòs la categorització de les dades generades pels participants i s'ha desenvolupat de forma col·laborativa amb l'equip investigador per tal d'assegurar el consens interpretatiu i la fiabilitat interna del procés. Aquesta aproximació ha permès identificar temes emergents, tensions i propostes significatives des de la veu dels mateixos infants, adolescents i experts.
- **Les dades quantitatives** parteixen de l'anàlisi documental de fonts oficials i la sistematització d'indicadors provinents de registres administratius. L'objectiu ha estat oferir una visió objectiva sobre les dimensions a estudi. S'ha fet una anàlisi estadística per tal d'identificar tendències, consensos i divergències entre les dades disponibles. Aquesta anàlisi s'ha enfocat des d'una perspectiva aplicada, buscant la utilitat per a la planificació local.

Amb la voluntat de superar una lectura fragmentada de la realitat, s'ha portat a terme una anàlisi conjunta i integrada de les dades. La triangulació de dades quantitatives i qualitatives ha permès establir relacions entre evidències empíriques, percepcions i marcs teòrics, promovent la lectura holística i contextualitzada de les dades. La interpretació dels resultats s'ha desenvolupat col·lectivament amb l'equip de recerca, posant especial èmfasi en el consens interpretatiu, la coherència interna i el retorn social del coneixement generat.

DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES

D'acord amb les dades més recents del padró d'habitants de l'Ajuntament de Mollerussa (2025), font de la qual s'extreuen les dades demogràfiques d'aquest apartat, la ciutat té actualment una població de 16.756 habitants. Aquesta xifra representa un augment respecte als 14.683 residents registrats anteriorment en l'*Informe de la situació de la infància i l'adolescència de Mollerussa* (2020). Així doncs, es genera una tendència d'augment de població, contrària a la pèrdua de població de l'últim decenni que es reflectia anys anteriors. En concret, la variació percentual ha estat del +14,12 %, una xifra molt diferent del -2,5 % que reflectia l'informe anterior.

La taxa de natalitat a la ciutat de Mollerussa l'any 2024 és de 8,77 naixements per cada 1.000 habitants, amb un total de 147 naixements (44,9 % de sexe masculí i 55,1 % de sexe femení). D'altra banda, la taxa de defunció és de 5,67, amb 95 defuncions (56,85 % de sexe masculí i 43,15 % de sexe femení). Aquestes dades indiquen un creixement natural de la població positiu, atès que la taxa de naixements és més gran que la de defuncions.

Quant a l'estructura de la població del municipi (figura 1), les dades del padró mostren que a Mollerussa hi resideixen 847 infants de 0 a 5 anys, en edat preescolar, que representen un 5,05 % del total d'habitants. Pel que fa als 2.492 joves de 6 a 17 anys, aquests constitueixen un 14,87 % de la població. En aquesta franja es poden distingir dos subgrups: els 1.102 infants que cursen educació primària (de 6 a 11 anys), un 6,61 % del total, i els 1.282 joves que cursen educació secundària (de 12 a 17 anys), un 8,27 % de la població. En conjunt, Mollerussa té 3.339 habitants de 0 i 17 anys (un 19,93 % del total de la població), fet que representa un increment del 5,63 % respecte a l'informe anterior, amb 178 persones més.

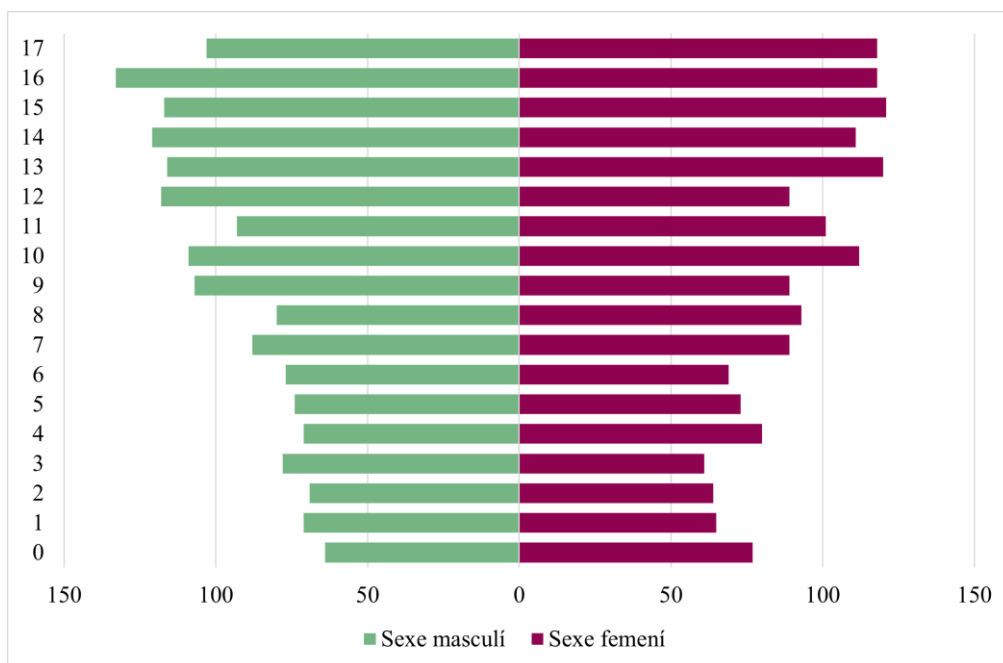

Figura 1. Piràmide de població de Mollerussa. Elaboració pròpia a partir de les dades del padró.

En relació amb la distribució per sexes, Mollerussa presenta una major representació masculina (52,02 %) que femenina (47,98 %) en la població total. Cal aclarir que les dades estadístiques habituals només tenen en compte les categories de sexe masculí i femení, per la qual cosa en aquesta anàlisi no apareixen altres expressions de sexe dissidents, com les persones intersexuals, que presenten característiques sexuals que no s'ajusten al sistema binari.

Per grups d'edat, el 50,41 % de les persones de 0 a 5 anys són de sexe masculí, mentre que el 49,59 % són de sexe femení. En els centres d'educació primària, el 50,05 % de l'alumnat és de sexe masculí, mentre que el 49,95 % és de sexe femení. Pel que fa a l'educació secundària, el percentatge de persones de sexe masculí és del 51,12 %, enfront d'un 48,88 % de persones de sexe femení. Aquesta distribució mostra una presència lleugerament superior de població masculina entre els menors d'edat, amb un 50,58 % de persones de sexe masculí enfront d'un 49,42 % de sexe femení.

Mollerussa no té una divisió urbana pròpia. Tanmateix, per tal d'obtenir una imatge més precisa de la distribució dels infants i adolescents, s'ha optat per utilitzar la divisió en seccions electorals amb l'objectiu d'identificar millor aquesta distribució. Aquesta es mostra força equitativa en general (figura 2). No obstant això, es detecten diferències lleugerament més accentuades en les seccions 3 i 6, on la mitjana de població infantil i adolescent és del 12,9 %. Aquesta xifra contrasta amb la mitjana del 18,52 % registrada en les altres quatre seccions, fet que representa una diferència percentual aproximada del 5 %.

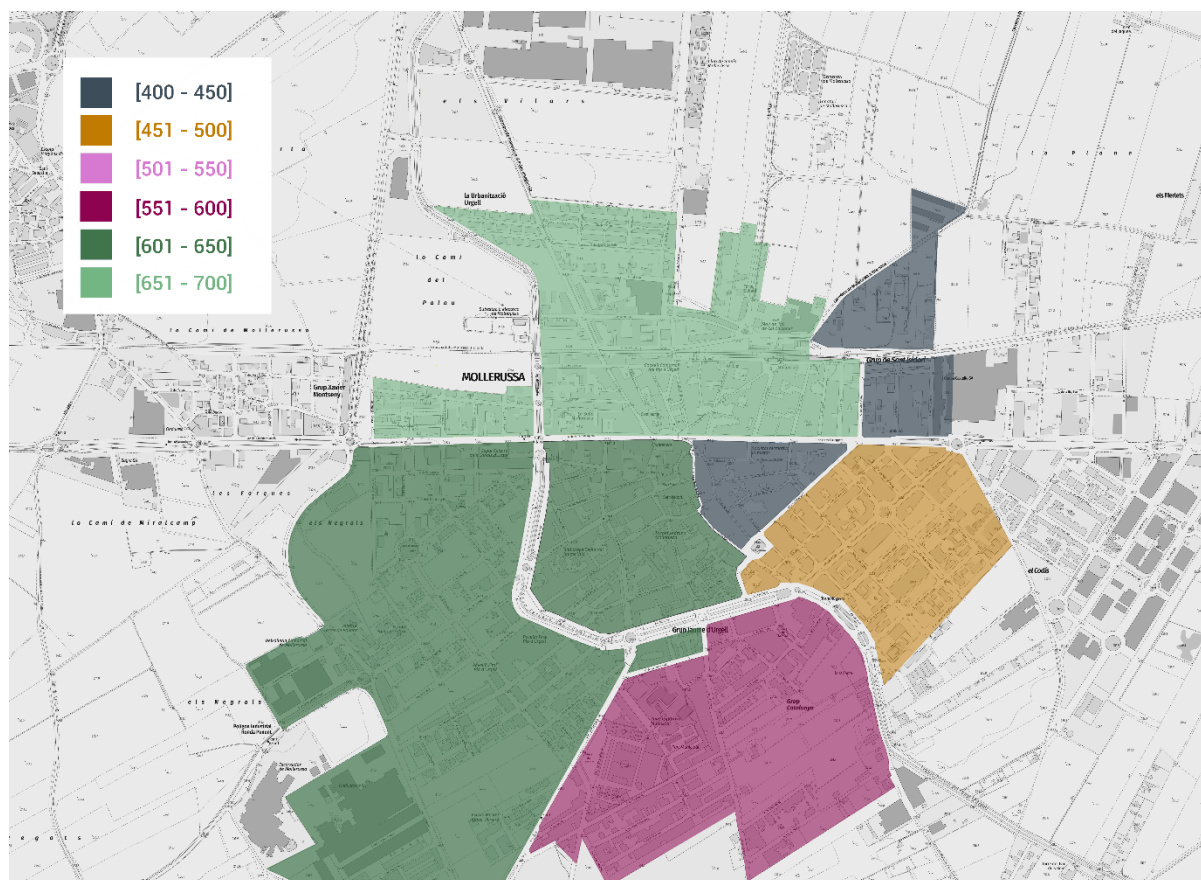

Figura 2. Distribució de la població infantil i adolescent per seccions electorals.

Elaboració pròpia a partir de les dades del padró.

Quan s'analitza la prevalença de nacionalitats estrangeres per seccions, s'observa que les seccions 1 i 2 tenen un percentatge més elevat d'infants i adolescents amb una nacionalitat diferent de l'espanyola, amb un 21,6 % i un 23,98 %, respectivament. Les segueix la secció 3, on el 17,86 % de la població de 0 a 17 anys té nacionalitat estrangera. En últim lloc, les seccions 4, 5 i 6 presenten una prevalença menor, amb un 10,29 %, un 14,03 % i un 12,24 %, respectivament. Així doncs, les persones amb nacionalitat de països de diferents continents estan equilibrades en els grups d'edat, amb una única diferència lleugerament rellevant: la població amb nacionalitat marroquina representa un 24 % en el grup d'edat de 0 a 5 anys, enfront d'un 18 % i un 14 % en els grups d'edat successius.

Donada la rellevància dels moviments migratoris a la ciutat de Mollerussa en els últims anys, és interessant destacar que un 35,22 % dels 1.176 infants i adolescents de 0 a 17 anys són de nacionalitat estrangera. Des d'una perspectiva estadística, aquesta xifra revela una presència migratòria considerable en la població de 0 a 17 anys de la ciutat de Mollerussa, la qual cosa indica una influència important dels moviments migratoris en la infància i el jovent. Les

nacionalitats més nombroses en aquest grup d'edat, a excepció de la nacionalitat espanyola (64,78 % de la població), són la romanesa (9,61 %), seguida de la marroquina (9,58 %) i, a molta distància, la senegalesa (3,17 %). La diferència més significativa respecte a les dades de l'informe anterior és la disminució del col·lectiu marroquí, que en el passat representava el 12,5 % de la població total de 0 a 17 anys.

En el gràfic següent (figura 3) es presenten les dades de nacionalitat per grup d'edat i continent. Espanya no s'inclou en el continent europeu, sinó que es presenta de manera diferenciada, per poder comparar millor les nacionalitats estrangeres. Es pot observar com la majoria de la població de 0 a 17 anys tenen nacionalitats de països del continent africà (entre el 5 % i el 6 % dins dels grups d'edat) i a continuació hi ha les nacionalitats de països europeus (entre el 3 % i el 5 %). Amb percentatges més reduïts es troben les nacionalitats de països del continent americà (entre l'1 % i el 3 %), amb una presència encara més reduïda de nacionalitats asiàtiques (menys d'un 1 % de cada grup d'edat).

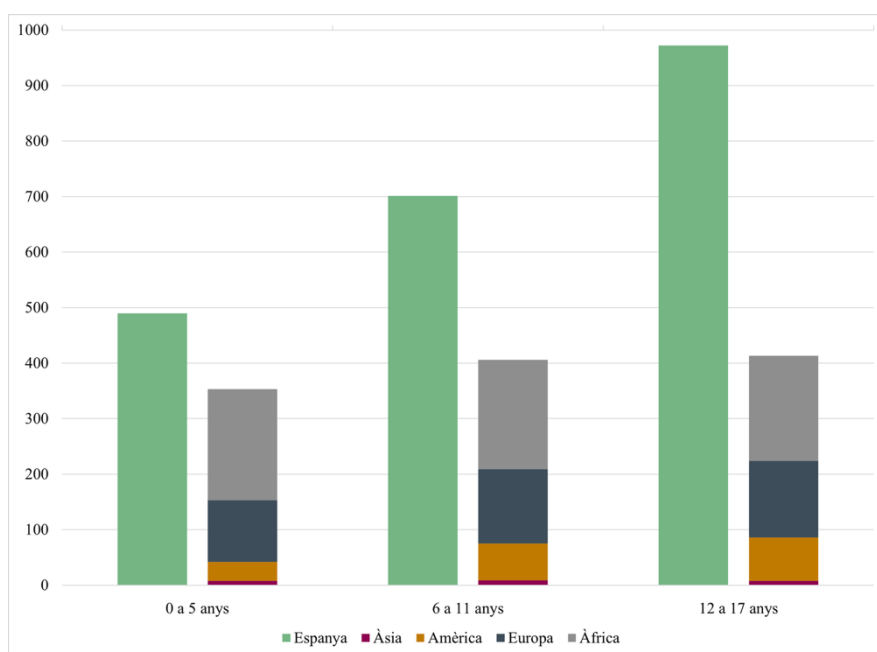

Figura 3. Població de 0 a 17 anys de nacionalitat estrangera per grup d'edat i continent.

Elaboració pròpia a partir de les dades del padró.

Per finalitzar, la majoria de les persones entre 0 i 17 anys han nascut a Espanya, un 80,65 %, un 19,68 % de les quals no tenen nacionalitat espanyola. Els països estrangers de naixement que més prevalen són el Marroc (5,21 % de la població de 0 a 17 anys), Perú (2,64 %), Romania (2,1 %), Senegal (2,01 %) i Colòmbia (1,89 %). Representant menys d'un 1 % i amb almenys

EQUITAT I INCLUSIÓ

El dret dels infants a ser valorats, respectats i tractats justament constitueix un pilar fonamental en el marc de la CDI, recollit específicament en l'article 2. Aquest segon article estableix el principi de no-discriminació com a garantia transversal de tota la resta de drets. Aquest principi implica que tots els infants, independentment de la seua procedència, gènere, condició econòmica o qualsevol altra circumstància personal o social, han de ser reconeguts en la seua dignitat inherent i han de gaudir de les mateixes oportunitats de desenvolupament. La no-discriminació no consisteix només a garantir que tots els infants tinguin dret a accedir als serveis i oportunitats, sinó que implica tractar-los amb el mateix respecte i reconèixer el seu valor en totes les decisions polítiques, les accions de les institucions i la vida quotidiana de la comunitat.

Per analitzar l'equitat i inclusió s'aborden específicament tres categories que operativitzen el dret a ser valorat, respectat i tractat justament: la sensibilització social, entesa com les accions per promoure valors de respecte, convivència i cohesió; la igualtat d'oportunitats, que examina les polítiques i mesures dirigides a garantir l'accés equitatiu als drets i serveis bàsics per a tots els infants, especialment aquells en situació de vulnerabilitat, i el sentiment de pertinença, que avalua la capacitat de la comunitat per generar vincles d'arrelament emocional i reconeixement mutu entre tots els seus membres.

Sensibilització social

La sensibilització social en l'àmbit de la infància i l'adolescència fa referència a totes les actuacions destinades a promoure valors de respecte, convivència i inclusió dins de la comunitat. Aquesta categoria engloba campanyes d'educació en valors, tallers i programes que busquen fomentar actituds de solidaritat, tolerància i responsabilitat col·lectiva entre infants i adolescents. Més enllà de la simple transmissió d'informació, la sensibilització social té com a objectiu generar un canvi real en les percepcions i comportaments, impulsant comunitats més cohesionades i respectuoses amb la diversitat.

La sensibilització social constitueix un àmbit estratègic dins de les polítiques públiques d'infància i adolescència, ja que incideix directament en la transmissió de valors, la cohesió social i la prevenció de conductes discriminatòries o conflictives. En aquest sentit, les actuacions desenvolupades tenen un impacte significatiu en la construcció de vincles positius entre iguals i en el foment d'una ciutadania activa, solidària i respectuosa.

Segons les dades recollides, s'han identificat un total de 97 programes socioeducatius de sensibilització social implementats al municipi de Mollerussa. Aquests es poden classificar en dues grans tipologies segons l'agent promotor:

- **Programes propis de l'Ajuntament de Mollerussa:** 79 actuacions (81,4 % del total).
- **Programes desenvolupats per altres administracions, entitats i associacions del territori:** 18 actuacions (18,6 % del total).

Aquesta distribució mostra una forta presència de l'Administració local com a impulsora principal de les iniciatives en matèria de sensibilització social, fet que evidencia un compromís institucional amb la promoció dels valors socials i educatius entre la població infantil i adolescent.

Dels 79 programes impulsats per l'Ajuntament, es poden destacar les aportacions específiques de les diverses regidories i serveis (figura 4).

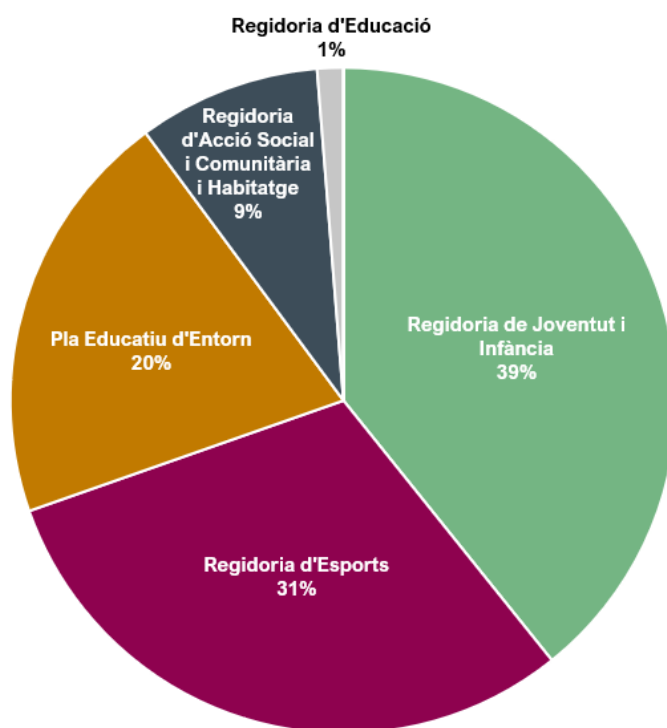

Figura 4. Nombre de programes socioeducatius de sensibilització social de l'Ajuntament de Mollerussa⁸

L'anàlisi quantitativa evidencia una concentració clara d'actuacions en tres àrees:

⁸ El PEE està elaborat conjuntament amb el Departament d'Educació, per la qual cosa no és exclusiu de l'Ajuntament.

- **Infància i adolescència.** Amb un 39,2 % dels programes municipals, la regidoria d'aquest àmbit és la que desplega més iniciatives, fet coherent amb el seu mandat de generar espais de participació, expressió i educació no formal per als infants i adolescents. Aquestes actuacions estan organitzades per eixos, com treball i educació, informació juvenil, salut, mobilitat o entitats juvenils, i inclouen activitats, com ara tallers sobre convivència, gestió emocional, respecte a la diversitat o participació comunitària.
- **Esports.** Amb un 30,4 %, l'àrea d'esports actua com a vector educatiu, no només per la promoció de l'activitat física, sinó com a eina de transmissió de valors, com el treball en equip, el respecte per les normes, la solidaritat i la inclusió. Així ho demostren torneigs, campus esportius d'estiu o la caminada amb motiu del Dia Mundial de l'Activitat Física. Aquesta dada constata la funció educativa de l'esport, més enllà de la seua dimensió recreativa.
- **PEE.** Amb un 20,3 %, aquest espai de coordinació entre el Departament d'Educació i l'Ajuntament actua com a plataforma de desenvolupament comunitari i de suport socioeducatiu. Els programes impulsats en aquest marc apunten a una acció integral i transversal amb l'entorn escolar i familiar. Hi trobem tallers de sardanes, obres de teatre feminista, acompanyament als centres en el desplegament del servei comunitari o accions de valor i compromís cívic i de convivència.

Els 18 programes restants han estat desenvolupats per organismes del territori amb implicació directa o indirecta en l'àmbit socioeducatiu (figura 5).

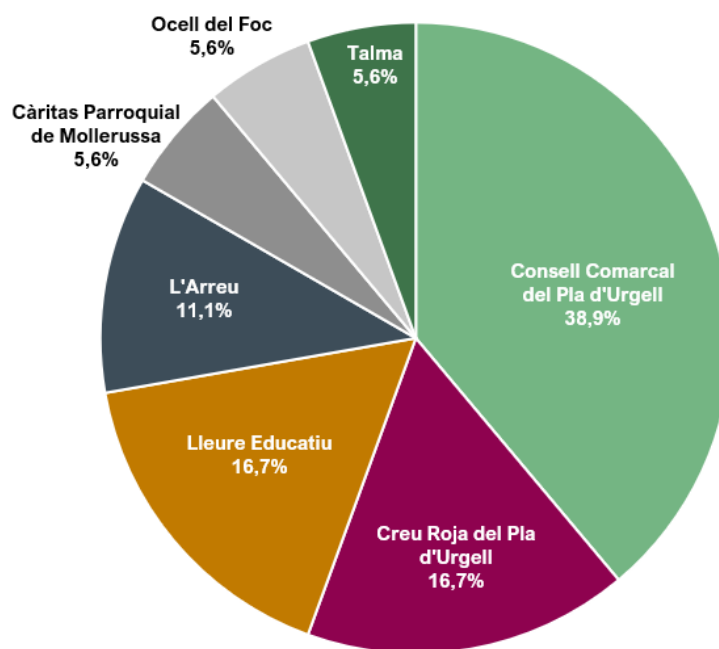

Figura 5. Programes socioeducatius de sensibilització social d'administracions, entitats i associacions

Aquestes actuacions, tot i ser quantitativament menors, suposen una aportació qualitativa molt significativa, ja que sovint s'adrecen a col·lectius vulnerables, situacions específiques o treballen des d'una mirada comunitària i de proximitat.

El Consell Comarcal del Pla d'Urgell destaca per la seua alta implicació (38,9 %), actuant com a complement de l'acció municipal i impulsant programes que poden incloure campanyes d'educació per a la pau, convivència intercultural o prevenció de violències. Aquestes accions estan vinculades amb els serveis socials, serveis d'intervenció socioeducativa itinerant, serveis d'informació i atenció a les dones, servei d'atenció integral o servei d'orientació i assessorament a famílies i joves, entre d'altres.

La participació de la Creu Roja, Càritas Parroquial i entitats de lleure com Lleure Educatiu (Casal Popular l'Arreu) destaca la riquesa i diversitat dels agents que contribueixen a la formació en valors, sovint a través d'una acció directa amb infants i adolescents en espais no formals.

D'aquesta manera, es posa de manifest un compromís per part del municipi i del teixit associatiu en la promoció de la sensibilització social entre els infants i adolescents de Mollerussa. El volum d'actuacions analitzades reflecteix una voluntat clara de fomentar valors

de convivència, respecte i participació. A partir d'aquesta base sòlida, es poden identificar diverses oportunitats per continuar avançant cap a una acció socioeducativa encara més integral i cohesionada:

- Es presenta l'oportunitat d'incorporar de manera transversal la perspectiva de gènere, la diversitat cultural i l'educació per a la pau en totes les iniciatives de sensibilització social. En aquest sentit, el reforç del lideratge de l'àrea d'igualtat pot contribuir a enriquir i ampliar l'abast d'aquestes accions.
- Es proposa reforçar la coordinació entre les diferents regidories —especialment Educació, Joventut i Igualtat— i l'Equip Bàsic d'Atenció Social Primària (EBASP) del Consell Comarcal del Pla d'Urgell amb l'objectiu de desenvolupar actuacions integrals que abastin tant els espais escolars com els comunitaris.
- Es considera valuós consolidar el paper de les entitats locals com a agents socioeducatius clau, dotant-les de recursos, espais de coordinació i oportunitats formatives que assegurin la continuïtat, la qualitat i l'impacte de les seues iniciatives.
- Finalment, es destaca la importància de sistematitzar l'avaluació dels programes desenvolupats, per tal de valorar-ne l'efectivitat, afavorir la participació activa dels infants i adolescents i identificar millores que permetin optimitzar-ne el disseny i la implementació.

Igualtat d'oportunitats

La igualtat d'oportunitats en la infància i l'adolescència implica garantir que tots els infants, independentment del seu origen, condició econòmica o situació personal, puguin accedir en igualtat de condicions als recursos i drets que necessiten per al seu desenvolupament. Aquesta categoria se centra en la promoció de polítiques no discriminatòries i, per tant, la construcció de comunitats inclusives, amb una atenció especial als col·lectius més vulnerables. Des d'aquesta perspectiva, fomentar la igualtat d'oportunitats significa detectar situacions de desavantatge i desplegar suports específics que garanteixin que cap infant o adolescent es quedi enrere.

Garantir la igualtat d'oportunitats per a tots els infants i adolescents de Mollerussa implica assegurar que cap infant no pateixi discriminació per raons d'origen, situació econòmica, gènere o qualsevol altra condició social. Aquesta igualtat demana la implementació de

polítiques socials que detectin la vulnerabilitat de manera precoç, ofereixin suport integral a les famílies i acompanyin els infants en el seu desenvolupament, especialment els que es troben en risc o situació de desemparament.

Les dades dels darrers tres anys mostren una realitat complexa però clara: a Mollerussa hi ha una part significativa d'infants i adolescents que viuen en contextos de dificultat social i, per tant, necessiten un suport continuat i especialitzat. En concret, les dades de l'EBASP mostren una situació de vulnerabilitat persistent en el teixit familiar del municipi. Entre el 2021 i el 2023 l'EBASP va fer seguiment actiu de més de 1.400 famílies empadronades cada any, amb un màxim, el 2022, de 1.577 famílies (figura 6). L'any 2023 1.550 infants i adolescents es trobaven vinculats als serveis socials a través del seguiment de les seues famílies, fet que representa una proporció significativa sobre el total d'infants del municipi. La presència continuada d'un volum tan alt d'infants atesos posa de manifest l'arrelament de les situacions de vulnerabilitat i la necessitat d'un sistema de protecció sòlid i sostingut.

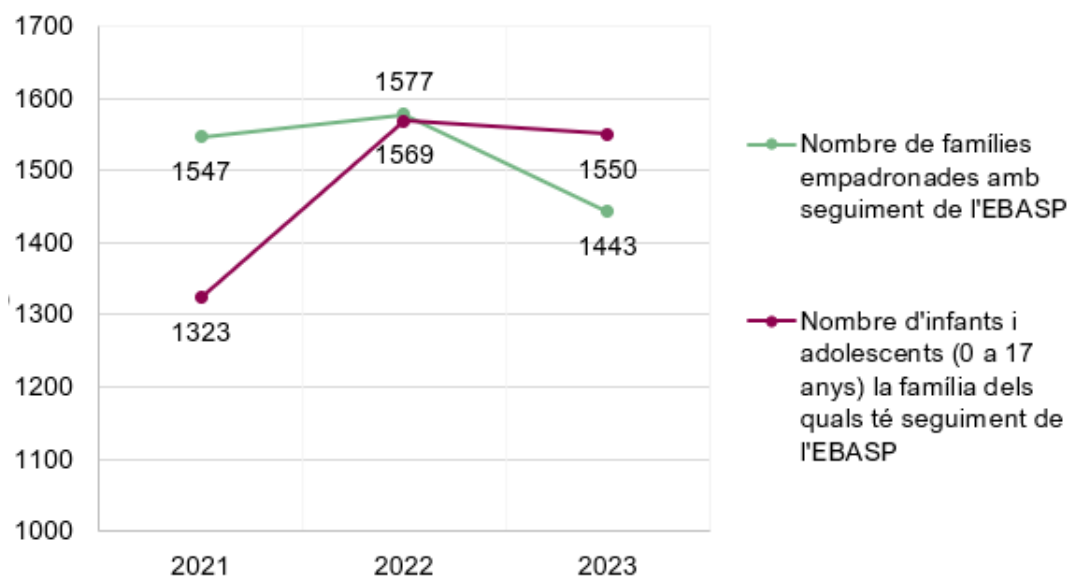

Figura 6. Evolució de famílies i infants i adolescents (0 a 17 anys) amb seguiment de l'EBASP

Els casos de famílies amb infants i adolescents en risc —atesos conjuntament per l'EBASP i l'EAIA— han augmentat progressivament: 114 famílies el 2021, 135 el 2022 i fins a 146 el 2023. En paral·lel, també ha crescut el nombre d'infants identificats en situació de risc, que han arribat als 176 el darrer any (figura 7).

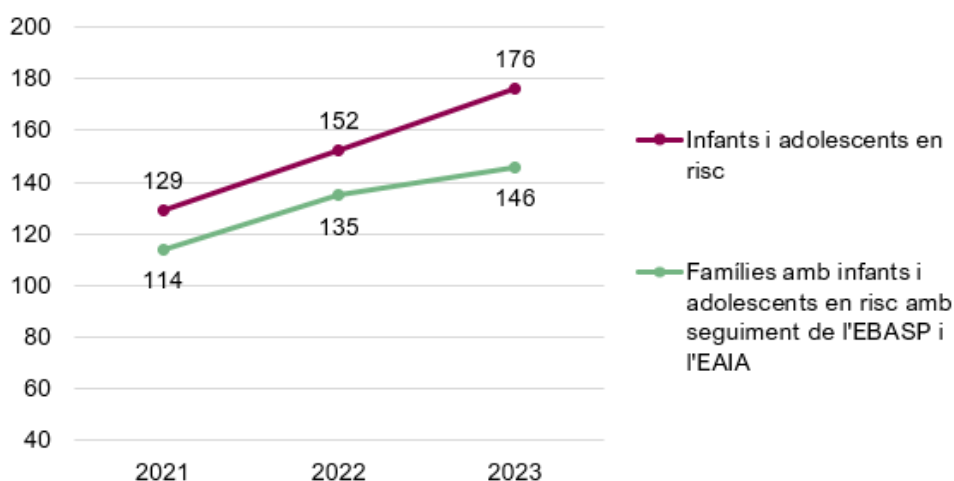

Figura 7. Evolució de famílies i infants i adolescents en risc amb seguiment de l'EBASP i l'EAIA

Un aspecte clau que cal destacar és que, de forma constant, més de la meitat dels infants en risc tenen nacionalitat estrangera: 56 % el 2021, 58 % el 2022 i 55 % el 2023. Aquesta representació és significativa i revela una desigualtat estructural que afecta especialment els infants d'origen migrant (figura 8). Aquest col·lectiu sovint es troba amb més barreres d'accés a serveis i oportunitats, fet que requereix una atenció reforçada des d'un enfocament intercultural i preventiu. Aquests factors situen aquestes persones en una posició de vulnerabilitat elevada, que sovint es cronifica, fet que es demostra amb l'evolució dels últims anys, en què s'arriba a 97 infants i adolescents amb nacionalitat estrangera en risc d'exclusió social el 2023 (figura 8).

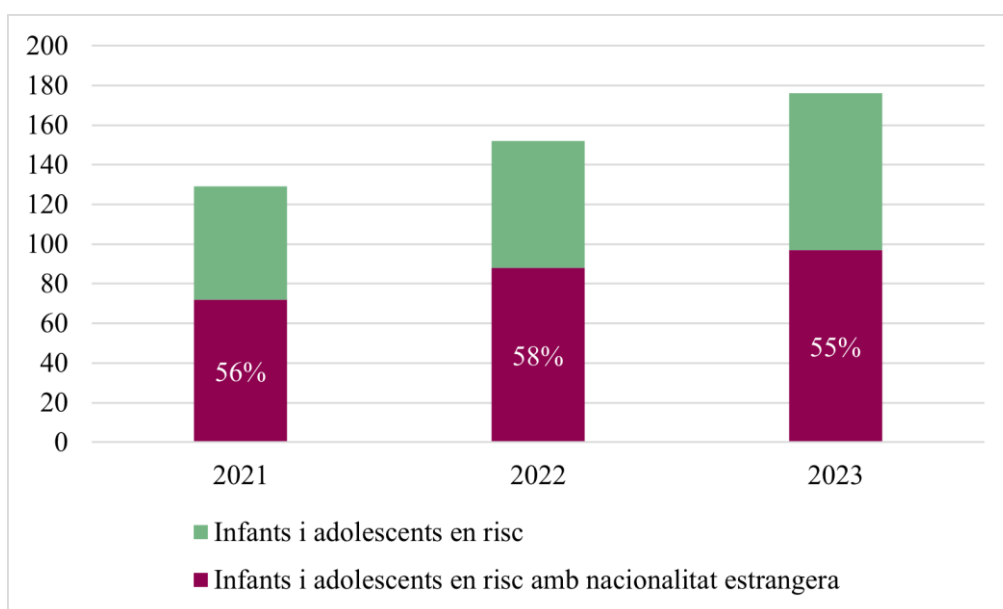

Figura 8. Evolució d'infants i adolescents en risc amb nacionalitat estrangera respecte al total

Una altra dimensió fonamental per garantir la igualtat d'oportunitats és la detecció precoç de dificultats en el desenvolupament infantil, així com la capacitat d'intervenció abans que aquestes desemboquin en situacions de desamparament. En aquest marc, dispositius com les escoles bressol, el servei d'intervenció socioeducativa Centre Obert La Banqueta i els EBASP esdevenen peces clau per a la identificació primerenca de senyals d'alerta, ja que actuen com a espais de proximitat, observació continuada i referència comunitària. Pel que fa al CDIAP, les dades dels darrers tres anys mostren una certa estabilitat en el volum de casos atesos. Concretament, l'any 2021 es van atendre 112 infants, el 2022 en van ser 115 i el 2023 la xifra es va situar en 109 (figura 9).

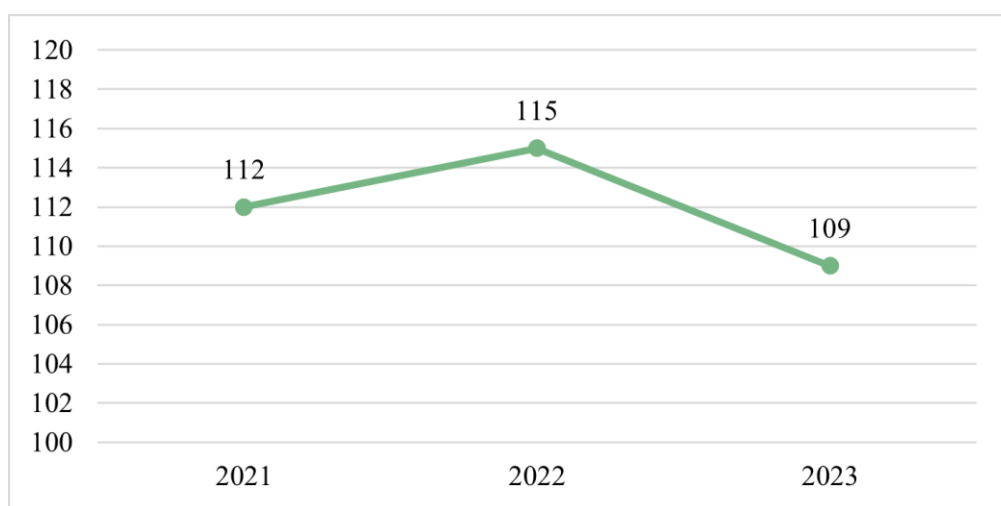

Figura 9. Evolució dels infants atesos pel CDIAP

Aquest conjunt de dades posa de manifest l'existència d'un volum sostingut de famílies i infants que accedeixen al CDIAP per abordar dificultats en àmbits com el desenvolupament psicomotor, la comunicació o les relacions socials i familiars. El CDIAP actua com una porta d'entrada prioritària per a la detecció de situacions de vulnerabilitat, sovint de caràcter invisible, que poden no estar identificades formalment com a risc social, però que presenten necessitats específiques tant en l'infant com en el seu entorn familiar. En aquest sentit, el servei esdevé estratègic per a la prevenció de problemàtiques més greus i per a la intervenció especialitzada en etapes primerenques. D'acord amb això, es considera essencial reforçar el seguiment, l'atenció i els recursos destinats a aquest espai, especialment en el marc d'un abordatge integral de la infància en situació de risc.

Quan la vulnerabilitat esdevé desprotecció greu es fa necessari activar mesures de desamparament (figura 10). Aquesta tipologia de casos també ha experimentat un creixement:

22 famílies el 2021, 30 el 2022 i 34 el 2023 han requerit mesures de protecció. En total, el 2023 43 infants es trobaven sota aquesta mesura, dels quals 13 eren d'origen estranger. Aquest augment indica una realitat preocupant: no totes les famílies poden garantir, per manca de recursos, estabilitat o suport, el benestar dels seus infants. Aquest risc és especialment alt en entorns socioeconòmics amb alta pressió social i econòmica, marcats per l'exclusió o la precarietat crònica. La presència d'infants d'origen estranger en aquestes situacions reforça la necessitat d'abordar les desigualtats des d'un enfocament inclusiu i preventiu.

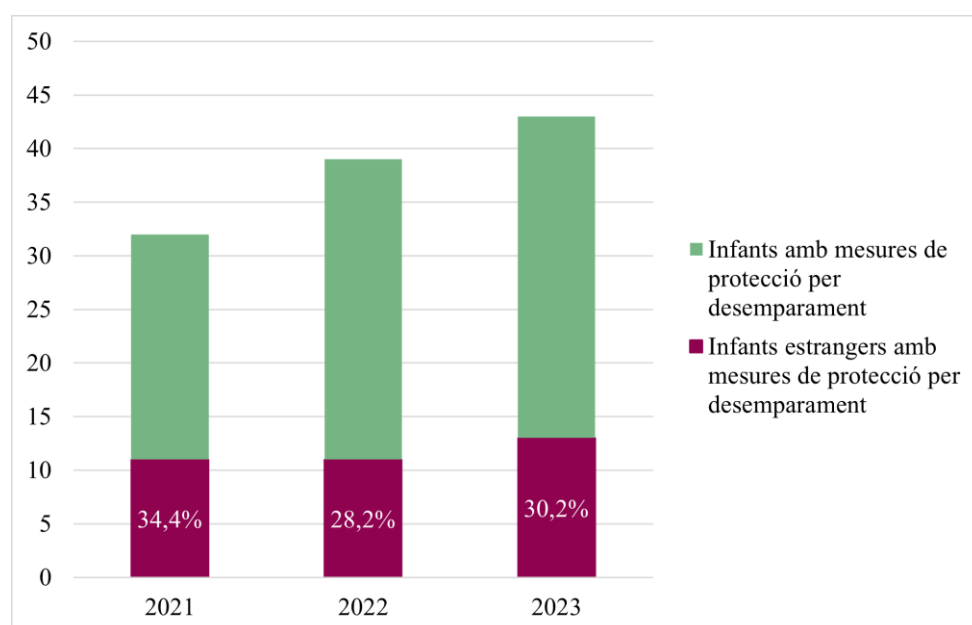

Figura 10. Evolució de les mesures de protecció per desamparament segons l'origen dels infants i adolescents

Davant d'aquesta realitat, l'EBASP han desplegat un seguit d'ajudes materials dirigides a pal·liar les desigualtats més immediates:

- **Pobresa energètica.** L'any 2023 323 famílies amb infants van rebre suport per fer front a subministraments bàsics. Tot i una lleu reducció respecte als anys anteriors (419 el 2021 i 376 el 2022), el volum es manté elevat, fet que evidencia una necessitat estructural persistent.
- **Material escolar.** El 2022 36 famílies van rebre aquesta ajuda, al davant de les 25 de l'any anterior. Aquest recurs és fonamental per garantir l'accés a l'educació en condicions equitatives.
- **Ajuda alimentària (banc d'aliments).** Segons les dades de l'any 2023 obtingudes per l'EBASP, 328 famílies amb infants a càrrec van rebre aquest suport. La xifra s'ha

mantingut estable al llarg del temps, cosa que indica una dependència estructural d'aquest recurs entre determinats perfils familiars.

Aquest conjunt de dades mostra que l'escut social desplegat per l'Administració local és imprescindible i representa una base sòlida per continuar treballant en la transformació de les dinàmiques de pobresa estructural, que requereixen temps i abordatges col·laboratius (figura 11).

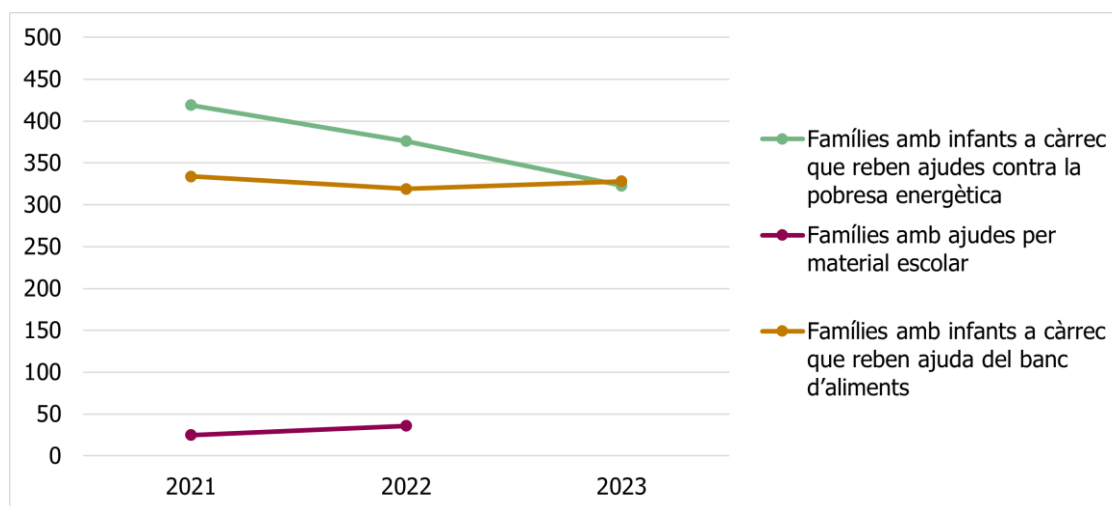

Figura 11. Evolució de famílies amb suport econòmic

En l'anàlisi d'àmbits sensibles, com la salut mental i la violència de gènere, les dades d'assistència psicosocial a infants mostren una incidència aparentment baixa: 9 casos atesos l'any 2021, 8 el 2022 i 7 el 2023. Aquestes xifres poden suggerir una detecció limitada o una cobertura insuficient de recursos especialitzats, especialment si es posa en relació amb el volum global d'infants en situació de seguiment o risc. En aquest context, es fa especialment rellevant continuar reforçant els mecanismes de detecció precoç, l'atenció comunitària i el suport emocional, en línia amb les tendències actuals que situen la salut mental infantil i adolescent com una prioritat emergent a escala global, especialment en entorns amb indicadors de vulnerabilitat social.

En relació amb la violència de gènere, les dades mostren que 4 nenes o adolescents van patir violència directa el 2022 i el 2023 (5 el 2021). Tot i que són xifres quantitativament baixes, són situacions de màxima gravetat i vulnerabilitat que requereixen actuacions específiques i coordinades entre serveis socials, serveis sanitaris i educatius, així com equips especialitzats en violència masclista.

Per combatre aquestes situacions de vulnerabilitat, l'any 2023 es va iniciar la implementació del projecte Temps per cures, amb l'objectiu de facilitar la conciliació familiar i laboral de les famílies vulnerables. Tot i que només 25 persones en van fer ús, aquest recurs té un alt potencial transformador si es consolida i amplia. El suport a la conciliació és clau per reduir la sobrecàrrega en famílies monoparentals femenines o sense xarxa familiar, i pot esdevenir una peça fonamental en la prevenció de situacions de risc.

Les dades analitzades apunten que Mollerussa compta amb una estructura sòlida d'atenció als infants i adolescents en situació de vulnerabilitat, sustentada per una xarxa de serveis socials que opera de manera continuada i compromesa. Aquesta base constitueix un actiu rellevant per al municipi. Alhora, els indicadors evidencien la persistència de desigualtats socials que afecten especialment infants i adolescents amb perfils marcats per l'origen, la situació migratòria o la precarietat econòmica. Davant d'aquesta realitat, s'obren oportunitats per seguir avançant cap a un model d'atenció més equitatiu i accessible, reforçant la coordinació entre serveis, l'enfocament intercultural i la mirada comunitària per garantir l'accés efectiu als drets i oportunitats de tots els infants i adolescents del municipi. Per avançar cap a una igualtat d'oportunitats més efectiva, es considera necessari:

- Impulsar polítiques preventives i suports integrals adreçats a les famílies, amb l'objectiu de minimitzar l'aparició de situacions de risc i afavorir entorns protectors i estables per a infants i adolescents.
- Desenvolupar i ampliar els recursos específics en salut mental infantil i juvenil, donant resposta a una necessitat creixent i sovint infrarepresentada en els circuits d'atenció, mitjançant estratègies comunitàries i accions coordinades entre serveis.
- Reforçar i diversificar els recursos de conciliació familiar i laboral, posant especial èmfasi en els col·lectius amb més dificultats estructurals, per tal de garantir la igualtat d'oportunitats i reduir les barreres d'accés a serveis i activitats.
- Integrar de manera transversal la perspectiva intercultural i de gènere en el conjunt de les polítiques i actuacions municipals adreçades a infants i adolescents, promovent una mirada inclusiva que respongui a la diversitat present al municipi.

Sentiment de pertinença

El sentiment de pertinença, en el marc d'un procés participatiu amb infants i adolescents, no pot ser considerat una construcció abstracta o emocional, sinó una categoria empírica que es defineix a partir de la relació concreta entre els subjectes i el seu entorn immediat. En aquest

sentit, la informació recollida durant els tallers qualitatius a Mollerussa permet analitzar amb precisió com aquest sentiment es construeix —i, ahora, com es fragmenta— a partir de l'experiència quotidiana amb els espais, les institucions, els grups socials i les condicions materials del territori. Les dades obtingudes mostren una coexistència de discursos aparentment positius amb diagnòstics crítics molt articulats, que ofereixen una imatge complexa i en cap cas homogènia del que significa “sentir-se part” d’una comunitat per als infants i adolescents.

En primer lloc, cal assenyalar que una part significativa dels participants expressen una percepció positiva del vincle amb la ciutat, i així ho representen en la creació del *body mapping* (figura 12).

Figura 12(a). Creació de *body mapping* feta per infants del CPI

principalment en espais i moments puntuals. Els vincles de pertinença s'articulen fonamentalment a través de microsistemes socials (amics, famílies, monitors o figures institucionals concretes) i no tant a través de dispositius generalitzats o estructures municipals consolidades.

Un segon nivell d'anàlisi és el que fa referència als espais físics com a generadors o limitadors de pertinença. Diversos infants van identificar espais com el cau, el parc municipal, L'Amistat o la plaça com a llocs de relació, trobada i activitat compartida. Aquests espais són percebuts com a part del territori propi, especialment quan hi han experimentat activitats col·lectives en contextos escolars, festius o comunitaris. Ara bé, aquesta funció simbòlica no sempre es manté estable. Els infants també relaten que molts d'aquests espais es troben en mal estat, presenten problemes de manteniment o bé esdevenen escenaris de conflicte o exclusió, principalment per la convivència no regulada entre grups d'edat. Això es fa evident en relats sobre adolescents que "ocupen" espais infantils, o sobre adults que no respecten l'ús dels parcs, la qual cosa genera situacions d'inseguretat, deixalles, agressions verbals o incompliment de normes. Aquestes situacions no són percebudes com a excepcionals sinó com a recurrents, fet que condiciona la possibilitat d'identificar aquests espais com a llocs "segurs" o "propis".

En un altre pla, la percepció de pertinença es veu fortament afectada per les condicions de seguretat i accessibilitat al territori. Els infants i adolescents descriuen diversos trams urbans com a insegurs, particularment en horari nocturn, per manca d'il·luminació, per la presència d'adults desconeguts o per la por de rebre comentaris no desitjats. Aquesta situació s'agreuja quan no hi ha cobertura telefònica o la il·luminació és intermitent. La llum apareix com un element bàsic per a la sensació de protecció. Aquesta inseguretat s'acompanya d'una percepció per part dels infants, que expressen que algunes demandes traslladades no sempre tenen una resposta visible o percebuda com a tal.

Finalment, és important destacar que la relació dels infants i adolescents amb el territori també es construeix a través de la capacitat de projectar-s'hi en el futur. Al llarg de les dinàmiques participatives van expressar desitjos i propostes concretes per a la millora de la ciutat (figura 13) —com ara més zones verdes, carrils bici segurs, espais de trobada, equipaments accessibles, igualtat de gènere o convivència intercultural—, la qual cosa mostra una vinculació activa i esperançadora amb l'entorn. Aquestes aportacions posen de manifest una voluntat de corresponsabilitat en la construcció d'un municipi més inclusiu i habitable, alhora que assenyalen àrees on cal continuar treballant per reduir desigualtats i ampliar oportunitats. La

capacitat de veure la ciutat com un espai propi i compartit es vincula estretament amb la resposta institucional a aquestes propostes i amb el compromís col·lectiu per fer-les possibles.

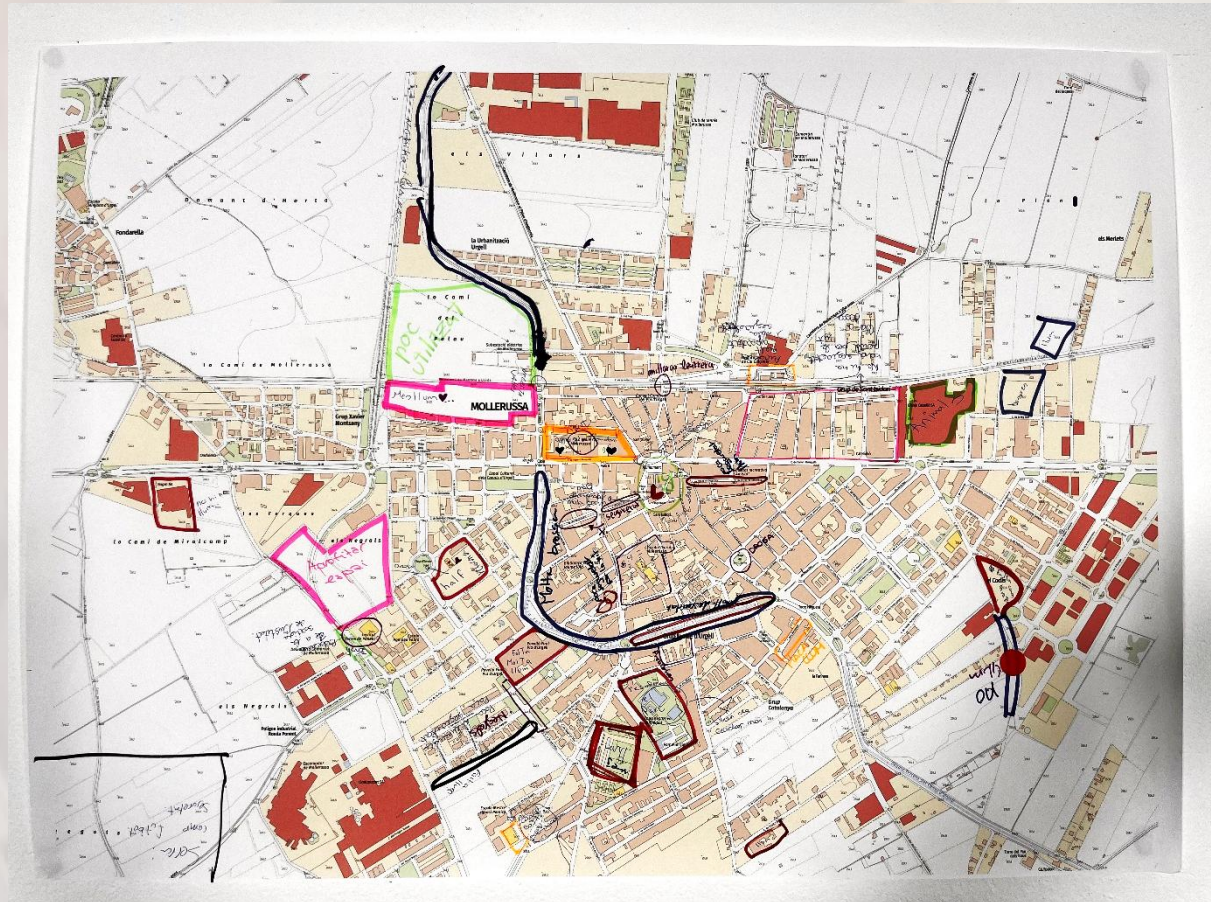

Figura 13. Contracartografia feta per adolescents del CPA

En síntesi, el sentiment de pertinença a Mollerussa es configura a partir d'experiències compartides de convivència, referents culturals i vincles positius amb l'entorn, tot i que també pot veure's afectat per factors com la percepció d'inseguretat, les desigualtats territorials i escolars o la manca de reconeixement institucional. Per enfortir aquest vincle amb la ciutat de manera equitativa i sostenible, resulta clau continuar avançant en l'equitat urbana, l'adequació dels espais públics, la inclusió activa de la diversitat i el reforç del paper de les institucions com a agents de reconeixement, protecció i acompanyament.

PARTICIPACIÓ

El dret dels infants i adolescents a ser escoltats està reconegut de manera explícita en l'article 12 de la CDI, i constitueix un principi fonamental per garantir el seu desenvolupament com a ciutadans actius i responsables. Aquest dret implica donar veu als infants, però també assegurar que les seues opinions siguin tingudes en compte en tots els assumptes que els afecten, en funció de la seua edat i maduresa. La participació infantil efectiva requereix crear espais adequats, escoltar activament, donar credibilitat a les opinions dels infants i garantir que aquestes influèncien els processos de presa de decisions.

Per analitzar la participació infantil i juvenil l'informe s'organitza en tres categories que operativitzen aquest dret: els consells i grups de participació infantil, com a espais on els infants poden expressar les seues opinions de manera formal; l'audiència i influència infantil, que mesura la capacitat real d'incidència dels infants en les polítiques i actuacions municipals, i la promoció de la participació, que inclou les accions de sensibilització, la creació d'infraestructures i la formació necessària perquè els infants puguin exercir aquest dret de manera significativa.

Consells i grups de participació infantil i juvenil

La creació de consells i grups de participació infantil constitueix una eina essencial per garantir el dret dels infants a expressar les seues opinions i ser escoltats en tots els assumptes que els afecten. La participació efectiva implica garantir espais on aquesta veu pugui ser escoltada i considerada i que influeixi en les decisions. A Catalunya aquest dret es veu reforçat per la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, que en l'article 27.1 reconeix explícitament la necessitat de promoure espais de participació real i democràtica per als infants i adolescents. A més, la Generalitat de Catalunya ha promogut la participació infantil a través del Pla integral d'infància i adolescència i també ha creat el CNIAC.

A Mollerussa aquest compromís s'ha concretat a través de la creació del CPI i el CPA. En aquests òrgans consultius impulsats per l'Ajuntament, amb el suport dels centres educatius, els infants i adolescents tenen l'oportunitat d'expressar-se i fer arribar les seues propostes directament a l'equip de govern. El CPI, creat l'octubre de 2021, amb una estructura organitzada —Assemblea General, Comitè Executiu i comissions de treball— i trobades mensuals, ofereix als infants de 10 a 12 anys un espai estructurat per reflexionar, debatre i formular propostes relacionades amb la vida quotidiana de la ciutat. D'altra banda, el CPA,

impulsat el 2006, proporciona als adolescents de 12 a 18 anys un espai estable de participació, en el qual poden analitzar, discutir i presentar iniciatives vinculades al seu entorn quotidià (figura 14). El funcionament del Consell es basa en assemblees generals que es reuneixen de manera regular al llarg del curs escolar. Els consells fomenten no només l'exercici del dret a ser escoltat, sinó també l'aprenentatge de la participació democràtica, la cohesió social i la responsabilitat ciutadana.

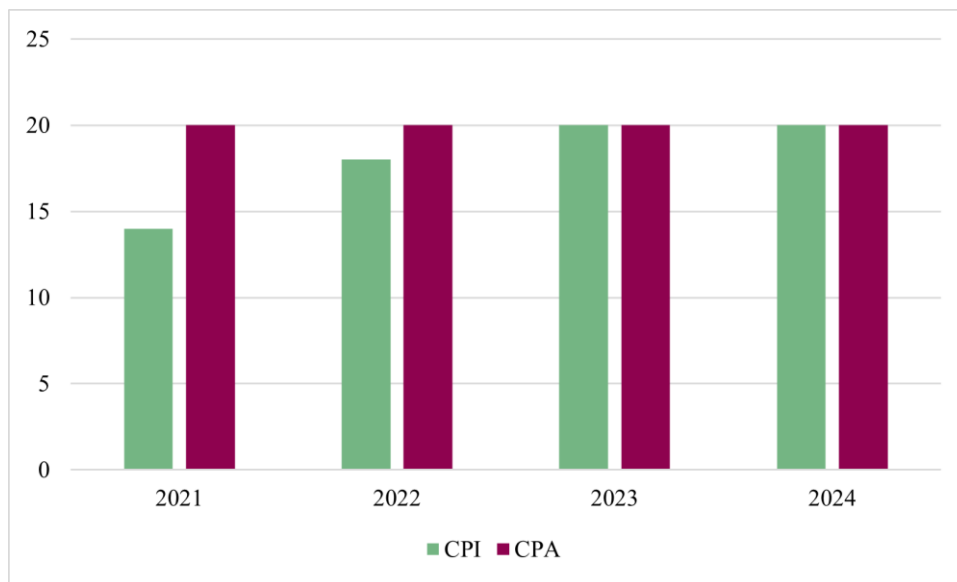

Figura 14. Membres que participen en els consells

Els recursos municipals específics de participació infantil i adolescent han experimentat canvis, però es mantenen amb xifres consolidades al llarg d'aquest període. El CPI registra 14 inscrits l'any 2021, 18 el 2022 i 20 tant el 2023 com el 2024, fet que reflecteix un augment inicial i una posterior estabilització al voltant de la vintena de participants. Pel que fa al CPA, en funcionament des del 2006, la participació és de 20 adolescents cada any. Un altre recurs que es posa en marxa el 2024 és Lokomotora Jove, amb 14 joves inscrits en la seua fase inicial, que organitza tallers mensuals, amb una assistència d'entre 15 i 20 persones dos cops per setmana, iniciativa que vol donar cobertura a les necessitats de participació, formació i esbarjo d'un segment juvenil ampli. Finalment, el Consell de la Ciutadania de Mollerussa (SIAS – Social, Infantil, Adolescent i Senior) manté de manera constant 12 participants entre el 2021 i el 2024, factor que evidencia la continuïtat d'aquest servei com a part de l'ecosistema local de suport i orientació (figura 15).

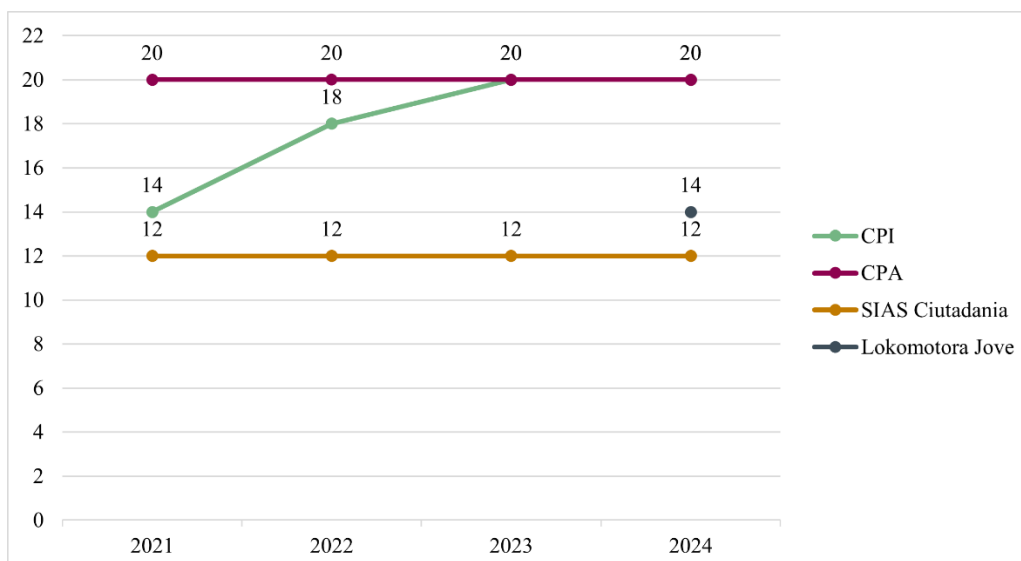

Figura 15. Evolució dels membres dels recursos de participació

Pel que fa a la representació, els infants i adolescents expressen la voluntat de participar més activament en els espais formals de presa de decisions. Tot i tenir una presència significativa en àmbits com l'escola o les activitats comunitàries, aquesta participació pot veure's limitada en alguns espais formals, la qual cosa ofereix una oportunitat per continuar promovent la seua inclusió activa en espais com ara els consells municipals o altres iniciatives promogudes per l'administració. Aquesta situació ofereix una oportunitat per continuar reforçant la inclusió activa, mitjançant l'impuls de mecanismes de mediació intercultural, la diversificació de canals de participació i la generació d'entorns accessibles, que tinguin en compte les possibles barreres lingüístiques, culturals o estructurals.

En conjunt, l'anàlisi de totes aquestes dades mostra un teixit participatiu plural, integrat per consells, espais de formació i recursos de suport, que promouen la inclusió dels infants i adolescents en els processos de decisió i la vida pública de Mollerussa. L'interès sostingut en propostes consolidades, com el CPI i el CPA, i l'expansió de serveis com Lokomotora Jove, que cerquen diversificar l'oferta adaptant-se a les diferents edats i necessitats, evidencia el compromís continuat amb la joventut i la seva evolució. Aquest entramat de consells i projectes participatius reflecteix, d'una banda, el compliment dels compromisos normatius i, de l'altra, una intenció ferma de crear espais on el col·lectiu infantil i adolescent esdevingui protagonista, tant en els aspectes lúdics com en la governança local, autonòmica i estatal, mitjançant la participació en institucions com el CNIAC o el CEPIA. Per tant, Mollerussa concreta la voluntat de reforçar la veu de la població més jove, tot articulant propostes que conjuguen l'oferta formativa amb l'exercici actiu de la ciutadania des de la infància.

Audiència i influència infantil

Garantir l'audiència i la influència infantil i juvenil suposa anar més enllà de l'escolta simbòlica. Implica assegurar que les opinions expressades pels infants i adolescents tenen un impacte real en els processos de presa de decisions. La participació significativa requereix reconèixer els infants com a interlocutors vàlids, respectar la seua veu i integrar les seues aportacions en el disseny i l'execució de polítiques i projectes de forma sistèmica i sistemàtica. Només quan els infants i adolescents tenen una audiència i influència efectives es pot parlar de participació genuïna i no merament simbòlica.

Les dades relatives al CPI durant l'any 2024 reflecteixen una dinàmica activa i constructiva, amb un total de 18 propostes formulades pels infants. D'aquestes, 14 ja han estat implementades, 1 està programada per a un futur pròxim, 2 es troben en fase de valoració per part de l'equip de govern i 1 resta, de moment, sense executar-se. Aquest balanç posa de manifest una alta capacitat d'incidència del CPI i una bona receptivitat institucional. Entre les iniciatives impulsades des de l'alcaldia hi ha accions com una campanya de conscienciació sobre el bon ús dels parcs, instal·lació de papereres o actuacions en el marc del PLIA. Per part del CPI, destaquen propostes vinculades a la millora dels espais públics, la promoció de la igualtat de gènere i la participació en espais de governança, com el Consell de Ciutadania. Aquestes aportacions evidencien el valor del CPI com a espai actiu de diàleg i corresponsabilitat entre infants i administració.

El percentatge d'implementació de les propostes acceptades i executades és del 77,78 %, fet que posa en relleu l'existència d'un retorn substancial cap als infants i el compromís d'integrar les seues iniciatives en la gestió municipal (figura 16). Aquesta dinàmica de participació transcendeix la mera escolta simbòlica, atès que pràcticament quatre cinques parts de les idees aportades pel CPI han trobat un encaix efectiu en les polítiques o projectes municipals.

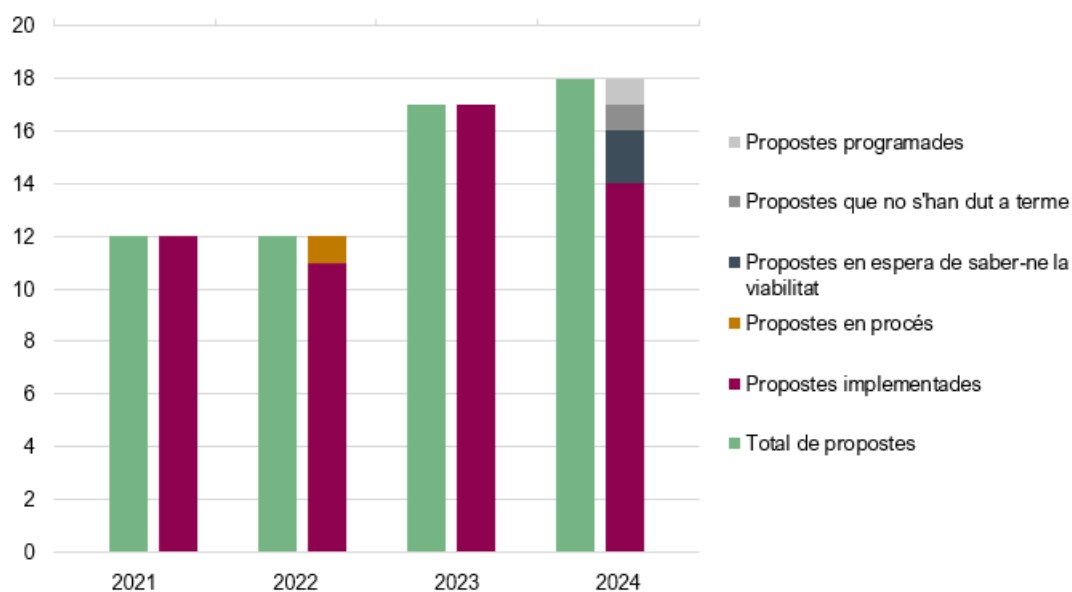

Figura 16. Propostes del CPI classificades segons la seua implementació

Pel que fa al CPA, la figura 17 mostra l'evolució del nombre total de propostes presentades pels adolescents entre els anys 2021 i 2023, així com el percentatge d'aquestes que han estat implementades. Els resultats mostren una dinàmica de participació estable, amb 8 propostes el 2021, 9 el 2022 i 6 el 2023. La taxa d'implementació és especialment destacable, amb un 100 % d'execució el 2021 i el 2023 i un 89 % el 2022, cosa que indica un alt grau de resposta institucional a les demandes del Consell. Aquesta tendència positiva reflecteix una voluntat política de legitimar els espais de participació juvenil i d'incorporar la veu dels adolescents a les polítiques públiques locals.

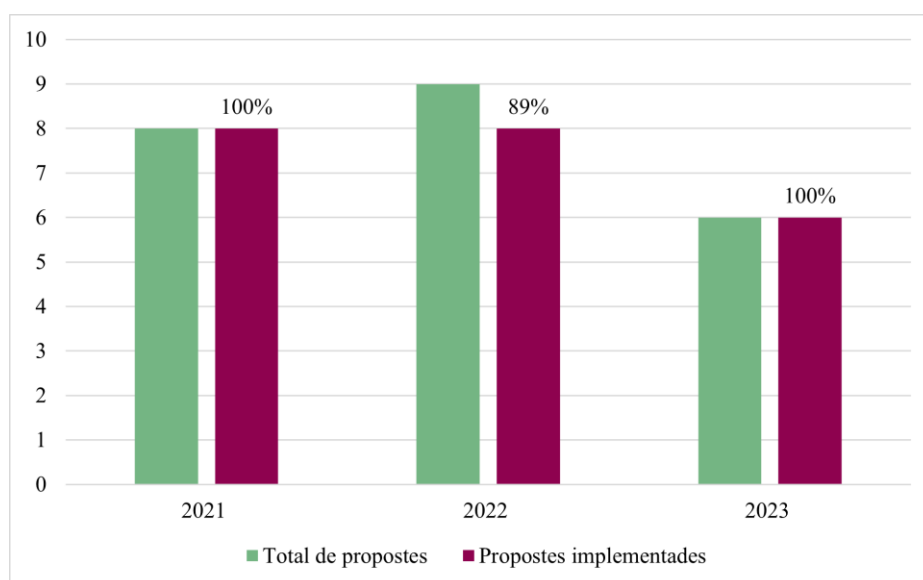

Figura 17. Propostes del CPA classificades segons la seua implementació

En paral·lel, les visites escolars i les audiències informals amb l'alcalde constitueixen un altre mecanisme per fer arribar les demandes i inquietuds dels infants directament al màxim responsable polític de la ciutat. Segons el registre recollit, l'any 2021 només va tenir lloc 1 visita escolar amb audiència, mentre que el 2022, el 2023 i el 2024 la xifra va augmentar i es va establir en 4 visites anuals. Aquest increment, que es manté durant tres anys consecutius, denota la consolidació d'un espai de diàleg directe entre el col·lectiu infantil i la figura de l'alcalde, fet que contribueix a reforçar la percepció que els infants són interlocutors vàlids en el dia a dia institucional.

Des d'una perspectiva qualitativa, les dades també obren espais de reflexió sobre la naturalesa, l'abast i l'impacte real de les propostes formulades. Les aportacions recollides en les dinàmiques participatives mostren que, tot i l'avenç en la implementació formal, moltes iniciatives continuen centrant-se en aspectes puntuals o de millora simbòlica (per exemple, actuacions en espais concrets), mentre que les propostes amb caràcter més estructural (com les vinculades a salut mental, cultura juvenil o lleure autònom) poden veure's menys representades. Aquesta situació planteja una oportunitat per seguir avançant en el reforç dels mecanismes de codisseny, seguiment i retorn, de manera que el CPI pugui continuar evolucionant cap a un espai de participació amb capacitat creixent d'incidència i corresponsabilitat en la definició de les polítiques públiques locals.

Així mateix, es reconeix l'existència d'una xarxa formal d'espais de participació, com el CPI, el CPA i altres àmbits de representació, que són identificats pels infants com a canals legítims per expressar opinions i formular propostes. Aquest reconeixement evidencia un pas important en la institucionalització de la participació infantil i juvenil. Alhora, les aportacions recollides en els tallers indiquen que, en alguns casos, les propostes traslladades —com ara la reparació de gronxadors, la millora de tanques en espais de joc o la il·luminació de certs carrers— no han estat executades ni s'ha informat posteriorment de l'estat en què es troben. Aquestes situacions poden generar en alguns infants la sensació que no sempre hi ha un retorn clar o visible, fet que reforça la importància de continuar enfortint els mecanismes de seguiment i comunicació dins del circuit participatiu, per tal de garantir la continuïtat i reforçar la confiança en els processos.

Promoció de la participació

Promocionar la participació infantil implica desenvolupar accions que afavoreixin la cultura participativa a llarg termini, combinant sensibilització, formació i creació d'infraestructures adequades. Educar els infants en els valors de la participació democràtica, capacitar-los per liderar processos col·lectius i garantir espais físics i virtuals accessibles són elements clau per afavorir una participació significativa i sostinguda. La participació ha de ser concebuda com un procés educatiu que requereix suport continuat i recursos específics, i no com un esdeveniment puntual.

D'acord amb aquesta perspectiva, les dades qualitatives recollides mostren que els infants i adolescents manifesten el desig de participar, i també la necessitat de ser formats i acompanyats en aquest procés. Demanen confiança, canals de comunicació clars amb l'Ajuntament i espais que puguin cogestionar, especialment en l'àmbit del lleure i la cultura. Per tant, es fa evident la voluntat infantil i juvenil explícita de liderar propostes i activitats, i també la necessitat de rebre més suport tècnic i institucional perquè aquestes es puguin fer realitat. En paraules d'un adolescent participant, "a Mollerussa pots fer moltes coses..., però necessitaríem millor organització i més suport per part de l'Ajuntament".

Així doncs, la participació no pot ser concebuda com una acció puntual, sinó que s'articula com un procés educatiu progressiu, que requereix inversió, formació específica i una aposta política clara. En aquesta línia, diversos agents educatius i socials del territori també han expressat inquietud per la necessitat de regulacions més clares i una millor coordinació entre tècnics i responsables polítics per enfortir la resposta a les propostes generades. De fet, la voluntat dels joves de participar no s'expressa com una exigència individualista, sinó com una crida a col·laborar, amb la guia i el suport de les persones adultes. Això queda representat simbòlicament en una de les imatges escollides durant el grup de discussió amb joves: un nus entre cordes de colors, que per a una adolescent significava "que a Mollerussa hi ha molts grups diferents (infants, adolescents, adults, tercera edat, etc.) i els nusos són les connexions entre aquests grups". Aquesta metàfora reflecteix clarament el desig d'una participació inclusiva i intergeneracional, en la qual els joves no només volen ser escoltats, sinó també acompanyats, orientats i validats pels adults en el seu creixement com a ciutadans actius.

Per tant, només amb una aposta ferma per la promoció de la participació és viable avançar cap a una cultura de la participació genuïna, en la qual infants i adolescents no només siguin escoltats, sinó formats, guiats i empoderats per esdevenir protagonistes actius del seu entorn.

EDUCACIÓ

D'acord amb l'article 3 de la CDI, tots els infants tenen dret a rebre les cures i els serveis necessaris per al seu benestar, i, entre aquests, l'educació és un dels drets més essencials. Aquest article estableix que, en totes les accions relatives a la infància, l'interès superior de l'infant ha de ser el principi rector. Per tant, garantir l'accés a una educació que doni suport a la seua protecció, desenvolupament i participació en la societat en un element fonamental en la promoció d'aquest dret. L'educació, entesa en aquest context, va més enllà d'assegurar que tots els infants tinguin una plaça a l'escola: promoure la inclusió i les condicions necessàries perquè tots els infants i adolescents aprenguin, creixin i esdevinguin persones lliures, crítiques i actives en la seua comunitat.

Per tal d'analitzar aquest dret, aquesta dimensió s'estructura en tres categories complementàries per a una educació inclusiva, de qualitat i cívica per a tots els infants i adolescents. La primera, accessibilitat educativa, se centra a garantir l'escolarització universal i inclusiva, amb especial atenció als infants que es troben en situacions de vulnerabilitat social, abordant les desigualtats d'accés derivades de la pobresa o altres condicionants. La segona, qualitat educativa, analitza la disponibilitat de recursos pedagògics, tecnològics i d'entorns d'aprenentatge adequats per a tots els infants, incloent-hi la lluita contra l'absentisme, la bretxa digital i la manca de suports per a necessitats educatives especials. Finalment, l'educació en valors posa el focus en les accions educatives no formals, que promouen la igualtat, la inclusió i el respecte com a eixos fonamentals de la vida comunitària. Aquestes tres dimensions permeten valorar de forma integrada com vetlla Mollerussa pel dret a l'educació dins de les seues polítiques locals.

Accessibilitat educativa

L'accessibilitat educativa fa referència al dret de tots els infants i adolescents a accedir, en igualtat de condicions, a una educació gratuïta i de qualitat, posant l'accent en la necessitat de garantir una escolarització universal i inclusiva a tots els nivells educatius, especialment per als infants que viuen en situacions de vulnerabilitat social o econòmica. El consistori té un paper clau a l'hora de desplegar mesures d'acompanyament i suport, així com detectar precoçment les situacions de risc que poden dificultar l'accés o la continuïtat educativa dels infants. Analitzar aquest accés real a l'educació permet identificar desigualtats estructurals i fer valer les polítiques municipals que busquen corregir-les.

Durant el curs 2024-2025 s'han escolaritzat a Mollerussa un total de 4.697 infants i adolescents de 0 a 17 anys. Aquesta xifra inclou les diferents etapes educatives, des de l'educació infantil fins als itineraris formatius postobligatoris. La distribució de l'alumnat segons la titularitat dels centres mostra un pes majoritari de la xarxa pública, que concentra aproximadament el 69,8 %. La resta es reparteix entre l'oferta concertada, amb una presència destacada en etapes com primària i secundària obligatòria (29,3 %), i l'oferta privada, limitada exclusivament a l'etapa de 0 a 3 anys (0,9 %).

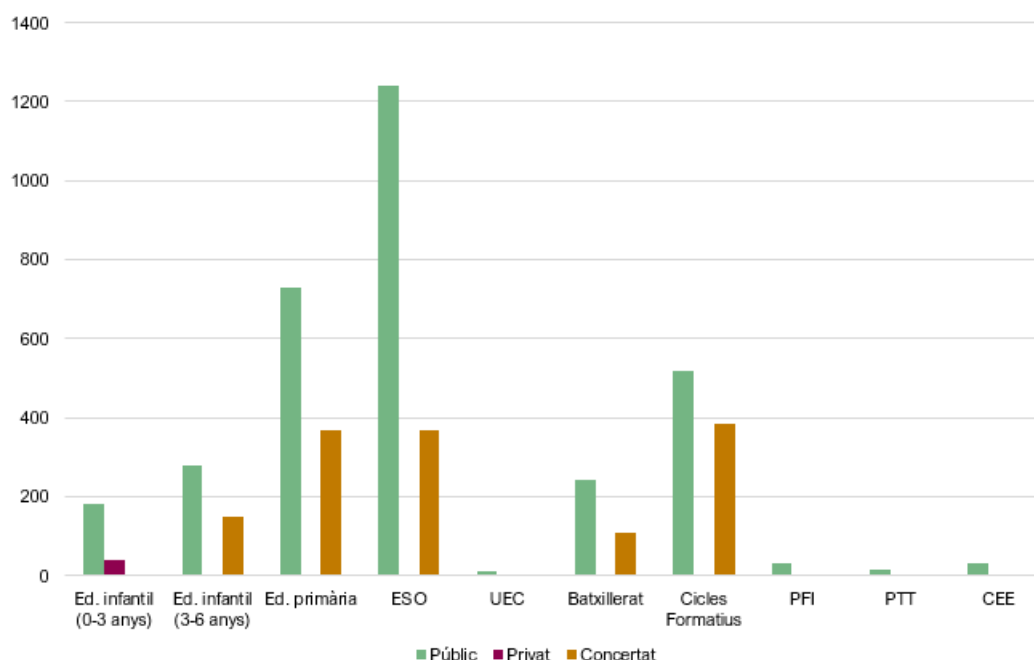

Figura 18. Infants i adolescents escolaritzats per etapa educativa i titularitat del centre (curs 2024-2025)

En l'etapa de 0 a 3 anys, 224 infants estan escolaritzats, amb una clara majoria en centres públics (81,7 %). Aquest és l'únic nivell amb presència de centres privats, que agrupen el 18,3 % de l'alumnat. Pel que fa a l'etapa de 3 a 6 anys, s'hi escolaritzen 427 infants, amb una distribució més equilibrada: un 65,1 % ho fa en centres públics i un 34,9 % en centres concertats. Aquesta dada reflecteix una oferta educativa que, tot i no ser obligatòria, arriba a una part significativa de la població en edat preescolar.

En l'etapa d'educació primària, amb un total de 1.097 alumnes, la distribució entre xarxes es manté relativament estable a la distribució d'anys anteriors, amb un 66,5 % escolaritzat en centres públics i un 33,5 % en centres concertats. A la secundària obligatòria (ESO), el nombre d'alumnes s'eleva fins als 1.606, i destaca l'increment de la proporció d'alumnat a la xarxa pública, que assoleix el 77,2 %. Aquesta evolució reflecteix una tendència a la consolidació de la matrícula pública en les etapes superiors. Paral·lelament, 31 infants estan escolaritzats en

centres d'educació especial, fet que proporciona una indicació sobre l'alumnat amb necessitats educatives específiques que segueix itineraris especials. Tot i això, aquestes dades ofereixen una oportunitat per seguir avançant en l'anàlisi i el reforç dels suports dins dels centres ordinaris, amb l'objectiu de garantir una escolarització inclusiva i adaptada a la diversitat de l'alumnat.

A l'educació postobligatòria, s'observa que 352 alumnes cursen batxillerat i 903 segueixen cicles formatius de grau mitjà. La diferència entre ambdós itineraris és significativa i apunta a una possible tendència a optar per la formació professional com a alternativa educativa i laboral. En els cicles formatius, la distribució entre xarxa pública i concertada és relativament equilibrada (57,4 % i 42,6 %, respectivament), mentre que al batxillerat la presència pública és més elevada (69 %). Els PFI i els PTT sumen un total de 47 joves, tots ells escolaritzats en centres públics. Aquesta dada permet valorar l'oferta de recursos específics per a joves que no han completat l'ESO i que busquen alternatives formatives i professionals. Finalment, cal destacar que molts d'aquests joves provenen de fora de Mollerussa, especialment en el cas dels cicles formatius, PFI i PTT, fet que consolida la ciutat com a nucli educatiu de referència a la comarca.

Qualitat educativa

La qualitat educativa és un concepte ampli que inclou entre d'altres les condicions i els recursos que fan possible una educació situada, ètica i, per tant, emancipadora i transformadora. Garantir una educació de qualitat suposa abordar elements, com les necessitats educatives especials, l'absentisme escolar i la bretxa digital, que poden generar desigualtats estructurals dins de l'entorn educatiu. La qualitat educativa no depèn exclusivament dels continguts curriculars. Aquesta és altament dependent de la capacitat del sistema per oferir entorns d'aprenentatge integradors, recursos adaptats i suports tecnològics que permetin als infants créixer amb sentit crític, creativitat i connexió amb el món que els envolta.

En relació amb la continuïtat formativa, les dades disponibles sobre abandonament escolar mostren un lleuger increment en els darrers cursos. El curs 2022-2023 la taxa d'abandonament era del 0,81 %; l'any següent, el 2023-2024, s'incrementa fins al 0,87 %, i per al curs 2024-2025 les dades provisionals apunten a un 0,92 %. Malgrat que els valors absoluts no són alts, la tendència ascendent pot estar relacionada amb dificultats estructurals, canvis demogràfics o mancances en els suports a l'alumnat en risc de desconnexió. Aquesta evolució convida a

reforçar els mecanismes de detecció precoç i d'acompanyament personalitzat, especialment en les transicions educatives.

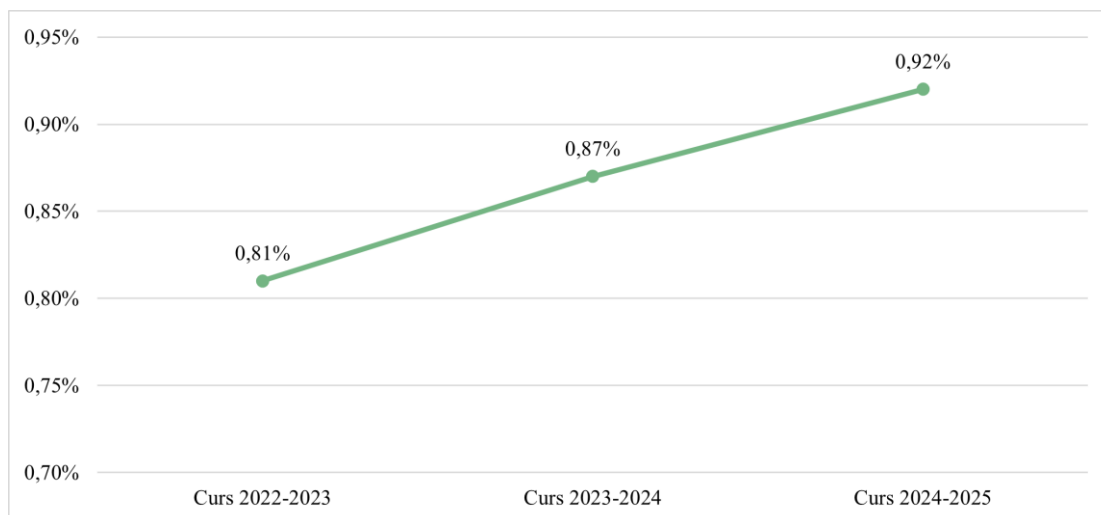

Figura 19. Evolució de la taxa d'abandonament escolar a Mollerussa (cursos 2022-2023 a 2024-2025)

Pel que fa a l'absentisme escolar, les dades reflecteixen una disminució sostinguda. En l'educació primària s'ha passat d'una taxa del 2,9 % el curs 2022-2023 al 2,1 % el 2024-2025. En l'educació secundària obligatòria el descens ha estat del 3,2 % al 2,8 % en el mateix període. Aquesta millora pot estar vinculada a l'acció coordinada entre els centres educatius i la Comissió d'Absentisme, tot i que les xifres apunten a la conveniència de mantenir una atenció constant a aquest fenomen, especialment en contextos de vulnerabilitat.

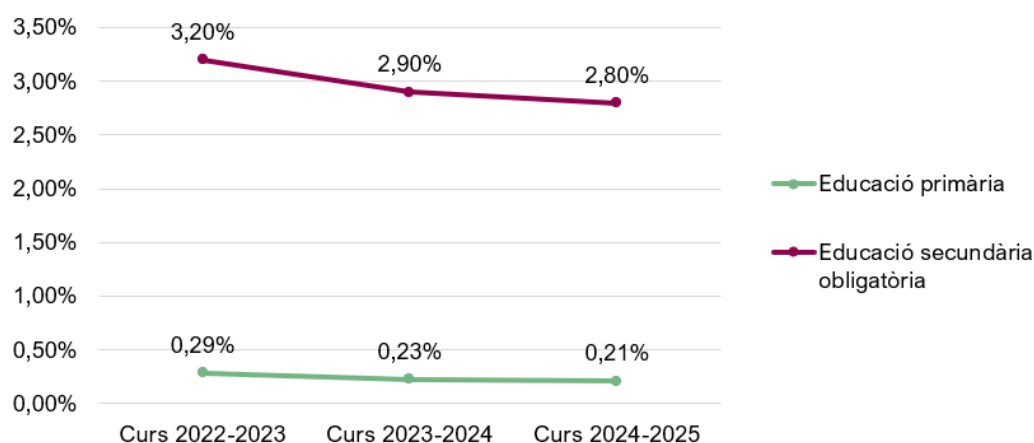

Figura 20. Evolució de la taxa d'absentisme escolar per etapa educativa (cursos 2022-2023 a 2024-2025)

Per abordar aquestes situacions, Mollerussa disposa de la Comissió d'Absentisme i Abandonament Escolar, integrada dins del PEE, que va començar a funcionar a l'entorn del curs 2012-2013. Aquesta comissió es reuneix amb una periodicitat trimestral i rep dades sistemàtiques d'assistència de tot l'alumnat d'educació infantil, primària i secundària

obligatòria. Els equips docents fan un seguiment de l'assistència i, en cas de detectar absentisme, activen el protocol establert segons la tipologia i la gravetat del cas. A més, es compta amb una tècnica específica del Servei Educatiu del Pla d'Urgell, del Departament d'Educació i Formació Professional, que té l'encàrrec directe de prevenir i orientar els alumnes que presenten risc d'abandonament.

Aquestes estructures es complementen amb un conjunt de programes i accions orientats a garantir l'equitat en l'accés a l'educació i a oferir suport específic als col·lectius amb més necessitats. En aquest marc, els agents educatius i socials del territori han compartit aportacions valuoses que permeten identificar àrees amb potencial de millora per continuar avançant cap a un sistema educatiu més inclusiu i ajustat a les realitats del municipi. Un dels temes més destacats és l'atenció a la salut mental i emocional dels infants, en què es planteja l'oportunitat de reforçar els recursos i la dedicació dels professionals de l'àmbit psicopedagògic, especialment la figura de la psicòloga escolar, per tal de garantir un acompanyament continu i personalitzat. Igualment, es valora la importància de disposar de circuits d'actuació clars i accessibles davant de situacions com l'assetjament escolar, amb l'objectiu de protegir el benestar i la seguretat de l'alumnat. També s'han detectat oportunitats per continuar enfortint la gestió de la diversitat cultural i la integració de la població migrada. En aquest sentit, es proposa impulsar un pla d'inclusió educativa i social més estructurat, coordinat a través del PEE i amb la participació activa de la comunitat educativa i els agents municipals. Es destaca, a més, el valor d'un acord local que promogui l'arrelament dels infants al municipi a través d'accions educatives, culturals i de lleure, com a via per reforçar el sentiment de pertinença i la cohesió social.

D'altra banda, es posa sobre la taula la necessitat de continuar abordant de manera coordinada la qüestió de la segregació escolar, especialment en centres catalogats d'alta complexitat. Alguns equips educatius han plantejat la possibilitat d'explorar fórmules innovadores, com ara la creació de grups bombolla familiars en el moment de la preinscripció, per afavorir una distribució més equilibrada de l'alumnat. Aquestes iniciatives podrien ser valorades en el marc d'un procés compartit entre l'Ajuntament i el Departament d'Educació.

També s'identifica com a prioritat el reforç dels recursos educatius fora de l'horari lectiu, especialment per a infants en situació de vulnerabilitat. En aquest sentit, serveis com el Centre Obert La Banqueta, de competència comarcal i implementat a través de conveni amb l'Ajuntament, i el programa municipal "Juguem amb Mollerussa" són percebuts com a espais

clau de socialització, suport i protecció. Es considera important garantir-ne la continuïtat i estabilitat, així com avançar en l'execució de recursos complementaris, com la subvenció prevista per als tallers TSAE, amb previsió d'aplicació a partir del segon trimestre del 2025.

Pel que fa als TSAE, les dades del curs 2023-2024 mostren una elevada participació: un total de 283 infants i joves han estat atesos (156 a primària, 70 a secundària i 13 en etapa postobligatòria), amb 22 alumnes més durant l'estiu. Aquest volum d'activitat reflecteix la utilitat del recurs com a eina de suport educatiu i reforç socioemocional. Per al curs 2024-2025 es preveu ampliar l'atenció a 20 alumnes addicionals, amb un pressupost de 31.000 euros.

Finalment, també es recullen aportacions que subratllen la importància de l'entorn urbà com a condicionant de l'educació integral. En aquest sentit, es considera oportú continuar millorant l'estat dels espais públics, com els parcs, per garantir entorns segurs, accessibles i estimulants per al joc i la convivència. En aquest marc, es valora positivament la possibilitat de disposar d'un espai municipal específic per a la coordinació de casos d'infants en risc, amb participació dels agents socials, els centres educatius i les entitats comunitàries. Una proposta en aquesta línia podria ser la creació d'una taula local d'infància amb vocació operativa i transversal.

Educació en valors

El desenvolupament personal i social dels infants contribueix a formar ciutadans responsables i compromesos amb la convivència i el respecte als drets humans. Les activitats educatives que fomenten la ciutadania global, la inclusió, la igualtat i la diversitat contribueixen a la promoció de la pau, la justícia social i la solidaritat en la societat. Aquests aprenentatges es generen sovint a través d'iniciatives comunitàries, culturals i socials que impliquen infants i adolescents com a protagonistes. Per tant, l'educació en valors permet reforçar valors compartits i promoure espais de trobada i participació on infants i adolescents poden créixer en un entorn respectuós, inclusiu i ètic.

Un dels instruments educatius clau en aquest àmbit és el servei comunitari, activitat obligatòria per a l'alumnat de 4t d'ESO, que busca fomentar el compromís cívic a través d'experiències de voluntariat. Durant el curs 2024-2025 378 alumnes han fet el servei comunitari, dels quals 288 pertanyen a centres públics i 40 a concertats. Aquest servei consisteix en accions de col·laboració amb entitats locals i permet a l'alumnat desenvolupar habilitats socials i una comprensió més profunda del seu entorn social.

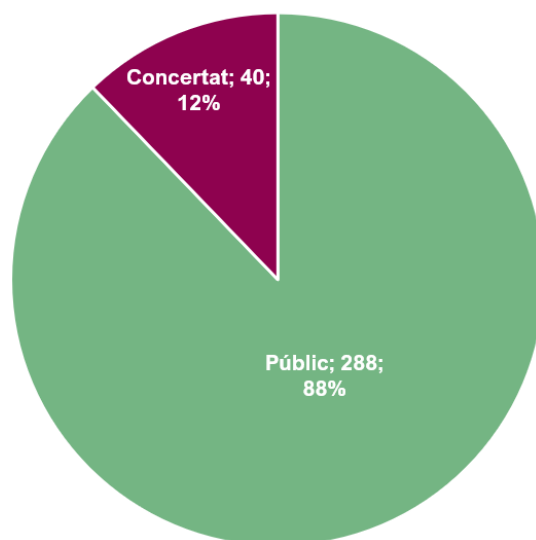

Figura 21. Alumnes que han fet el servei comunitari per titularitat del centre (curs 2024-25)

Destaca especialment el programa “Juga i mou-te amb responsabilitat: Juguem amb Mollerussa”, una proposta educativa comunitària que busca millorar la convivència en l’espai públic mitjançant el joc i la mobilitat responsable, fomentant la inclusió i el respecte. També destaca la participació d’alumnat en projectes com els estudis sobre participació juvenil en la transformació social, amb un enfocament de justícia global, promoguts per entitats com la Federació Catalana d’ONG.

A escala local, la biblioteca comarcal, l’àrea de Cultura, el Museu de Vestits de Paper i el conjunt de serveis municipals ofereixen programes orientats a l’educació en valors que combinen la dimensió cultural, cívica i inclusiva. Només en l’àmbit de la biblioteca, es desenvolupen activitats com “Famílies lectores”, “Municipi lector”, “L’hora del conte” o Laboratoris de lectura, amb un enfocament marcat en la participació infantil, el diàleg i la convivència.

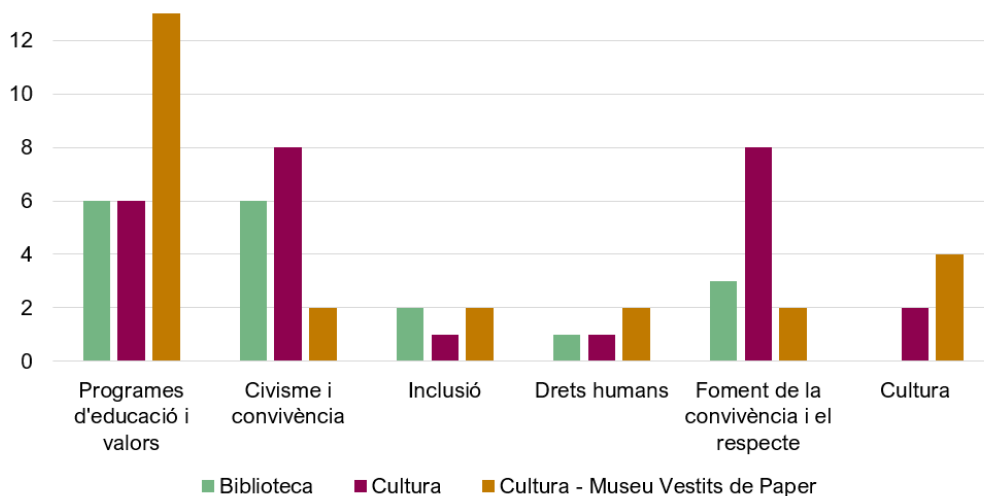

Figura 22. Nombre d'activitats d'educació en valors segons temàtica i àmbit

També es despleguen nombroses propostes des de l'àmbit esportiu, com les trobades escolars d'atletisme, escacs, futbol i natació escolar, que fomenten valors com la disciplina, el treball en equip i l'esforç compartit. A aquestes s'hi afegeixen activitats estiuenques, com ara els campus esportius o les jornades lúdiques, que contribueixen a crear vincles socials i afavorir la convivència entre infants i joves.

Des del vessant social, Mollerussa disposa de serveis com el servei d'intervenció socioeducativa Centre Obert La Banqueta, els programes de mediació social i comunitària (per exemple, el pla de civisme o programes alternatius de resolució de conflictes) i els programes de responsabilització i reparació de danys al municipi. Aquests dispositius tenen com a objectiu oferir suports per a la inclusió social i emocional de joves i famílies en situació de vulnerabilitat, tot promovent el respecte mutu i la participació comunitària.

L'educació en valors també pren forma a través de tallers o xerrades de salut emocional i sexual, activitats de sensibilització sobre el dol o accions per la igualtat i la diversitat. Entitats com Ocell de Foc, Creu Roja, Càritas, Esplai Ôjo, AEIG Cal-Met i Casal Popular l'Arreu contribueixen a aquest ecosistema educatiu amb projectes orientats a la convivència, el respecte, la diversitat de gènere i la inclusió sociocultural.

Els projectes desenvolupats per la Regidoria de Joventut i el PEE complementen aquest enfocament amb activitats orientades a la participació juvenil, la inclusió, la cultura de la pau i l'educació afectivosexual. Programes com "Orgullosament Diversos", "Taller Menstruació Sostenible" o les trobades multiesportives entre instituts contribueixen a vincular valors i pràctiques reals.

En paral·lel, es despleguen accions formatives sobre drets socials, igualtat, medi ambient i cultura popular, com ara les sortides culturals, les trobades de bastoners i gegants, els tallers de sardanes o les activitats de colònies i escoltisme, que reforcen els vincles comunitaris i generen espais d'aprenentatge significatiu més enllà del currículum escolar.

A partir de totes aquestes iniciatives es constata que l'educació en valors a Mollerussa és diversa, transversal i connectada amb l'entorn social i cultural dels infants i adolescents. L'oferta és àmplia i inclou propostes dirigides a diferents grups d'edat, contextos i necessitats, fet que permet construir una xarxa educativa amb una forta base comunitària. Aquesta xarxa és fonamental per crear entorns educatius que no només transmetin coneixements, sinó que també formin persones compromeses amb una societat més justa, inclusiva i respectuosa.

SALUT

La salut és una condició bàsica per al benestar i el desenvolupament integral dels infants. L'article 3 de la CDI inclou garantir l'accés als serveis essencials, un dels quals és l'atenció sanitària. Ara bé, entendre la salut des d'una perspectiva de drets vol dir no només atendre les malalties, sinó promoure hàbits saludables, prevenir riscos i construir entorns que afavoreixin la salut física, emocional i social dels infants en el seu dia a dia. L'anàlisi d'aquesta dimensió permet identificar els recursos disponibles i les barreres per accedir-hi i valorar les accions que milloren el benestar físic, emocional i social de la infància i el jovent.

Per analitzar com es garanteix la salut en l'àmbit local de Mollerussa, aquesta dimensió es divideix en tres categories que permeten operativitzar els diversos factors que influeixen en el benestar físic i emocional dels infants. En primer lloc, l'atenció sanitària bàsica i especialitzada, que inclou l'accés i la qualitat del seguiment mèdic, la vacunació i les revisions pediàtriques com a pilars de l'atenció sanitària integral a la infància i l'adolescència. La segona, la salut mental i emocional, posa el focus en la detecció, la prevenció i l'abordatge de la salut mental, a través de serveis de suport i acompanyament als infants i adolescents. Finalment, la categoria d'alimentació saludable recull les polítiques i accions per afavorir hàbits alimentaris saludables i sostenibles entre infants i adolescents.

Atenció sanitària bàsica i especialitzada

L'atenció sanitària bàsica i especialitzada és el pilar que garanteix la salut dels infants i adolescents des dels primers anys de vida. Inclou la disponibilitat i accessibilitat dels serveis mèdics infantils, amb especial atenció al seguiment mèdic, la vacunació i les revisions pediàtriques periòdiques, que permeten prevenir malalties, detectar de forma precoç possibles trastorns i assegurar un desenvolupament saludable.

En primer lloc, Mollerussa compta amb 11 metges d'atenció primària i 5 pediatres assignats per a la població infantil empadronada. La ràtio resultant és de 1.134 infants per pediatre, una xifra considerablement superior a la recomanació professional, que estableix un màxim de 800 infants per pediatre com a referència òptima, tal com afirma l'Associació Espanyola de Pediatria d'Atenció Primària. Aquesta ràtio elevada pot dificultar la continuïtat del seguiment pediàtric, especialment en situacions que requereixen una atenció més intensiva. En aquest context, es planteja l'oportunitat d'explorar estratègies de reforç que permetin garantir una atenció personalitzada i accessible.

Tot i aquestes ràtios elevades, entre el 2019 i el 2024 s'han incorporat nous perfils sanitaris a l'equip d'atenció primària, fet que amplia l'enfocament cap a una atenció més integral. En concret, s'hi ha sumat 1 psicòleg comunitari, 1 nutricionista-dietista, 2 fisioterapeutes i 1 higienista bucodental. Aquest reforç multidisciplinari respon a una visió més transversal de la salut infantil, que integra l'alimentació, la salut emocional, la mobilitat i la prevenció dental dins del seguiment general. A més, el municipi compta amb 2 treballadores socials que donen cobertura a la població infantil i adolescent en l'àmbit sanitari com a part del conjunt de professionals que integren l'atenció comunitària.

Pel que fa a les urgències pediàtriques, aquestes estan disponibles del dilluns al divendres, de 8 a 17 h, dins del CAP. Fora d'aquest horari, incloent-hi els festius i els caps de setmana, les urgències pediàtriques són assumides per l'equip de guàrdia del CUAP. Aquesta fórmula garanteix una cobertura de base, però implica que l'atenció especialitzada en horaris no laborables depèn de la formació i disponibilitat de l'equip generalista de guàrdia, fet que pot suposar una limitació en l'atenció pediàtrica especialitzada, sobretot en casos de més complexitat. Aquesta situació obre l'oportunitat per continuar reforçant la formació específica i la coordinació entre dispositius.

El municipi desenvolupa també una àmplia gamma de programes sanitaris específics adreçats a infants i adolescents, coordinats per l'EBASP. A nivell preventiu, destaquen diversos dispositius desplegats dins de l'entorn educatiu. El Programa de salut bucodental, actiu a tots els centres educatius de Mollerussa, fa revisions periòdiques a tot l'alumnat d'I4 i 1r i 6è de primària. El 2025 s'ha previst, per primera vegada, la distribució de lots d'higiene bucodental a tots els alumnes d'I4, juntament amb tallers per fomentar els hàbits d'higiene oral. Aquestes accions es complementen amb la vacunació escolar, gestionada directament pels equips sanitaris que es desplacen als centres educatius. Aquesta intervenció directa permet garantir el compliment del calendari vacunal oficial i facilita l'accés a aquells infants que podrien tenir dificultats de mobilitat o seguiment mèdic fora de l'entorn escolar.

Un altre dels eixos estratègics és el programa Salut i escola, actiu en tots els instituts de Mollerussa. Inclou la Consulta oberta, un espai de confidencialitat i accés directe per a joves, gestionat per una infermera especialitzada. Aquesta consulta ha esdevingut una eina fonamental per a la detecció precoç de problemes emocionals, conductuals o relacionats amb la salut sexual i afectiva. També es desenvolupen xerrades a demanda de l'alumnat, en què destaquen temes com l'equitat menstrual, la sexualitat responsable o la gestió de conflictes,

cosa que indica una adaptació del sistema sanitari als interessos i les necessitats expressats directament pels adolescents.

El programa “Nen sa” articula el seguiment de la salut infantil des del naixement fins als 14 anys i inclou cribratges escalonats, immunitzacions i educació sanitària dirigida tant als infants com a les seues famílies. Aquest programa estableix un protocol d’intervenció preventiva dissenyat per garantir una evolució saludable en totes les etapes de creixement.

Dins del mateix enfocament de promoció de la salut, els grups de criança, liderats per les llevadores del CAP, han esdevingut un espai de suport familiar fonamental. Adreçats a mares i pares amb nadons i infants de menys d’un any, ofereixen assessorament sobre lactància i postpart, alhora que incorporen continguts impartits per fisioterapeutes, com ara la prevenció de plagiocefàlia, la higiene respiratòria i el desenvolupament motriu. Aquesta iniciativa afavoreix una atenció precoç des de la comunitat i genera xarxa entre les famílies participants.

També destaca el programa Infadimed, actiu el 2024 a les escoles Arrels i Ignasi Peraire, que promou la dieta mediterrània com a eina preventiva contra el sobrepès infantil. Aquesta acció, dirigida a alumnat d’infantil i primària, combina sessions amb famílies i activitats pràctiques que reforcen hàbits saludables des de l’escola.

En l’àmbit de la inclusió sanitària, el programa Escola inclusiva facilita intervencions individualitzades en centres amb alumnat amb malalties cròniques, com diabetis o epilèpsia. La infermera forma els equips docents i als monitors per garantir una resposta adequada davant de possibles situacions d’emergència. Així mateix, l’oferta d’intervencions es complementa amb el Grup de Preparació al Naixement, una activitat dirigida a persones gestants que rep suport de les llevadores del CAP i que té com a objectiu reforçar l’educació prenatal i emocional abans del part (taula 3).

Taula 3. Programes sanitaris actius per etapa educativa i àmbit d’intervenció (2024)

Programes sanitaris adreçats a la infància i l'adolescents	Persones gestants	Pares i mares de nadons (-1 any)	Tots els centres educatius	0 a14 anys	Infantil	Primària	Secundària
Programa de salut bucodental en l'entorn escolar					*I4	*1r i 6é	
Programa “Dents fortes i sanes”					*I4	*1r i 6é	
Vacunació en centres educatius							
Programa Salut i Escola							
Grup de criança							
Programa Infadimed					*Escoles Arrels i Ignasi Peraire		
Programa Escola Inclusiva							
Grup de preparació al naixement							

En paral·lel, es duen a terme xerrades d'educació afectivosexual, tallers d'autoestima i dinàmiques de comunicació dirigides a alumnes dels PTT i del programa Noves oportunitats, adreçades a afavorir la gestió emocional, l'autoestima i la presa de decisions saludables en contextos educatius amb joves. També es desenvolupen accions comunitàries vinculades a dates significatives com el Dia Mundial de l'Activitat Física, que se celebra el 6 d'abril, amb la participació d'alumnat de primària i del CEE Siloé en una caminada urbana. A la Setmana sense Fum, organitzada entre el 25 i el 31 de maig, s'inclouen concursos de dibuix a tots els instituts per sensibilitzar sobre els riscos del tabaquisme i fomentar l'abandonament precoç del consum.

Pel que fa a la situació de la infància amb diversitat funcional, el padró municipal registra 34 infants amb diagnòstic de discapacitat, dels quals 15 són nenes i 19 nens. Aquesta informació aporta una base sòlida per dimensionar les necessitats d'intervenció i adaptar els recursos educatius i sanitaris de suport a aquestes realitats.

En aquest sentit, l'activitat del CDIAP és clau per a la detecció i intervenció primerenca. El 2024 aquest centre va atendre 289 infants a la comarca, dels quals 137 (47,4 %) eren residents a Mollerussa, cosa que confirma el pes relatiu del municipi dins de l'atenció comarcal a la primera infància.

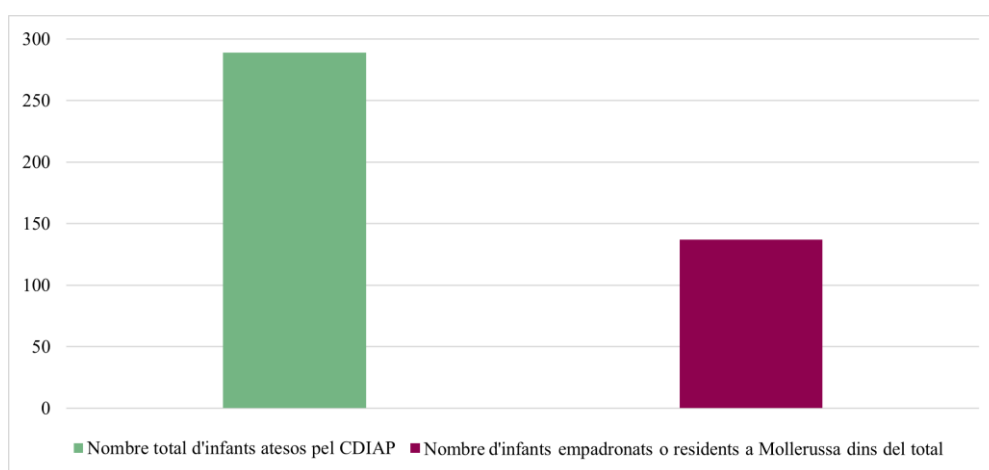

Figura 23. Infants atesos pel CDIAP el 2024: total i residents a Mollerussa.

Per acabar, el Pla de prevenció de drogodependències del Consell Comarcal del Pla d'Urgell actua en diversos nivells, amb programes d'informació, xerrades a famílies i professorat, activitats educatives en escoles i instituts i accions de sensibilització sobre el consum de substàncies. Aquest pla s'articula com una eina de salut pública amb un enfocament preventiu transversal i intergeneracional.

Pel que fa als suports especialitzats dins de l'àmbit educatiu, l'EAP del Pla d'Urgell es compon de 4 psicopedagogs, 1 fisioterapeuta i 1 treballadora social. Tot i que no es disposa de dades desagregades per titularitat de centres, s'estima que la treballadora social pot arribar a atendre fins a 1.000 casos de manera simultània, una dada que posa en relleu la intensitat d'atenció associada a aquest perfil, i que pot orientar futures decisions en matèria de reforç i dimensionament dels equips.

Salut mental i emocional

La salut mental i emocional ha esdevingut un aspecte bàsic per al benestar dels infants i adolescents en el context social actual, altament canviant i exigent. Fa referència al desplegament de programes i recursos de suport psicològic destinats a identificar i a tractar i prevenir problemes psicològics, tant de caire emocional com conductual. L'acompanyament emocional dins de l'àmbit educatiu i social, així com la disponibilitat de serveis especialitzats adaptats a les necessitats dels infants i adolescents, és central per garantir el seu benestar.

A Mollerussa l'atenció especialitzada en salut mental per a menors de 18 anys es canalitza a través del centre de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ) gestionat pel Centre Sant Joan de Déu, que actua com a referent territorial. Tal com mostra la taula 4, en els darrers 3 anys, el nombre d'infants i adolescents empadronats/residents a Mollerussa segons sexe i edat atesos per CSMIJ mostra un augment progressiu del nombre total de menors cada any, amb un increment de 5 menors entre 2022 i 2023, i un augment més notable de 26 menors entre 2023 i 2024. Els majors increments es donen en la franja de 7 a 12 anys.

Taula 4. Nombre d'infants i adolescents empadronats/residents a Mollerussa en seguiment pel CSMIJ

	2024			2023			2022		
Edat	Dona	Home	Total	Dona	Home	Total	Dona	Home	Total
0 a 6 anys	5	7	12	7	7	14	2	8	10
7 a 12 anys	19	51	70	14	41	55	14	32	47
13 a 18 anys	41	40	81	33	35	68	39	36	75
Total	65	98	163	54	83	137	56	76	132

Pel que fa als diagnòstics més freqüents entre la població infantil i adolescent de Mollerussa atesa al CSMIJ són els trastorns del comportament i del neurodesenvolupament. Dins aquest

grup, destaquen els trastorns del desenvolupament intel·lectual i els trastorns de l'espectre autista en edat infantil, així com l'estudi diagnòstic dels trastorns per hiperactivitat i dèficit d'atenció. En la població adolescent, el motiu principal de consulta són els trastorns de l'estat d'ànim, amb simptomatologia d'ansietat i alteracions conductuals secundàries. En menor proporció, es detecten casos de trastorns de conducta alimentària de complexitat moderada, així com problemàtiques de salut mental relacionades amb el consum de substàncies i trastorns de conducta de base comportamental.

El CSMIJ ofereix diferents recursos i programes adaptats a la gravetat clínica dels casos. Els casos lleus o moderats es gestionen des del mateix CSMIJ mitjançant diagnòstic, tractament psicoterapèutic i/o farmacològic, així com una estreta col·laboració amb l'escola i la família. En aquest àmbit, es desenvolupen programes específics per a trastorns com el TDAH, TEA i psicosis incipient, així com iniciatives com Salut i Escola i el Programa de Col·laboració amb l'Atenció Primària, que tenen per objectiu apropar els serveis de salut mental als centres educatius i d'atenció bàsica.

Per als casos de gravetat moderada o alta, es disposa de l'Hospital de Dia, on es proporciona un tractament intensiu i multidisciplinari en règim d'hospitalització parcial, permetent que els joves mantinguin el vincle amb el seu entorn social i familiar. En aquest nivell també s'hi inclou el seguiment per part de l'Equip de PSI Jove, que elabora plans d'atenció individualitzats. En situacions de crisi greu o d'alta complexitat, s'activen dispositius especialitzats com l'Equip de Crisi, que pot intervenir directament al domicili o entorn natural del menor, i l'Equip Guia (PAICSAMAEC), que ofereix suport intensiu a adolescents amb trastorns mentals greus i dificultats socials, treballant en coordinació amb la xarxa sanitària, educativa i social del territori. D'aquesta manera, aquesta organització en nivells de suport permet adaptar de manera flexible l'atenció segons la situació clínica de cada infant o jove, amb l'objectiu de garantir una resposta assistencial pròxima, multidisciplinària i coordinada, que asseguri la continuïtat del suport en els diversos contextos vitals dels menors residents a Mollerussa.

Pel que fa als recursos sanitaris presents al municipi, s'identifiquen dos dispositius amb capacitat d'atenció inicial a menors d'edat: el CAP i el CUAP. Aquests centres poden atendre consultes relacionades amb el malestar emocional i fer derivacions quan es detecten situacions que requereixen atenció especialitzada, com ara les que corresponen al CSMIJ. L'actuació d'aquests dispositius s'inscriu en la xarxa pública d'atenció primària de salut, amb cobertura general per a tota la població.

Dins de les actuacions relacionades amb la salut mental, també s'identifica un recurs específic de suport psicològic vinculat a la prevenció de conductes de risc, especialment relacionades amb el consum de drogues i altres substàncies. Aquesta atenció es proporciona de manera individualitzada i forma part de les actuacions previstes en els programes de prevenció i promoció de la salut adreçats a la població adolescent. Aquesta atenció individualitzada s'integra dins del SOAF del Consell Comarcal, que proporciona suport psicològic especialitzat per a joves amb risc de desvinculació educativa o trajectòries no lineals. El servei ofereix també assessorament a famílies i professionals, amb un enfocament preventiu i terapèutic, i espais confidencials d'atenció personalitzada per a joves de la comarca

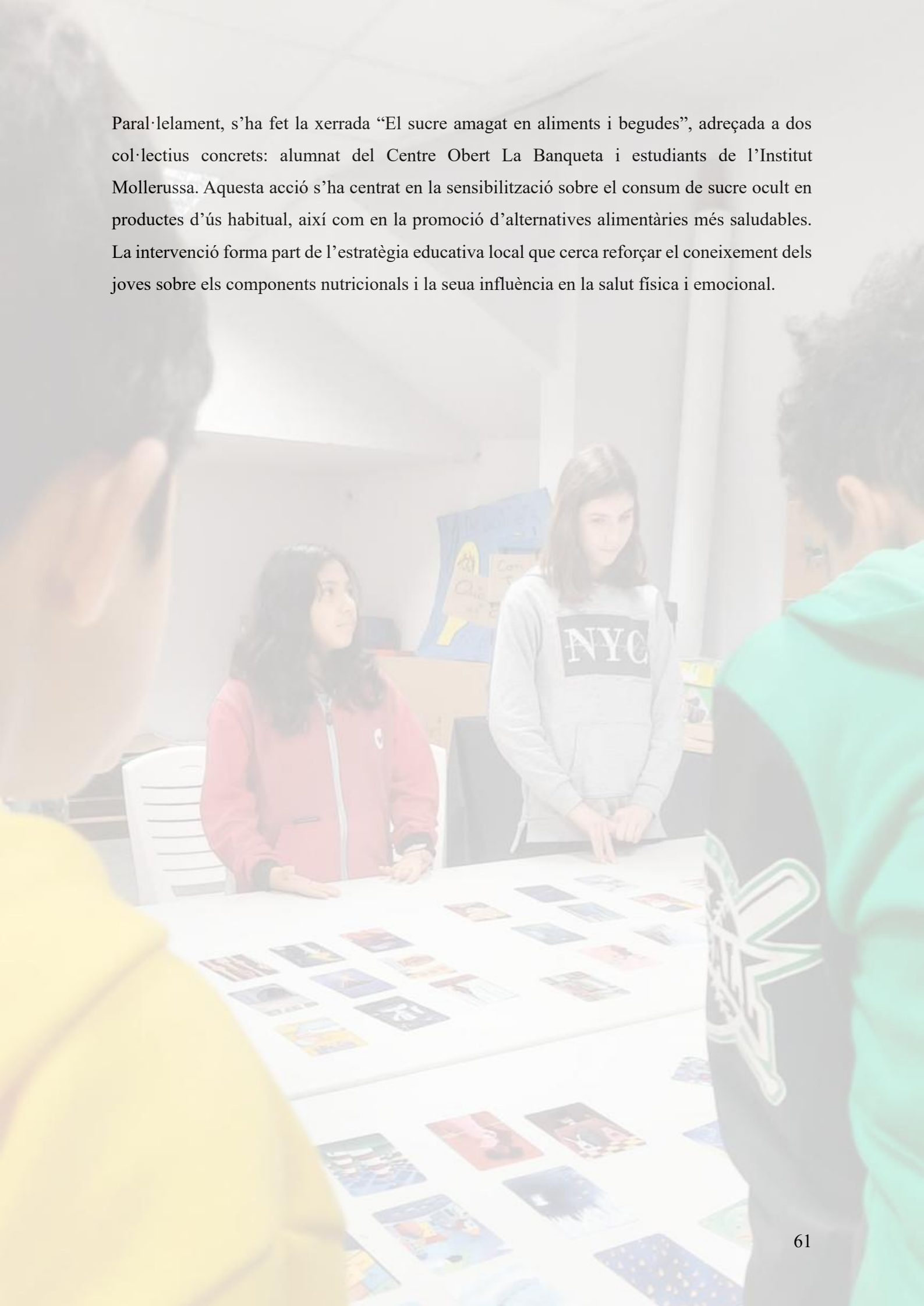
Alimentació saludable

Una alimentació equilibrada i nutritiva és una condició indispensable per al creixement físic, el desenvolupament mental i la salut dels infants i adolescents a llarg termini. Per tant, analitzar les accions orientades a assegurar l'accés a una alimentació saludable, especialment a través de la promoció de dietes nutritives als menjadors escolars, així com campanyes educatives per fomentar hàbits alimentaris saludables i sostenibles, ajuda a prevenir problemes de salut, reduir desigualtats i promoure estils de vida saludables des de la infància.

Una alimentació saludable durant la infància i l'adolescència constitueix un factor determinant per al desenvolupament integral i el manteniment d'un bon estat de salut. L'adquisició d'hàbits alimentaris equilibrats des de les primeres etapes de la vida contribueix a la prevenció de malalties cròniques, al reforç del sistema immunitari i a la consolidació d'estils de vida actius i sostenibles. Des del municipi de Mollerussa es desenvolupen accions vinculades a la promoció de la salut alimentària, especialment adreçades a infants i adolescents empadronats, mitjançant programes educatius i intervencions de caràcter específic.

Durant l'any 2024 s'han dut a terme intervencions específiques per part del servei de nutrició, en col·laboració amb el sistema sanitari local, orientades a treballar la prevenció del sobrepès i fomentar hàbits de vida saludables. En aquest marc, s'han impulsat grups d'obesitat infantil adreçats a adolescents d'11 a 15 anys, amb l'objectiu de generar espais d'acompanyament i educació nutricional. Aquests grups han estat formats per un total de 12 participants, amb una composició equilibrada: 6 nois i 6 noies. Les sessions han abordat aspectes relacionats amb l'alimentació conscient, la lectura d'etiquetes, la planificació de menjar i l'activitat física, i han promogut una relació saludable amb el menjar i el propi cos.

Paral·lelament, s'ha fet la xerrada “El sucre amagat en aliments i begudes”, adreçada a dos col·lectius concrets: alumnat del Centre Obert La Banqueta i estudiants de l'Institut Mollerussa. Aquesta acció s'ha centrat en la sensibilització sobre el consum de sucre ocult en productes d'ús habitual, així com en la promoció d'alternatives alimentàries més saludables. La intervenció forma part de l'estratègia educativa local que cerca reforçar el coneixement dels joves sobre els components nutricionals i la seua influència en la salut física i emocional.

SERVEIS SOCIALS

Els infants i adolescents tenen dret a rebre els serveis essencials que garanteixin el seu desenvolupament ple, tal com estableix el dret número 3 de la CDI. Aquest dret reconeix l'obligació de les institucions públiques de proporcionar serveis socials adequats, accessibles i coordinats que protegeixin els drets bàsics dels infants, especialment d'aquells que viuen en situacions de vulnerabilitat o risc. Garantir aquest dret significa actuar de manera proactiva en la prevenció de situacions de negligència, exclusió o violència, i promoure una resposta institucional integrada i equitativa.

Per analitzar aquesta dimensió, l'informe s'estructura en tres grans categories: la protecció social, centrada en el suport a les famílies vulnerables mitjançant ajuts econòmics, accés a l'habitatge i recursos bàsics; la prevenció de situacions de risc, que inclou protocols i procediments per abordar possibles situacions d'abús, negligència o desprotecció, i la integració comunitària, que fa referència a l'existència i fortalesa de xarxes locals de suport, coordinació entre serveis i col·laboració entre agents per afavorir comunitats inclusives, protectores i cohesionades. Aquesta dimensió permet valorar fins a quin punt els serveis socials municipals actuen com a garants efectius d'aquest dret i contribueixen a reduir desigualtats, prevenir riscos i construir entorns comunitaris cohesionats i solidaris.

Protecció social

Garantir la protecció social dels infants i adolescents significa fer efectiu que totes les famílies, especialment les que es troben en situació de vulnerabilitat, disposin del suport necessari per cobrir les necessitats bàsiques i garantir unes condicions de vida dignes als seus fills. Aquest suport es pot concretar en ajuts econòmics, accés a l'habitatge i cobertura de necessitats bàsiques, com l'alimentació, la higiene o el material escolar, així com en l'acompanyament professional adequat a cada cas. L'accés efectiu a aquests recursos esdevé estratègic per reduir desigualtats estructurals, prevenir situacions de risc i promoure l'equitat infantil des dels primers anys de vida.

L'anàlisi quantitativa de les dades de protecció social a Mollerussa reflecteix una atenció sostinguda per part de l'EBASP, amb un volum de famílies empadronades en seguiment que es manté estable al llarg del temps: 1.547 famílies el 2021, 1.577 el 2022 i 1.443 el 2023. Aquesta tendència indica un nivell d'intervenció social altament consolidat en el municipi, tot i una lleugera reducció el darrer any. En paral·lel, el nombre d'infants i adolescents de 0 a 17

anys vinculats a aquests seguiments també mostra una evolució sostinguda: 1.323 el 2021, 1.569 el 2022 i 1.550 el 2023, amb una pujada destacada el segon any. Aquesta dada posa en relleu la consolidació del focus en la infància dins l'acció social del municipi, fet que reforça el compromís amb aquest col·lectiu. Cal remarcar que el 2021 es van detectar 68 famílies noves ateses, mentre que per als anys 2022 i 2023 no es disposa d'informació registrada.

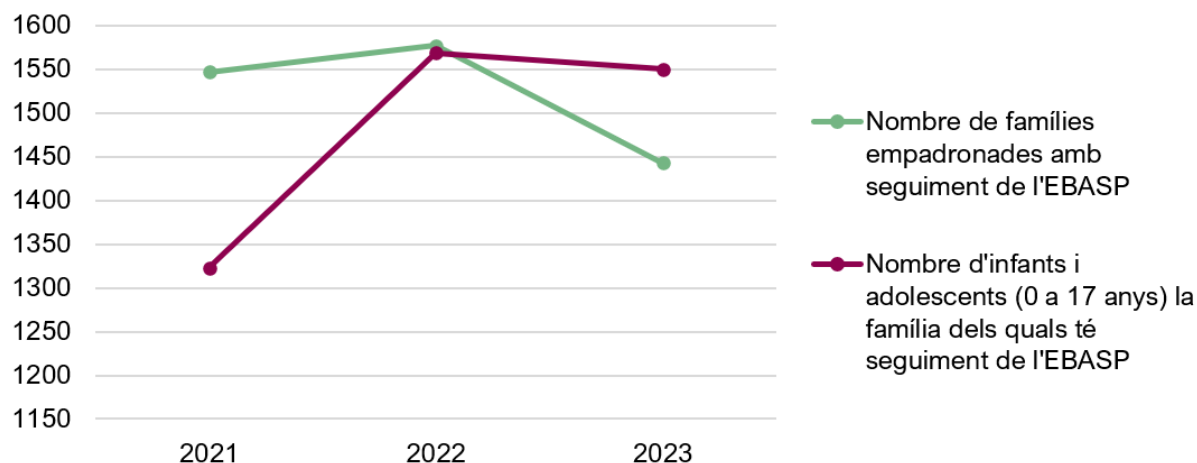

Figura 24. Evolució de famílies i infants amb seguiment de l'EBASP (2021-2023)

Tanmateix, més enllà del seguiment ordinari, s'ha identificat un increment progressiu del nombre de famílies amb infants i adolescents en risc, que han passat de 114 l'any 2021 a 135 el 2022 i 146 el 2023. Això es tradueix també en l'augment del nombre de menors en aquesta situació: 129 el 2021, 152 el 2022 i 176 el 2023. Aquests increments mostren un augment del 36 % en tres anys, fet que evidencia una realitat estructural de vulnerabilitat persistent. En aquest context, la presència d'infants en risc amb nacionalitat estrangera és especialment significativa, amb xifres que es mantenen a l'entorn de la meitat dels infants: 72 el 2021 (56 %), 88 el 2022 (58 %) i 97 el 2023 (55 %).

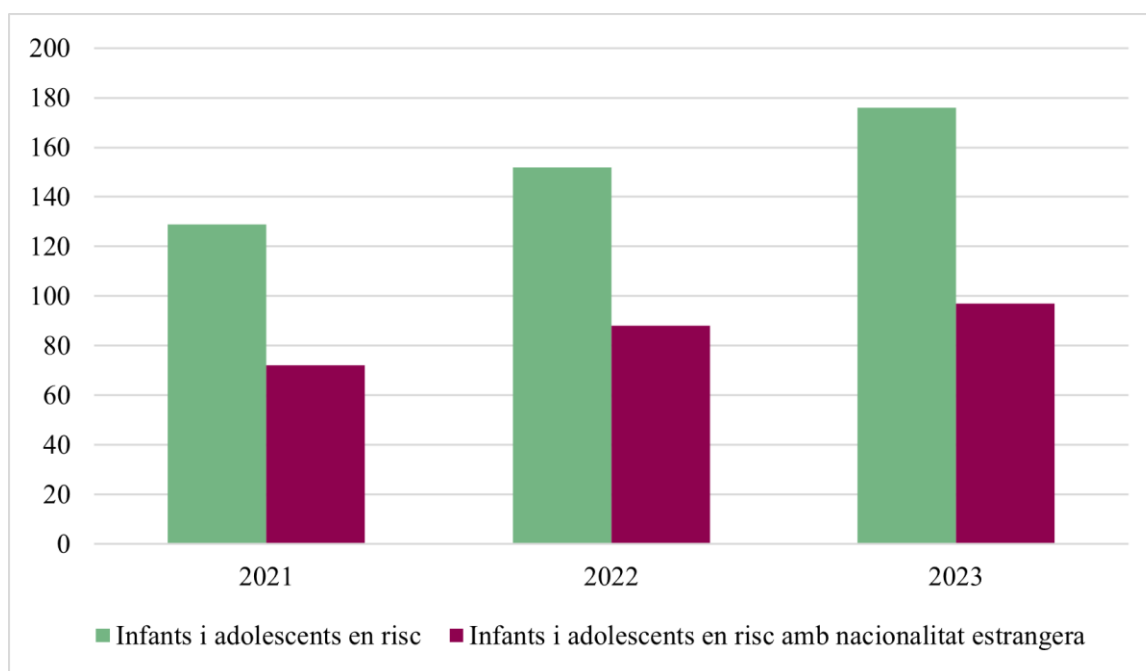

Figura 25. Evolució del risc social en la infància (2021-2023)

A més, es constata una creixent activació de mesures de protecció per desemparament. El nombre de famílies afectades ha passat de 22 el 2021 a 30 el 2022 i 34 el 2023. Paral·lelament, els infants amb mesures de protecció han estat 32 el 2021, 39 el 2022 i 43 el 2023. D'aquests, els que tenen nacionalitat estrangera han estat 11 tant l'any 2021 (34,4 %) com el 2022 (28,2 %) i 13 l'any 2023 (30,2 %).

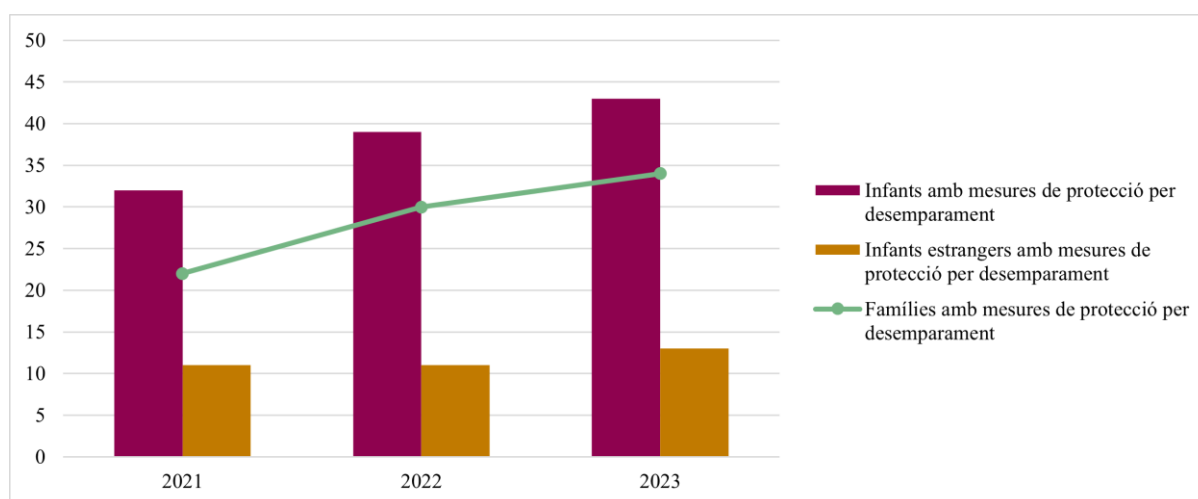

Figura 26. Mesures de protecció per desemparament (2021-2023)

Les dades més recents, corresponents a l'any 2024, mostren que hi ha 76 expedients de risc oberts per part de l'EBASP. Pel que fa als expedients específics gestionats per l'EAIÀ, s'han registrat 25 infants en seguiment, dels quals 18 tenen nacionalitat espanyola i 7 nacionalitat

estrangera. En relació amb les situacions de desemparament, es comptabilitzen 14 infants, 6 de nacionalitat espanyola i 8 d'estrangera.

Pel que fa a les situacions de tutela, se n'han identificat 62 casos, dels quals 31 corresponen a infants d'origen espanyol, 28 a infants d'origen estranger i 3 a infants amb nacionalitat no especificada. Aquesta distribució reflecteix una presència rellevant de perfils d'origen divers, fet que convida a aprofundir en l'anàlisi dels factors que intervenen en l'activació de mesures de protecció. En aquest sentit, es considera d'interès explorar amb més detall els itineraris i elements de vulnerabilitat associats a cada cas, per tal de continuar avançant cap a estratègies preventives més ajustades a la diversitat de trajectòries presents al municipi.

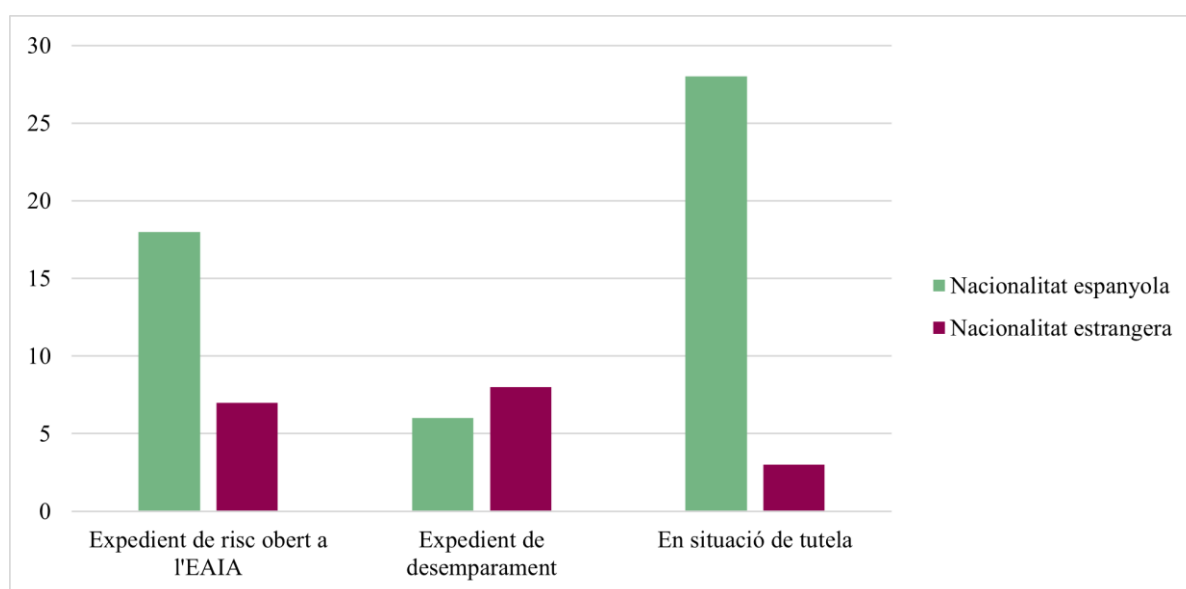

Figura 27. Situació de tutela i desemparament (2024)

En l'àmbit del programa d'acompanyament al procés de reagrupament familiar, les dades mostren un perfil molt concret. El 2022 el 58 % de les persones reagrupades eren dones o cònjuges africanes, moltes d'elles analfabetes, i un 4 % eren joves de 16 a 18 anys. El 2023 el 95 % de sol·licitants eren homes, el 85 % dels quals volien reagrupar la parella i els fills menors d'edat, mentre que el 15 % només volien reagrupar els fills. Aquesta tendència es manté el 2024, quan el 87 % de les sol·licituds són presentades per homes, el 61 % per reagrupar cònjuge i fills, i el 71 % dels infants reagrupats provenen de famílies subsaharianes, sovint sense la mare. Aquest patró convida a posar especial atenció en l'acompanyament emocional i social dels infants reagrupats, tenint en compte la seua trajectòria familiar i d'arribada. L'arribada d'infants reagrupats sovint es produeix en contextos de vulnerabilitat i sense una xarxa familiar completa, fet que reforça la importància de desplegar accions coordinades que afavoreixin la seua integració educativa, social i comunitària. Les escoles, els serveis socials i els recursos

comunitaris esdevenen agents clau en l'acollida i el suport, però també poden veure's tensionats si no es planifica una resposta adequada. D'altra banda, aquest fenomen transforma el teixit social, ja que la ciutat ha de generar espais de convivència, acollida i equitat que permetin una inclusió real. És per això que cal entendre el reagrupament no només com un procés familiar, sinó també com un repte i una oportunitat a escala urbana.

L'edat dels infants reagrupats també mostra una evolució destacable. Tant el 2022 com el 2023 el 23 % tenien menys de 6 anys, el 19 % menys de 12, el 36 % menys de 16 i el 22 % menys de 18. El 2024, però, hi ha una redistribució clara: només el 14 % tenien menys de 6 anys i el 9 % menys de 12, mentre que el 38 % en tenien menys de 16 i el 39 % menys de 18. Aquest increment del 36 % en tres anys convida a reforçar les estratègies de prevenció i suport a les famílies, especialment en aquells contextos que presenten situacions de més complexitat social.

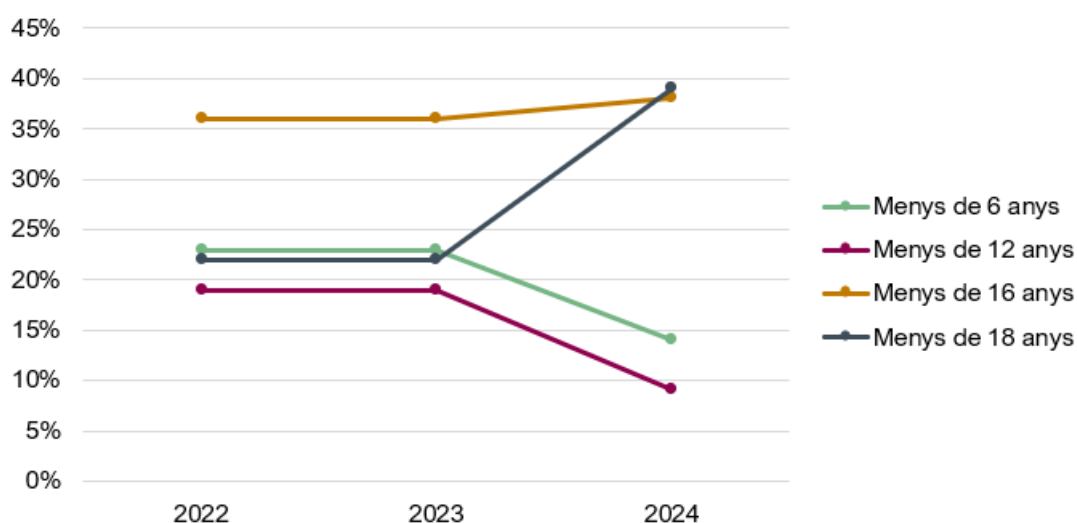

Figura 28. Evolució de les edats dels infants reagrupats.

Aquesta realitat es complementa amb les dades qualitatives d'acollida i atenció directa, que indiquen un increment d'infants en edat escolar que arriben sense suport matern, un augment de joves en edat d'ESO o laboral i una estabilització del volum de més grans de 16 anys arribats via reagrupament. Així mateix, augmenta el nombre de cònjuges marroquines que tenen entre 19 i 23 anys, moltes de les quals no s'incorporen al mercat laboral, fet que limita la capacitat d'autonomia familiar.

En aquest context, es posa de manifest la necessitat d'ampliar els equips tècnics per respondre de manera òptima a la demanda creixent. L'equip EAP del Pla d'Urgell està integrat per 4 psicopedagogues, 1 fisioterapeuta i 1 treballadora social. Aquesta última gestiona fins a 1.000 casos, una xifra altament desproporcionada per garantir una atenció personalitzada i

preventiva. A més, no es disposa de dades sobre l'atenció desagregades entre centres públics i privats, la qual cosa dificulta una gestió territorial justa. Tot plegat evidencia que, malgrat els esforços dels serveis socials, es constata una elevada demanda que fa necessària una millora dels recursos disponibles. Aquest diagnòstic justifica, per tant, la necessitat urgent de reforçar els equips tècnics, ampliar els recursos d'acollida i millorar la coordinació institucional per garantir una protecció social eficaç, universal i equitativa per a tota la infància de Mollerussa.

Finalment, en relació amb la cobertura de necessitats bàsiques, destaca l'índex d'alumnes que reben ajuts de menjador. A infantil es va passar del 63,96 % el curs 2021-2022 al 64,5 % el 2022-2023, amb un salt significatiu al 77,23 % el 2023-2024. A primària l'evolució ha estat del 61,33 % el 2021-2022, el 66,6 % el 2022-2023 i el 78,01 % el 2023-2024. Aquest increment sostingut reflecteix una creixent dependència de suports socials per garantir la nutrició infantil. Complementàriament, el nombre de famílies amb infants a càrrec que reben ajuda del banc d'aliments ha estat de 334 l'any 2021, 319 el 2022, 328 el 2023 i 310 el 2024. Aquest darrer any es comptabilitzen un total de 606 infants beneficiaris.

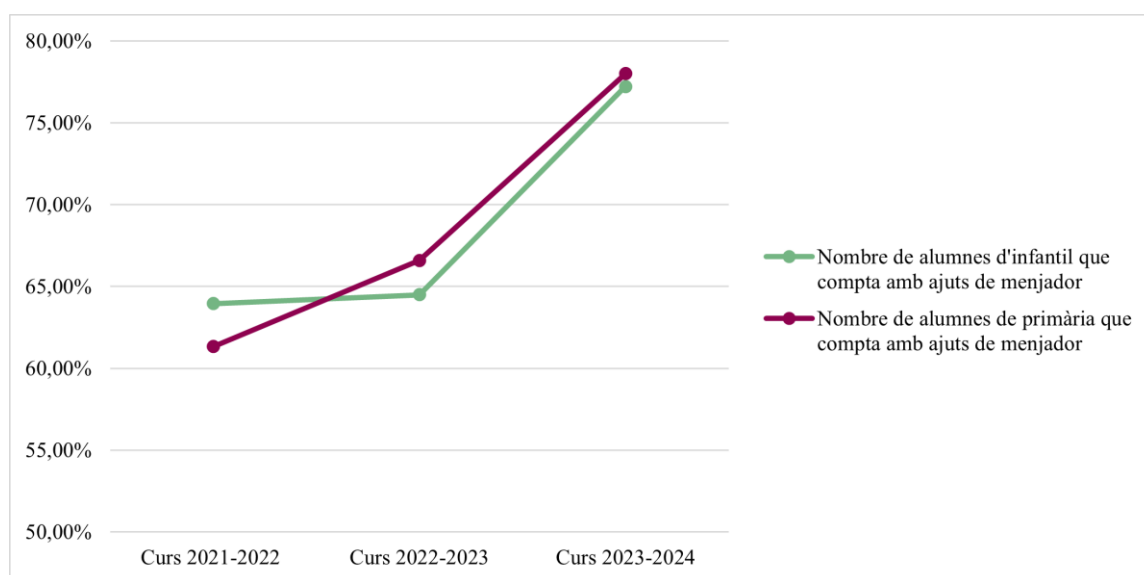

Figura 29. Percentatge d'alumnes d'infantil i primària amb ajuts de menjadors (cursos 2021-2022 a 2023-2024)

Prevenició de situacions de risc

Prevenir situacions de risc en la infància vol dir disposar de mecanismes eficaços per detectar, atendre i fer seguiment de possibles casos de maltractament, negligència, abús o desprotecció en la infància i l'adolescència. Aquesta prevenició ha de ser proactiva i ha d'estar basada en protocols clars i coordinats, que permetin actuar amb rapidesa i sensibilitat, posant sempre, en primer lloc, l'interès superior de l'infant. És indispensable que tots els agents implicats tinguin

formació i recursos per detectar senyals d'alerta i informar el responsable d'activar la resposta institucional de manera veloç i efectiva.

Com mostren les xifres detallades anteriorment, s'evidencia que l'any 2024 a Mollerussa s'han obert un total de 76 expedients de risc per part de l'EBASP, un indicador de la capacitat activa del sistema local de protecció per detectar situacions de vulnerabilitat. D'aquests casos, 25 infants tenen un expedient de risc obert per l'EAIA. Pel que fa a la nacionalitat, 18 són infants amb nacionalitat espanyola i 7 amb nacionalitat estrangera. Aquestes dades posen de manifest que, tot i que la majoria dels casos corresponen a població local, la presència d'infants d'origen estranger en situacions de risc és rellevant i no es pot passar per alt.

En paral·lel, es constaten 14 infants amb expedient de desemparament obert, tot i que en la imatge no es detallen clarament les xifres per nacionalitat. No obstant això, la informació sobre els infants en situació de tutela és clara: 31 tenen nacionalitat espanyola, 28 tenen nacionalitat estrangera i 3 no tenen nacionalitat especificada. Aquesta dada és especialment rellevant, ja que pràcticament la meitat dels casos de tutela corresponen a infants d'origen estranger, fet que reforça la necessitat d'abordar les desigualtats estructurals que afecten aquest col·lectiu.

Aquest conjunt de dades reflecteix una realitat complexa en què la detecció de risc i les mesures institucionals són actives, però també posen de manifest una presència persistent de vulnerabilitat entre els infants d'origen migrat. La combinació d'expedients oberts, desemparaments i tuteles fa evident la necessitat d'enfortir els protocols de prevenció, la coordinació entre serveis i els recursos professionals disponibles per intervenir de forma anticipada i evitar la cronificació de situacions de risc.

Integració comunitària

La integració comunitària és un pilar constitutiu de les comunitats inclusives, cohesionades i protectores per a la infància. La integració suposa articular xarxes d'ajuda mútua, fomentar la col·laboració entre serveis i entitats del territori i generar una cultura de cura col·lectiva que reconegui les necessitats dels infants i adolescents com una responsabilitat compartida. La cooperació interinstitucional, el treball en xarxa i la implicació activa del veïnat són elements fonamentals per consolidar entorns socials que promoguin el benestar, previnguin situacions de risc i reforcin la resiliència de les famílies.

Des d'una perspectiva d'acció comunitària, la Creu Roja del Pla d'Urgell ha impulsat tres projectes amb famílies amb infants en situació de vulnerabilitat centrats en la joguina educativa, el reforç escolar i l'atenció a col·lectius vulnerables. El nombre de famílies participants ha variat entre 87 (2021), 85 (2022), 68 (2023) i 90 (2024). Pel que fa al nombre total d'infants (de 0 a 17 anys) atesos a través d'aquests projectes, s'ha passat de 156 el 2021 a 144 el 2022, 128 el 2023 i 181 el 2024. Aquest augment final reflecteix una capacitat d'ampliació de l'abast l'últim any.

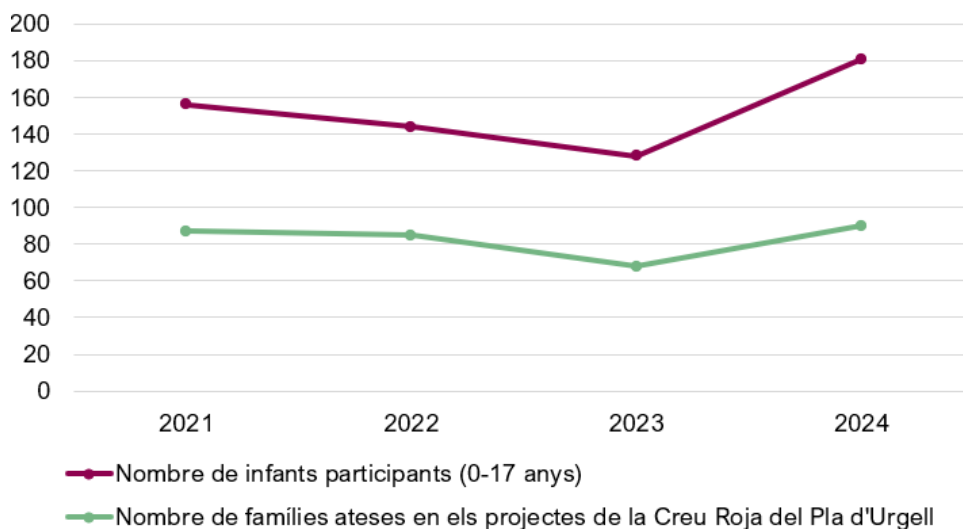

Figura 30. Evolució del nombre de famílies i infants atesos pels projectes de la Creu Roja (2021-2024)

El Centre Obert La Banqueta, amb 30 places disponibles, ha atès 32 usuaris el 2021, 29 el 2022, 30 el 2023 i 28 el 2024. Cal especificar que, el darrer any, 2 baixes van ser substituïdes per 2 noves incorporacions. A més, dins dels programes específics, s'hi inclou "Paraules que fan xarxa", iniciativa de la Fundació Vicki Bernadet per a la prevenció de l'abús sexual infantil en contextos vulnerables. També s'hi desenvolupa la intervenció amb famílies mitjançant l'Escola de Famílies.

D'altra banda, el reforç escolar impulsat per Càritas Parroquial de Mollerussa ha anat augmentant la seua capacitat. El curs 2021-2022 va tenir 5 infants o adolescents de sexe masculí i 7 infants o adolescents de sexe femení participants, principalment infants d'origen senegalès i marroquí. El curs 2022-2023 va créixer fins als 8 infants o adolescents de sexe masculí i 8 infants o adolescents de sexe femení, amb la incorporació d'altres nacionalitats, com la romanesa i la colombiana. El curs 2023-2024 va arribar als 15 infants o adolescents de sexe masculí i 7 infants o adolescents de sexe femení, amb un clar predomini d'alumnat senegalès i marroquí.

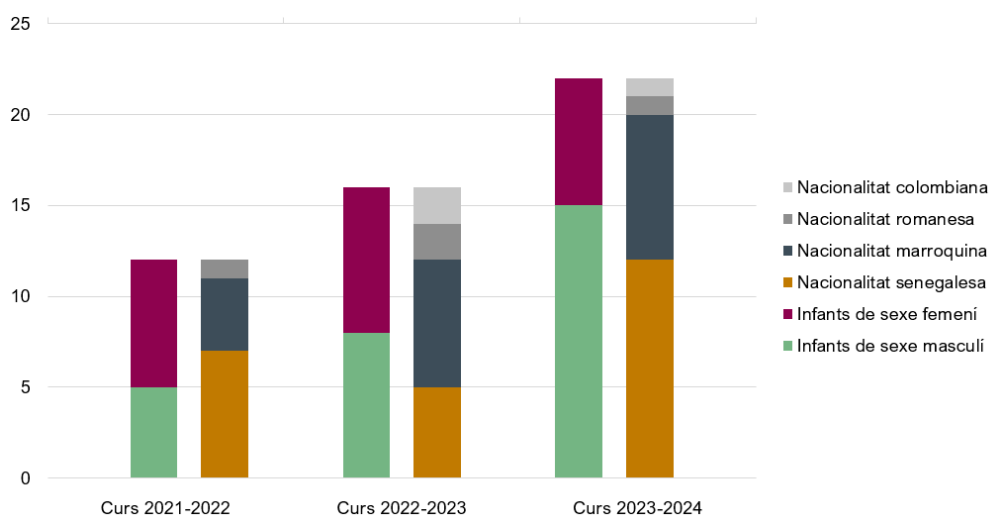

Figura 31. Evolució del reforç escolar per nacionalitat i sexe (cursos 2021-2022 a 2023-2024)

Pel que fa a l'accés a activitats de lleure, el programa "Extraescolars a la carta" ha permès participar en una activitat fora de l'horari lectiu de manera gratuïta. En els períodes lectiu i d'estiu del curs 2022-2023 hi van accedir 14 i 30 infants, respectivament. El curs 2023-2024 la participació es va ampliar a 60 infants tant en el període lectiu com en el d'estiu. Per al 2024-2025, fins al mes de febrer ja hi constaven 36 infants inscrits. Des del PEE també s'han impulsat ajuts específics per a infants amb discapacitat, amb propostes com l'English Day (2022-2023), el taller i ballada de sardanes amb excursió final a Saragossa (2023-2024) i un programa orientat a l'èxit educatiu i el compromís cívic (2024-2025).

Finalment, els TSAE mostren un impacte creixent. El total d'infants i joves participants ha estat de 130 el curs 2022-2023, 283 durant el curs 2023-2024, 44 durant les vacances d'estiu del curs 2023-2024 i 20 el curs 2024-2025. Pel que fa a la distribució, el curs 2023-2024 va comptar amb 156 alumnes de primària (76 noies i 80 nois) i 70 alumnes de secundària (30 noies i 40 nois). A l'etapa postobligatòria hi han participat 13 joves: 3 noies i 10 nois. El pressupost assignat per al curs 2024-2025 és de 31.000 euros.

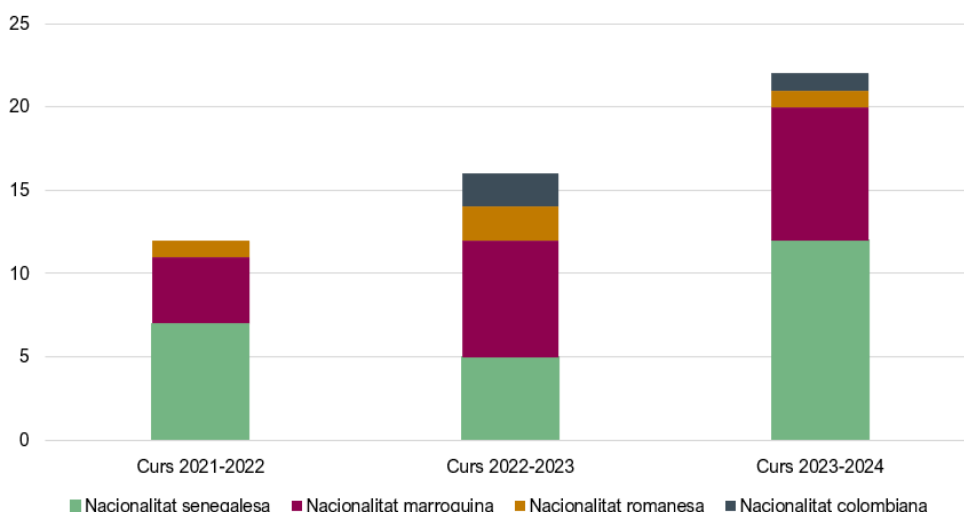

Figura 32. Participació als tallers TSAE per etapa educativa

Pel que fa a la percepció dels infants i adolescents sobre l'estructura social i territorial de la ciutat, emergeixen observacions que poden ajudar a orientar accions de millora urbana i convivència. Els participants identifiquen diferències entre zones i destaquen la necessitat de reforçar el manteniment i la cura dels espais públics de manera equitativa arreu del municipi. Espais com la plaça Sant Jaume o el carrer Molí s'esmenten com a àrees amb potencial de revitalització, on seria valuós impulsar actuacions comunitàries, culturals o educatives que promoguin la convivència i l'ús positiu de l'espai. Aquestes aportacions reflecteixen també la importància de continuar treballant per desactivar estigmes i fomentar una mirada inclusiva, que valori la diversitat i promogui una ciutat cohesionada. La detecció de percepcions associades a determinats col·lectius, com el poble gitano o joves d'origen migrant, reforça la necessitat de desenvolupar iniciatives de sensibilització, interacció intercultural i reconeixement mutu, en col·laboració amb les entitats locals i la ciutadania.

En aquest sentit, la percepció de desigualtat territorial i simbòlica emergeix com un repte rellevant per a la integració comunitària. Els infants i adolescents reclamen una ciutat més cohesionada i inclusiva, on la diversitat no sigui motiu de segregació ni de desconfiança. De manera explícita, s'hi denuncia la manca de manteniment urbà ("voreres aixecades", "parcs bruts", "grafits ofensius"), la sensació d'inseguretat ("ens fan fora del parc", "tenim por de certs carrers") i una certa absència de resposta institucional davant d'aquestes problemàtiques, fet que obre l'oportunitat de reforçar la comunicació i la proximitat entre infants i institucions.

Des d'una perspectiva d'integració comunitària, les aportacions recollides apunten a una sèrie d'elements que permeten identificar àrees de millora i oportunitats de desenvolupament.

Alguns infants i adolescents expressen la percepció que existeixen diferències entre barris pel que fa al manteniment d'equipaments i l'accés als serveis. En aquest context, determinats espais de la ciutat, com la plaça Sant Jaume o el carrer Molí, es perceben com a entorns amb més dificultats o menys cuidats, la qual cosa obre la porta a continuar treballant per garantir una distribució més equitativa dels recursos municipals i millorar la qualitat urbana en tots els àmbits de la ciutat.

Paral·lelament, també es detecta la presència de relats que associen determinats col·lectius a pràctiques de risc o actituds incíviques. Aquest fet posa en relleu la importància de promoure discursos inclusius i accions educatives que fomentin el respecte mutu, la convivència i la valoració de la diversitat, especialment des d'edats primerenques i en espais de trobada com les escoles, els parcs o els entorns comunitaris.

Aquestes observacions assenyalen algunes tensions en la convivència quotidiana, però també evidencien una base sòlida d'oportunitats sobre les quals construir. Destaca, per exemple, el fort sentiment de comunitat que expressen molts infants, la seua voluntat d'implicar-se en la millora de l'entorn i la valoració positiva d'equipaments i recursos disponibles. Així mateix, es reconeix la tasca d'agents comunitaris, com la Creu Roja, Càritas o altres entitats del tercer sector, amb un alt potencial per actuar com a ponts entre l'administració i la ciutadania.

En clau de política pública, aquest escenari reforça la necessitat d'abordar la integració comunitària com un procés col·lectiu i evolutiu, que es pot afavorir a través de diverses línies estratègiques. En primer lloc, és imprescindible continuar promovent polítiques urbanes que assegurin un manteniment digne i una il·luminació adequada a tots els barris, així com l'accés equitatiu als serveis i espais de lleure. En segon lloc, calen programes d'educació comunitària orientats a enfortir la convivència intercultural, la sensibilització contra la discriminació i la relació positiva entre generacions.

A més, es considera valuós impulsar espais participatius que permetin a infants i adolescents contribuir activament a la millora del seu entorn, assegurant que les seues propostes tinguin seguiment, retorn i impacte. Finalment, es proposa avançar cap a un model de treball intersectorial, que impliqui coordinació entre educació, serveis socials, salut, cultura i urbanisme, i que reforci les aliances amb entitats i famílies per garantir una acció comunitària cohesionada i sostenible.

CIUTAT

El dret número 4 de la CDI reconeix que tots els infants tenen el dret a viure en entorns segurs, nets i saludables, on es garanteixi la seua protecció física, emocional i ambiental. Aquest dret posa en relleu la importància de concebre la ciutat com un entorn educador i protector, capaç d'oferir condicions de vida dignes, espais adequats per al joc i la convivència, i una xarxa d'infraestructures pensades per al benestar col·lectiu. Garantir aquest dret requereix un urbanisme centrat en la infància, que promogui la seguretat ciutadana, l'accés equitatiu als serveis bàsics i el compromís amb la sostenibilitat ambiental.

L'informe organitza aquesta dimensió en tres grans categories que operativitzen aquesta dimensió: la seguretat, entesa com la protecció activa dels infants i adolescents davant de qualsevol tipus de violència o situació de risc; l'habitatge, les infraestructures i la mobilitat, que inclou el transport i l'accés tant a un habitatge digne com a espais públics segurs, accessibles i adaptats a les necessitats dels infants, i la sostenibilitat mediambiental, centrada en les polítiques i accions que vinculen el dret a un medi ambient saludable amb la justícia climàtica des de la mirada de la infància.

Seguretat

Vetllar per la seguretat dels infants i adolescents en l'àmbit urbà implica protegir-los de qualsevol forma de violència, negligència o risc present a l'espai públic. La seguretat no es limita a l'absència de perills físics, sinó que també inclou la percepció de benestar, llibertat i confiança en els espais que habiten. Per assolir aquest objectiu, és necessari desplegar accions coordinades entre els diferents serveis i cossos de seguretat, promoure entorns lliures de violències (incloses les de gènere i les institucionals) i escoltar activament les percepcions que infants i adolescents tenen sobre la seua ciutat. Un lloc segur per a la infància és aquell que es construeix des del respecte, la protecció i la inclusió.

Des del Pla de civisme, entre el 2021 i el 2024 s'han dut a terme múltiples iniciatives orientades a la promoció del respecte, la convivència i la responsabilitat social entre infants i adolescents. El 2021 destaca per accions com les intervencions de l'Equip d'Educadors de Carrer, les iniciatives amb el CPA, els tallers de conscienciació sobre actes incívics al Centre Obert La Banqueta, la campanya "Joc a la pilota" o l'observació de sortides escolars. També s'hi inclouen activitats vinculades a la pandèmia, com la campanya d'emergència COVID-19. El 2022 continua amb intervencions de carrer, tallers dins de la Setmana sense Fum (taller de

cendriers promogut pel Consell de la Ciutadania i el Pla de civisme), activitats com “Juguem amb Mollerussa” i habilitació d’espais municipals de joc. L’any 2023 s’hi afegeixen accions com ara la promoció de la diversitat cultural, la sensibilització contra les burles, el seguiment de campanyes anteriors i nous tallers. Finalment, el 2024 s’ha centrat en la consolidació de projectes com ara “Mobilitza’t per la selva” (recollida de mòbils i tauletes), la millora d’espais públics (Germans Castelló, Escola Les Arrels) i nous jocs a les places.

Pel que fa a l’actuació policial, les dades de la Policia Local mostren un total de 57 actes registrats el 2023 i 73 el 2024, amb un augment general d’intervencions relacionades amb menors. Dins de la categoria de lliurament a menor (menor retornat o entregat a un adult responsable després d’haver estat detectat en una situació de rics, infracció o vulnerabilitat) es van registrar 17 actes el 2023 (14 per infracció o avís i 3 per protecció) i 29 el 2024 (26 per infracció i 3 per protecció). En relació amb infraccions administratives (D19), es van detectar 18 actes el 2023 i 23 el 2024, principalment per jocs amb risc, no respectar horaris d’instal·lacions, pintades o actes a la via pública. Dins del marc legal de la Llei 4/2015, de protecció de la seguretat ciutadana, s’han registrat 2 actes el 2023 (per falta de respecte i tinença de drogues) i 6 el 2024.

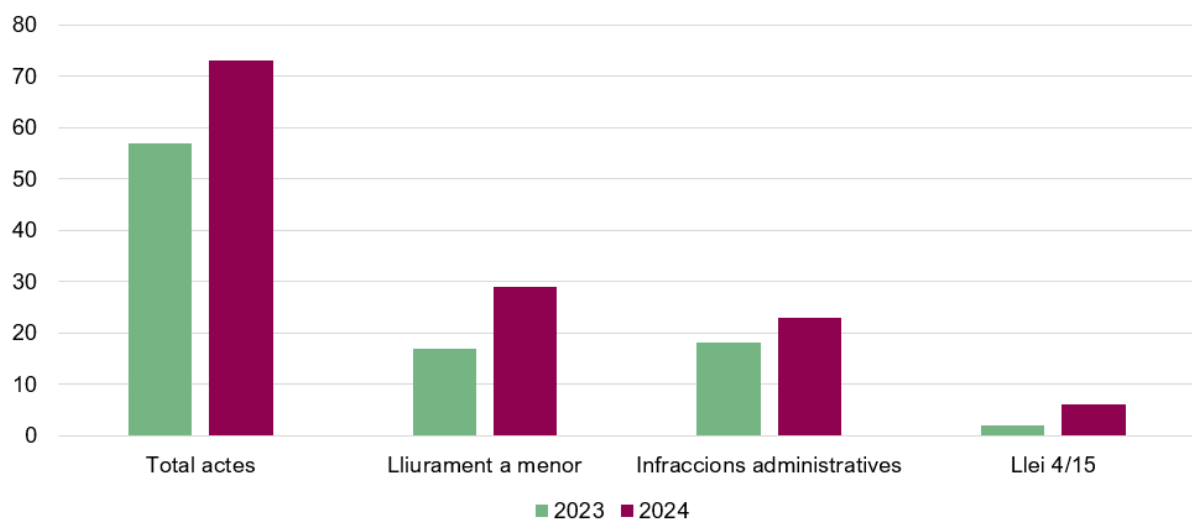

Figura 33. Distribució i evolució de les actuacions policials amb menors

Pel que fa als Mossos d’Esquadra, hi ha un dispositiu específic de prevenció amb 7 efectius: 1 cap de grup, 1 del Grup d’Atenció a la Víctima, 1 de l’Oficina de Relació amb la Comunitat i 4 del Grup de Policia Comunitària. L’any 2024 han dut a terme 188 formacions en centres educatius de Mollerussa (primària i secundària). Aquestes activitats inclouen presentacions del cos policial, xerrades sobre seguretat vial, assetjament entre iguals, ciberassetjament, violència

de gènere i actuacions amb gossos. També es duen a terme activitats amb infants de 0 a 3 anys i a l'ESO amb continguts adaptats, com ara “Coneixem la policia” o “Drogues i lleis”.

En matèria delictiva, el 2024 hi ha hagut 33 denúncies a menors d'edat com a autors. Les tipologies més comunes són: lesions lleus (10), furts (5), amenaces (5), danys (3), maltractaments (2), robatori amb violència (1), assetjament (1) i descobriment de secrets (1). Paral·lelament, com a víctimes, s'han registrat 38 casos: amenaces (7), lesions (8), furts (5), obstrucció a la justícia (2), agressions sexuals (2) i altres tipus com tràfic de drogues o inducció a l'abandonament.

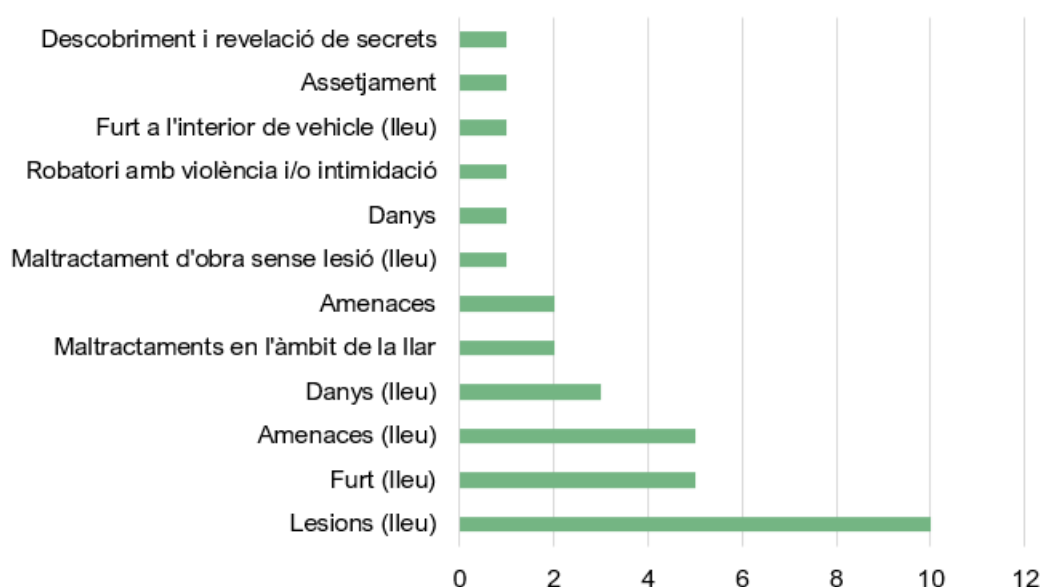
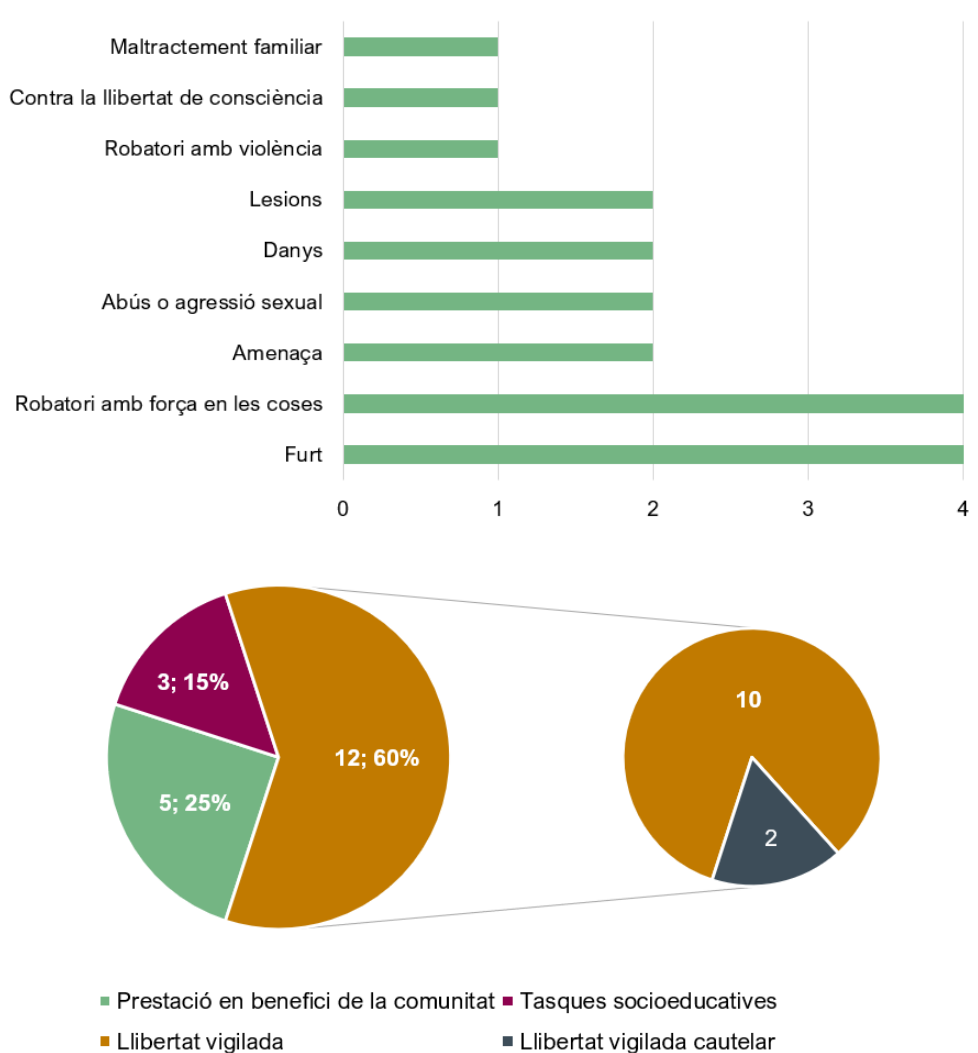

Figura 34. Tipologia delictiva per víctimes i autors

També es comptabilitzen 28 dones víctimes de violència de gènere amb fills menors a càrrec a Mollerussa. A més, es tenen registrades 3 víctimes menors d'edat que han patit violència de gènere: una nena de 5 anys, una de 17 i un noi de 15.

Pel que fa a la justícia juvenil, el 2024 es van atendre 20 adolescents de 14 a 18 anys: 2 noies i 18 nois. Per nacionalitat, 14 són espanyols, 1 colombiana, 2 marroquins, 2 peruans i 1 romanès. Les mesures aplicades han estat: 12 casos amb llibertat vigilada (60 %), 5 amb prestació en benefici de la comunitat (25 %) i 3 amb tasques socioeducatives (15 %). Les causes més freqüents són: furts (4), robatoris amb força (4), lesions (2), amenaces (2), danys (1), maltractament familiar (1), delictes contra la llibertat de consciència (1), robatori amb violència (1) i abús o agressió sexual (2).

Figures 35 i 36. Distribució de la tipologia dels delictes i de les mesures aplicades

Pel que fa a la prevenció, la Regidoria d'Igualtat ha impulsat 7 programes d'igualtat el 2024, incloent-hi activitats com el vídeo *Mirades compartides*, concerts, exposicions ("Art en mans de dona"), actes commemoratius del 8-M i el 25-N o l'obra de teatre *NUA*, amb 600 alumnes assistents.

Pel que fa a les accions preventives vinculades a la Fira de Sant Josep, hi ha la distribució de 4.000 polseres de seguretat anualment (2021-2024) per a infants de 0 a 12 anys, com a mesura d'identificació. Tot i això, des del 2022 no ha calgut recórrer-hi en cap cas.

Entre els anys 2021 i 2024, l'Equip de Prevenció i Mediació Comunitària ha desplegat diverses actuacions amb menors de 18 anys mitjançant programes alternatius de resolució de conflictes, cosa que evidencia un compromís sostingut amb la promoció de la convivència i la gestió educativa dels conflictes. El protocol de comunicació interna (a mantingut una aplicació estable

i el programa de reparació de danys ha experimentat un creixement notable, que ha passat de no tenir cap cas el 2021 a 9 el 2024, un indicador molt positiu de l'acceptació creixent de les mesures restauratives. Les prestacions en benefici de la comunitat i les intervencions per incidències a les piscines d'estiu s'han mantingut regulars, la qual cosa ha ofert espais reals per treballar responsabilitats i hàbits de convivència. D'altra banda, l'Equip d'Educadors de Carrer ha destacat per l'elevada capacitat de contacte i seguiment a joves —amb 486 atencions el 2024— malgrat les limitacions de recursos que n'han condicionat el desplegament continuat.

Les dades mostren una trajectòria positiva, especialment pel que fa a l'ampliació i consolidació de pràctiques educatives i restauratives en el treball amb adolescents. El creixement del Programa de reparació de danys i la resposta constant als conflictes en espais públics són bons indicadors d'un model que aposta per la responsabilització i la mediació com a eines eficaces. Així mateix, el Programa d'educadors de carrer es confirma com una eina clau de detecció i acompanyament en entorns informals, amb un gran potencial per connectar amb la realitat juvenil. Aquest potencial pot veure's plenament desplegat si es reforça la dotació de recursos humans, fet que permetria una cobertura més estable i prolongada. Per tant, més enllà dels bons resultats obtinguts, s'obren oportunitats per continuar avançant en el reforç estructural del servei, per garantir la continuïtat dels programes i afavorir una intervenció preventiva amb més impacte comunitari. Aquesta evolució reforça la idea que, amb una aposta sostinguda i recursos adequats, el treball preventiu pot consolidar-se com una eina transformadora per a la cohesió social i el benestar dels adolescents.

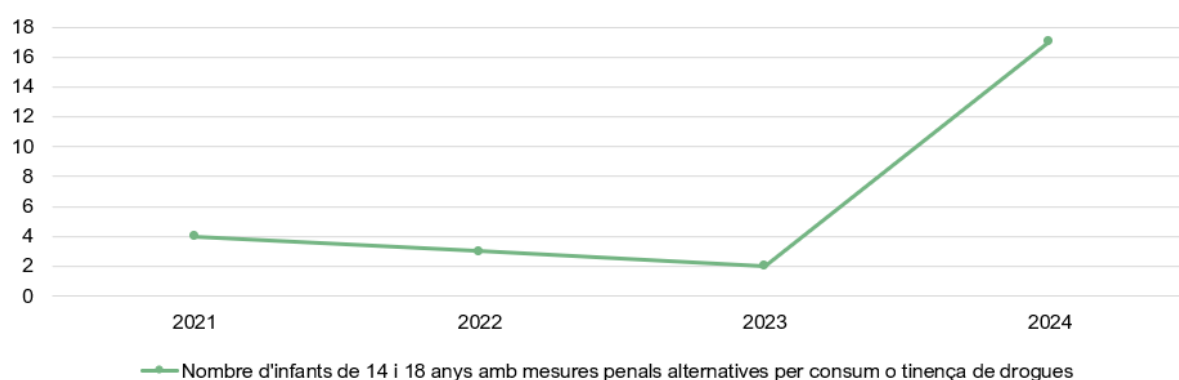

Figura 37. Evolució temporal d'infants i adolescents amb mesures penals per consum o tinença de drogues

Els infants valoren la importància de disposar d'espais públics —carrers, places i parcs— cuidats, nets i ben mantinguts perquè siguin entorns agradables, segurs i propicis per a la convivència. Les seues aportacions ofereixen pistes valuoses sobre com es pot reforçar la

qualitat urbana i, alhora, enfortir els vincles comunitaris. També destaquen la necessitat de millorar la il·luminació en alguns trams del municipi, especialment durant les hores nocturnes, ja que una millor visibilitat pot contribuir a generar més confiança i seguretat en els trajectes quotidians, com els desplaçaments escolars o les activitats de lleure.

Aquest conjunt d'aportacions es pot entendre com una oportunitat per reforçar el dret a la ciutat des de la mirada de la infància. D'acord amb l'article 4 de la CDI, garantir entorns segurs, accessibles i saludables implica no només prevenir riscos, sinó també promoure una experiència urbana positiva i inclusiva per als infants. Quan comparteixen percepcions sobre el deteriorament o la manca de cura dels espais públics, ofereixen una mirada valuosa que convida a reconèixer-los com a ciutadans actius, amb capacitat d'observació, criteri i dret a participar en la construcció de la ciutat que habiten.

Aquesta demanda es concreta en aspectes molt concrets del dia a dia, com ara la presència de bancs malmesos, fonts sense aigua, rampes poc accessibles, absència de papereres, grafitis amb missatges incòmodes o murs que limiten la visibilitat dels parcs. La manca d'il·luminació, especialment en alguns trams, adquireix un significat doble: d'una banda, afecta la percepció de seguretat; de l'altra, pot transmetre la sensació que alguns espais no són prioritaris. La capacitat dels infants per captar aquests detalls amb sensibilitat i lucidesa representa una oportunitat per incorporar la seua mirada en la millora de l'espai públic i avançar cap a una ciutat més inclusiva, acollidora i pensada per a tothom.

Aquesta situació posa en relleu la importància de continuar avançant cap a un model de ciutat que tingui en compte les necessitats i experiències dels infants. Sovint, els entorns urbans es dissenyen prioritzant la circulació, el consum o la seguretat, deixant en segon terme aspectes com el joc, la proximitat o la cura. Tanmateix, els infants no només es desplacen per la ciutat, sinó que hi estableixen vincles emocionals profunds. Incorporar la seua manera de percebre oïdors, textures, sons i relacions amb l'entorn és clau per construir un urbanisme que promogui el seu benestar integral. Quan els espais no són accessibles o es degraden, també es redueixen les oportunitats d'exploració, autonomia i connexió. Per això, la qualitat urbana ha de ser entesa com una dimensió fonamental del benestar emocional i social de la infància.

Aquesta realitat urbana impacta de manera diferenciada en alguns col·lectius infantils i adolescents. Les aportacions recollides a través de tallers, tècniques visuals i grups focals mostren que moltes nenes, especialment a partir dels 10 o 12 anys, eviten determinades zones de la ciutat per sensacions de por o incomoditat, sovint relacionades amb la manca de visibilitat,

el deteriorament dels espais o la presència de grups de més grans. Aquesta situació posa de manifest la necessitat d'incorporar la perspectiva de gènere en el disseny i manteniment dels espais públics. Així mateix, infants amb discapacitat, joves d'origen migrant o aquells amb menys autonomia per la seua edat també poden trobar més dificultats per accedir i gaudir de l'espai urbà amb plenitud. Reconèixer aquestes vivències i integrar-les en la planificació urbana representa una oportunitat per avançar cap a una ciutat més justa, accessible i interseccional, on totes els infants trobin espais segurs, inclusivament i significatius.

En clau de polítiques públiques, aquesta realitat convida a repensar com es dissenyen i s'implementen els pressupostos municipals, els plans de manteniment i la gestió dels espais comunitaris. La cura de l'espai públic ha d'entendre's com una política estratègica amb enfocament de drets, que promogui entorns dignes i accessibles per a tota la ciutadania, especialment per als infants. En aquest sentit, és clau establir mecanismes de detecció participativa que permetin identificar i prioritzar punts crítics —com ara rutes escolars amb baixa seguretat, parcs poc il·luminats o zones en estat de degradació— amb la implicació activa d'infants i adolescents. Aquest enfocament obre la porta a un model d'urbanisme pedagògic i coeducador, en què la infància no només és beneficiària de les actuacions, sinó també coprotagonista en la transformació de la ciutat cap a espais més segurs, cuidats i inclusivament.

Finalment, és important subratllar que la percepció d'inseguretat o deteriorament urbà pot influir de manera significativa en el desenvolupament emocional dels infants. La ciutat no només configura els desplaçaments físics, sinó que també contribueix a construir la seua visió del món i el sentiment de pertinença. Quan els espais públics es presenten nets, accessibles i cuidats, transmeten missatges positius de respecte, dignitat i possibilitat. En canvi, la manca de manteniment pot generar sensacions de desconexió o baixa expectativa. Per això, invertir en espai públic amb mirada infantil no ha de considerar-se un afegit, sinó una estratègia fonamental per promoure la salut emocional, la cohesió comunitària i l'equitat intergeneracional. Una ciutat que escolta i cuida els seus infants està construint, alhora, un futur més just, amable i sostenible per a tothom.

Habitatge, infraestructures i mobilitat

Un urbanisme pensat per a infants i adolescents ha de garantir que tots puguin viure, moure's i relacionar-se en entorns físics accessibles, inclusivament i saludables. Això implica disposar

d'habitatges dignes, d'infraestructures públiques adaptades i d'una mobilitat segura, activa i sostenible. Les institucions han de planificar espais urbans on els infants puguin participar en la vida comunitària, jugar lliurement i desplaçar-se amb autonomia. La intersecció entre urbanisme i equitat social és determinant per construir entorns que protegeixin i potenciïn el benestar i el desenvolupament integral en aquestes etapes de la vida.

Pel que fa a l'habitatge, Mollerussa ha mantingut una política activa de suport a famílies amb infants menors de 18 anys. Tot i això, cal destacar que els principals ajuts per al lloguer i per fer front a situacions de desnonament són gestionats per la Generalitat de Catalunya, i no directament per l'Ajuntament de Mollerussa. En aquest marc, les dades mostren una evolució significativa: 145 ajuts per al lloguer l'any 2021, 125 el 2022, un pic de 173 el 2023 i 165 el 2024. Pel que fa als ajuts relacionats amb els desnonaments, se'n registra 1 tant el 2021 com el 2024, però cap ni el 2022 ni el 2023.

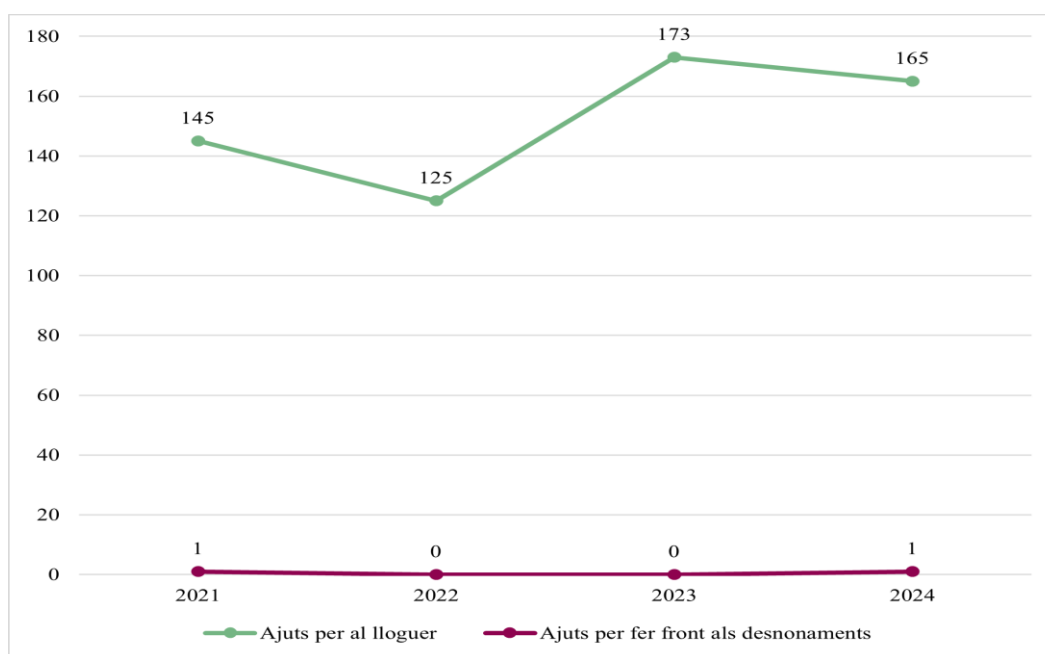

Figura 38. Evolució temporal dels ajuts per al lloguer i per fer front als desnonaments

En relació amb situacions d'habitatge irregular, el seguiment de famílies afectades per ocupacions il·legals es va poder efectuar el 2021 (26 casos) i el 2022 (28 casos), però no s'ha pogut portar a terme ni el 2023 ni el 2024 per manca de recursos. També es fa el seguiment de famílies allotjades en pisos assignats per la borsa d'habitatge social municipal, amb un nombre estable: 54 (2021 i 2022), 55 (2023 i 2024). A més, consten habitatges per unitat de convivència segons protocol d'ocupacions: 4 el 2021, 2 el 2022 i 2023 i cap el 2024. En relació amb el parc

públic, es comptabilitzen habitatges propietat de l'Ajuntament destinats a polítiques socials d'habitatge: 1 el 2021, 1 més 1 altre en procés de rehabilitació el 2023 i 2 el 2024.

Quant a l'accés a lloguer social, el 2024 s'han signat 6 contractes de lloguer i hi ha 56 habitatges amb contracte vigent i en seguiment. A més, 24 persones o famílies s'han inscrit aquest any a la Xarxa de mediació per al lloguer social. En paral·lel, el servei d'habitatge ha registrat 2.834 atencions a través de l'Oficina d'Atenció Ciutadana (1.436 de presencials i 1.398 de telefòniques o telemàtiques). S'han tramitat 431 sol·licituds per a habitatge: 50 per LG, 27 per MITMA i 125 per Autonomia Jove. També consten 81 prestacions urgents per a habitatge: 18 per deutes, 4 per desnonament, 13 per pèrdua d'habitatge, 3 per ocupació, 7 per quotes hipotecàries i 36 per altres causes.

Finalment, pel que fa a la mobilitat urbana, actualment la ciutat compta amb una xarxa pedalable de 5,9 km, dividida en 4,3 km de carrils bici segregats i 1,6 km d'itineraris compartits amb altres modes de transport. El projecte de carril bici anunciat el 2022 inclou un total de 12 km nous amb 17 trams previstos per connectar diferents zones de la ciutat (incloent-hi la carretera de Torregrossa, l'Escola Pompeu Fabra i l'Institut Terres de Ponent). Tanmateix, el primer tram previst per al 2024 no s'ha executat (tram des de la rotonda del Tractor fins a la zona escolar), ja que el Ministeri, a través de la Direcció General de Carreteres, va denegar el permís necessari per dur-lo a terme. Tot i aquesta limitació, es preveu tornar a sol·licitar l'autorització per poder reprendre el projecte tan aviat com sigui possible.

En aquest sentit, els adolescents han manifestat interès i expectatives envers una ciutat més pedalable i accessible. Valoren positivament la possibilitat de moure's en bicicleta, especialment com a via per guanyar autonomia i disminuir la dependència del cotxe familiar. Aquest fet és especialment rellevant en una etapa vital en què l'autonomia personal esdevé un element clau de benestar. Tanmateix, també han identificat àrees de millora, com la necessitat d'un traçat més continu, més ben senyalitzat i percebut com a segur. Aquesta valoració és una oportunitat clara per reforçar la xarxa pedalable mitjançant la participació activa del jovent en el seu disseny i prioritització.

Pel que fa al transport públic, els joves han destacat la manca d'oferta com un dels principals factors que limita la seua participació plena en la vida comunitària, especialment fora de l'horari escolar. Lluny de veure-ho com una barrera definitiva, aquest repte obre una oportunitat per repensar el model de mobilitat local amb criteris d'equitat, accessibilitat i adaptació a les necessitats específiques d'infants i adolescents. Es poden valorar propostes com

ara rutes escolars flexibles en horaris clau, serveis de transport comunitari compartit per a activitats educatives i de lleure o sistemes de bicicleta pública adaptats a menors d'edat, sempre acompanyats de programes de formació en seguretat viària. Aquestes iniciatives podrien contribuir no només a una mobilitat més justa, sinó també a fomentar l'autonomia i la connexió dels infants amb el seu entorn.

Els professionals del territori també subratllen que l'enfocament de ciutat amable amb la infància ha començat a prendre força en àmbits com el disseny d'espais lúdics o el foment del civisme, però que la mobilitat encara necessita guanyar centralitat en les polítiques locals. Integrar criteris de mobilitat infantil en els plans urbanístics, garantir itineraris escolars segurs i generar espais de consulta amb joves són estratègies viables i alineades amb bones pràctiques internacionals.

La realitat actual de Mollerussa mostra un punt de partida sòlid, amb inversió municipal en habitatge social i projectes de mobilitat planificats sobre els quals es pot construir una ciutat més cohesionada, saludable i equitativa. Reforçar la connexió entre equipaments, garantir opcions de desplaçament sostenible i involucrar infants i joves en la seua definició no només millorarà la qualitat urbana, sinó que també contribuirà a fer realitat un dret fonamental: el dret a viure, moure's i créixer en una ciutat que els escolta, els protegeix i els fa protagonistes.

Sostenibilitat mediambiental

Promoure la sostenibilitat mediambiental des de la perspectiva dels drets dels infants vol dir garantir el seu dret a créixer en un entorn natural saludable, i alhora oferir-los espais per comprendre, participar i actuar davant els reptes climàtics del present i del futur. La infància ha de ser reconeguda com a subjecte actiu en les polítiques ambientals, i la ciutat ha de ser un escenari d'educació ecològica, de cura del territori i de transformació de la comunitat local i global. Iniciatives com els programes de conscienciació climàtica, els espais verds o les accions contra la contaminació constitueixen els pilars d'aquest dret i impulsen la justícia ambiental amb mirada intergeneracional.

Pel que fa a programes de conscienciació i acció ambiental, destaquen múltiples iniciatives coordinades tant pel Consell Comarcal del Pla d'Urgell com per l'Ajuntament de Mollerussa. El Consell Comarcal ha dut a terme accions com ara "CAPgira, matèries de primera x productes excepcionals" (2023), adreçada a 5è de primària i 1r d'ESO, o "CAPgira, a cada bugada es perd un llençol" (2024), per a 1r d'ESO. També s'han distribuït carmanyoles i embolcalls

reutilitzables (boc'n roll) entre l'alumnat de Mollerussa per fomentar hàbits sostenibles. A més, s'han instal·lat contenidors de recollida selectiva als centres escolars durant el curs 2023-2024.

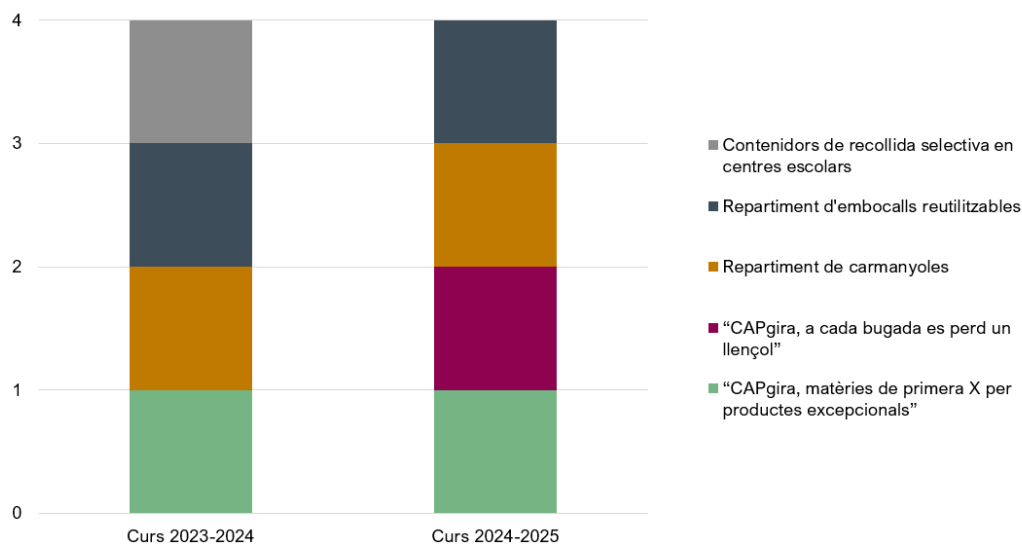

Figura 39. Distribució de les iniciatives ambientals (cursos 2023-2024 i 2024-2025)

Des del consistori s'han impulsat projectes com ara el taller de cendrers reciclats (2022 i 2023), "Mobilitza't per la selva" (2024) —una campanya de recollida de mòbils i tauletes per a la reutilització amb finalitats educatives, de reforestació i suport a fauna rescatada al Congo— o tallers de menstruació sostenible (2023-2024) i de fabricació de bosses reciclables (2022). En col·laboració amb l'Oficina Jove s'han organitzat camps de treball amb contingut ambiental, com el camp "Ecologia i Sostenibilitat" (2022) o restauració de mobles (2023); i amb l'entitat Adopta'm de Mollerussa, l'activitat de voluntariat "Un voluntariat molt animal" (2024).

Pel que fa a l'espai físic, s'han identificat 16 punts clau a la ciutat (com la plaça Sant Jaume, el camp de futbol municipal, la zona *skate* o el parc municipal) que són utilitzats per infants i joves. Tot i que molts d'aquests espais ofereixen condicions segures, s'hi detecten mancances d'il·luminació, accessibilitat i manteniment. S'ha constatat, per exemple, que places com la Sant Jaume o la Manuel Bertrand presenten jocs en mal estat o manca de seguretat, mentre que espais com ara el minicamp de futbol del parc municipal són intensament utilitzats però poc reconeguts. En aquesta línia, diversos adolescents han posat de manifest el mal estat de les taules de ping-pong del parc de la Serra, les quals actualment es troben en condicions que en limiten molt l'ús. Aquest deteriorament no només impedeix l'activitat física i recreativa, sinó que reforça la percepció de desatenció institucional cap a espais que podrien tenir un alt valor comunitari.

D'altra banda, la diagnosi territorial revela que els espais de joc són distants entre ells i sovint inaccessibles per a moltes famílies, especialment les que viuen lluny del nucli urbà. Es recullen també les necessitats de la infància segons la franja d'edat:

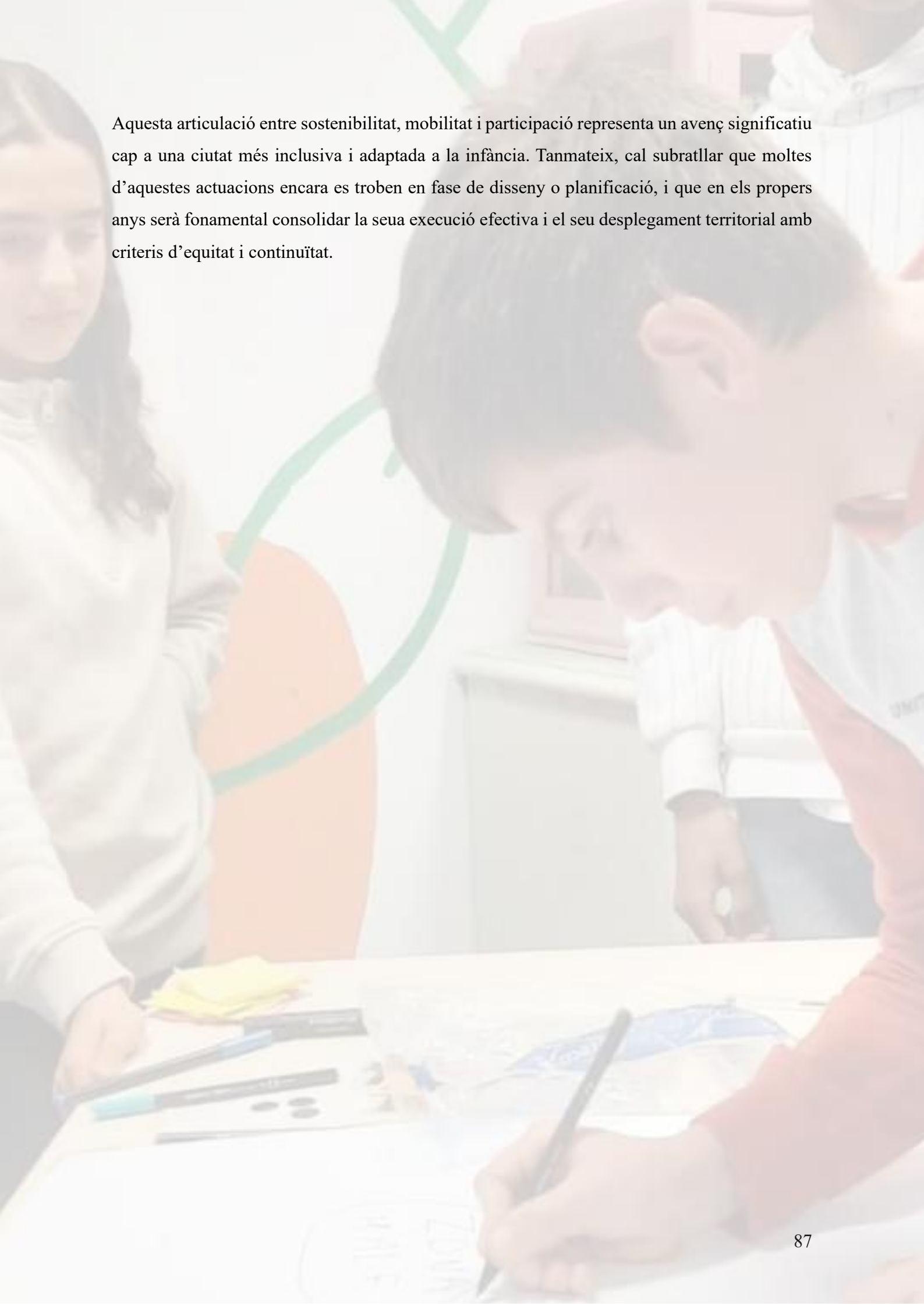
- **0 a 4 anys:** manca d'espais per a joc sensorial, simbòlic o de relaxació.
- **4 a 8 anys:** poques zones per a joc actiu, creatiu i imaginatiu.
- **8 a 12 anys:** manca d'espais esportius i de joc col·laboratiu pròxims i entorns naturals d'exploració.
- **12 a 14 anys:** manca d'espais per a expressió, relació i oci autònom.
- **14 a 16 anys:** continuació del projecte Andana Jove per generar més espais de trobada i vinculats als serveis juvenils.

Una de les iniciatives urbanes més rellevants ha estat el procés participatiu per a la remodelació del parc municipal, en el qual han participat el CPI, el CPA i diferents serveis municipals. Les propostes recollides es classifiquen en tres grans blocs:

- **Infants:** creació d'un espai per a infants de 0 a 3 anys amb jocs sensorials i simbòlics, estructures inclusives amb fusta reciclada i delimitació segura amb tanca de fusta.
- **Adolescents:** instal·lació d'una tirolina, un circuit de ressals per a patinets, una paret d'escalada i nou mobiliari per a trobades juvenils.
- **Comunitat:** espai cultural per a concerts i manifestos, punts de treball amb wifi, reforma dels vàters per garantir-hi l'accessibilitat, regulació d'usos del parc i incorporació d'il·luminació solar amb perspectiva de gènere.

Aquest pla inclou també criteris de sostenibilitat transversal: ús de materials ecològics, gestió de l'aigua, sistema de recollida selectiva eficient i adaptació del terreny per evitar embassaments en cas de pluja. A més, es plantegen actuacions per garantir un parc més verd, amb més fonts, amb ombra i amb entorns cuidats, i fomentar la biodiversitat i el contacte amb la natura.

Finalment, totes aquestes iniciatives es vinculen amb el Pla de mobilitat urbana sostenible, aprovat en fases entre el 2022 i el 2024. Aquest pla preveu accions per afavorir el desplaçament actiu (a peu i en bicicleta), la reducció del trànsit i la millora de la connectivitat entre espais infantils, i ha inclòs la participació de joves del CPA i el CPI en els tallers de diagnosi i proposta.

A photograph of three children working together at a table. A boy in the foreground is writing on a piece of paper with a black marker. To his left, a girl is looking down at the table. In the background, another child is partially visible. On the table, there are various items including a stack of yellow sticky notes, several markers, and a blue patterned cloth. The background wall features large, colorful abstract shapes in green and orange.

Aquesta articulació entre sostenibilitat, mobilitat i participació representa un avenç significatiu cap a una ciutat més inclusiva i adaptada a la infància. Tanmateix, cal subratllar que moltes d'aquestes actuacions encara es troben en fase de disseny o planificació, i que en els propers anys serà fonamental consolidar la seua execució efectiva i el seu desplegament territorial amb criteris d'equitat i continuïtat.

OCI, CULTURA I LLEURE

El dret número 5 de la CDI reconeix el dret de tots els infants a “ser nen o nena” i garanteix l'accés al joc, a l'oci i a la cultura com a components essencials per al seu desenvolupament integral, el seu benestar i la seua construcció com a subjectes actius dins la comunitat. Aquest dret posa en relleu la importància del temps lliure i del joc no com un privilegi, sinó com una necessitat fonamental vinculada al benestar, a la creativitat i a la socialització. Oferir oci, cultura i temps lliure a infants i adolescents implica assegurar-se que puguin gaudir d'experiències significatives de joc, expressió i participació cultural en condicions d'equitat, llibertat i seguretat.

Per analitzar aquest dret, l'informe es basa en tres categories que n'operen el desplegament. L'accessibilitat a activitats i recursos recreatius, entesa com la necessitat de disposar d'ofertes d'oci, esport i cultura adaptades a totes les edats i condicions; l'oci familiar, que engloba les propostes que afavoreixen el gaudi compartit amb el nucli familiar, i l'oferta diversa d'oci i cultura, que es refereix a l'existència d'una programació cultural i esportiva suficientment variada, accessible i inclusiva. Totes tres categories, de forma entrelaçada, permeten observar fins a quin punt el municipi garanteix espais i oportunitats perquè infants i adolescents puguin exercir el seu dret a viure una infància plena, lúdica i culturalment enriquidora.

Accessibilitat a activitats i recursos recreatius

Garantir temps de lleure i l'accessibilitat a l'oci i la cultura implica assegurar que tots els infants i adolescents, independentment de l'edat, el gènere, l'origen, la capacitat física o la situació socioeconòmica, puguin gaudir d'espais i activitats adaptats a les seues necessitats i interessos. Això requereix la creació i el manteniment d'infraestructures recreatives inclusives, així com la programació d'activitats que tinguin en compte la diversitat de la població infantil i juvenil. L'accessibilitat no només ha de ser física, sinó també social, cultural i econòmica, de manera que cap infant quedi exclòs del dret a participar en la vida cultural i lúdica de la seua població.

En primer lloc, el sistema de bonificacions econòmiques inclou diferents serveis municipals. L'Escola Municipal de Música ofereix una reducció del 50 % de la matrícula i del 25 % de la mensualitat per a famílies nombroses o monoparentals, així com un 25 % per al segon infant matriculat. Les escoles bressol municipals també tenen un descompte del 50 % mensual per a aquestes tipologies de família. Pel que fa a les piscines municipals descobertes, hi ha una bonificació del 15 % sobre el preu de l'abonament individual per a famílies nombroses i

monoparentals, amb carnet i targetes acreditatives. Finalment, els tallers d'estiu (esplais) ofereixen una reducció de 5 euros per infant inscrit per a famílies amb situacions similars.

En paral·lel, des del PEE s'ofereix accés gratuït a una activitat extraescolar fora de l'horari lectiu a infants vulnerables seleccionats per l'EAP, els serveis socials bàsics i els centres educatius. Durant el curs 2023-2024 se'n van beneficiar 60 infants, tant durant el període lectiu com a l'estiu. Per al curs 2024-2025, amb dades provisionals del febrer, la xifra era de 36 infants. Aquest programa actua com un mecanisme d'inclusió efectiva per a nens i nenes en situació de risc, tot i que el volum d'infants atesos continua sent reduït en relació amb la població infantil global.

Aquesta iniciativa representa un exemple valuós de política redistributiva focalitzada. Tanmateix, el nombre de beneficiaris continua sent limitat, i això interpel·la sobre la capacitat de l'Administració local per operar de manera estructural i no només compensatòria. Cal preguntar-se fins a quin punt aquestes mesures poden garantir l'equitat si depenen de la identificació institucional del risc —un procés sovint condicionat per la subjectivitat, la sobrecàrrega dels professionals o les barreres culturals amb les famílies. En aquest sentit, es posa en dubte l'eficiència d'un model basat en la selecció discrecional versus models d'universalització progressiva de l'accés a l'oci, com es recomana en enfocaments basats en els drets humans.

En l'àmbit de l'oci inclusiu, l'Ajuntament ha introduït modificacions destacables per garantir el dret a la participació de nens i nenes amb trastorns del neurodesenvolupament, com ara el TEA (trastorn de l'espectre autista) o altres discapacitats funcionals. Des del maig del 2023 es va incorporar una franja horària sense música a les firetes de la Festa Major per facilitar l'accessibilitat sensorial. Aquesta pràctica s'ha mantingut en altres esdeveniments com la Fira de Sant Josep, la Festa de la Infància i l'Aventura de Nadal, fet que assegura un entorn amable per a tots els públics. En aquestes activitats es compta amb la col·laboració del Centre d'Educació Especial Siloé per garantir que siguin veritablement inclusives, incloent-hi la participació activa d'alumnes de Siloé a les activitats infantils, com "L'hora del conte" o les activitats de l'Andana Jove.

Aquestes iniciatives són exemples inspiradors d'accessibilitat sensorial i de corresponsabilitat comunitària. No obstant això, la inclusió real no pot reduir-se a adaptacions puntuals o

simbòliques. Requereix, tal com indiquen múltiples fonts especialitzades (Eurochild, 2022)⁹, una estratègia sostinguda, transversal i dotada de recursos que inclogui formació per al personal dinamitzador, codisseny de les activitats amb les famílies i els infants amb discapacitat, i una planificació universal dels espais lúdics. L'experiència de Mollerussa apunta iniciatives de qualitat, però encara fragmentàries. El repte passa per consolidar-les dins d'una política pública de lleure inclusiu estructural.

Finalment, pel que fa a la convivència entre diferents grups d'edat, diversos nens indiquen que la presència d'adolescents més grans als parcs sovint restringeix l'ús dels espais per part dels més petits. Aquestes situacions es produeixen, segons els relats recollits, en horari de tarda i en cap de setmana, i es caracteritzen per una absència de supervisió o mediació. Els infants proposen diverses solucions, com ara la delimitació horària de l'ús dels espais per franges d'edat o la presència de personal municipal que vetlli per la convivència. Aquestes aportacions evidencien no només una necessitat de gestió més acurada dels espais compartits, sinó també la manca d'una infraestructura lúdica que tingui en compte les particularitats del lleure autònom, especialment en la transició entre la infància i l'adolescència.

Aquesta realitat posa en relleu la necessitat de trobar un equilibri entre drets igualment importants: el dret dels infants a gaudir d'espais segurs i cuidats i el dret dels adolescents a fer ús de l'espai públic de manera lliure i sense ser estigmatitzats. En aquest marc, el lleure autònom adquireix un paper central, tot i que sovint queda fora de les agendes públiques, que prioritzen activitats dirigides o supervisades per adults. Apostar per espais d'autogestió juvenil, amb condicions de seguretat i convivència, representa una oportunitat per reconèixer els adolescents com a ciutadans actius i responsables. Per fer-ho possible, cal repensar el disseny urbà, enfortir la mediació comunitària i impulsar una governança compartida dels espais lúdics, amb una mirada intergeneracional que promogui la participació, la convivència i l'ús inclusiu i positiu de la ciutat per part de tots els infants i joves.

⁹ Eurochild (2022). *Policy brief on child poverty in Europe*. <https://www.eurochild.org/uploads/2022-Child-Poverty-Brief.pdf>

Oci familiar

Fomentar l'oci compartit amb la família suposa reconèixer la importància del temps de qualitat en el si del nucli familiar com a espai cabdal per a la vinculació afectiva, la transmissió de valors i el desenvolupament emocional dels infants. Aquest tipus d'oci va més enllà del consum d'activitats, atès que promou experiències compartides per a tot tipus de famílies, especialment les que es troben en situacions de vulnerabilitat. Planificar accions i serveis que afavoreixin el gaudi familiar del temps lliure esdevé primordial per reforçar els vincles intergeneracionals i crear entorns protectors i educadors.

L'oferta d'oci familiar a Mollerussa, articulada especialment al voltant de la biblioteca comarcal, mostra una programació cultural consolidada, estable i altament adaptada a les necessitats d'infants i famílies. En total, es recullen 22 activitats específiques dirigides al públic familiar i comunitari, que combinen la promoció de la lectura, el foment de la creativitat i l'accés equitatiu a la cultura des d'una perspectiva inclusiva i participativa. Tanmateix, les dades qualitatives recollides entre professionals i infants mostren que aquest tipus d'oferta continua sent més accessible a famílies amb un cert capital cultural i educatiu previ, i menys freqüentada per aquelles en situació de vulnerabilitat socioeconòmica o amb dificultats idiomàtiques. Aquest fet apunta a la necessitat de reforçar estratègies de mediació i proximitat perquè les accions d'oci familiar arribin realment a tota la diversitat de famílies del municipi.

Una de les iniciatives centrals és l'exposició “Anatomia d'un àlbum il·lustrat”, amb un format de mostra contínua que es renova cada dos mesos, accessible tant per a infants com per a públic general. Aquesta proposta no només promou el contacte amb la literatura visual i il·lustrada, sinó que introdueix un component educatiu i estètic fonamental. En paral·lel, destaca la creació de l'espai permanent “Ara va de joc”, iniciat el gener de 2023, dedicat al joc lliure amb jocs de taula, i inaugurat amb una matinal lúdica que va comptar amb la participació destacada dels escriptors Màrius Serra i Oriol Comas. Aquesta iniciativa representa una aposta clara per la cultura del joc compartit dins de l'espai bibliotecari, per fomentar el vincle familiar i intergeneracional.

En l'àmbit de la lectura familiar, la biblioteca impulsa tres programes de participació regular: el Club de lectura infantil, destinat a infants de 7 a 11 anys, amb sessions durant tot el curs escolar; les “Famílies lectores”, iniciades l'octubre de 2024 com a programa anual per a infants de 6 a 7 anys i els seus familiars, i “L'hora del conte”, amb 10 sessions de narració oral programades del setembre al maig, amb un mínim d'una sessió mensual, preferentment en

dimecres (taula 5). Aquests formats tenen una clara vocació de transmissió intergeneracional d'hàbits culturals, promoció de la lectura i cohesió familiar. No obstant això, les veus recollides en els grups de discussió amb experts indiquen que moltes famílies no arriben a participar en aquestes propostes per falta de temps, desconeixement o percepció de no pertinença. Això evidencia que el foment de l'oci familiar ha de ser també una política de democratització cultural, amb especial atenció a les condicions laborals, horàries i de confiança institucional que afecten la capacitat de participar.

Taula 5 . Nombre de sessions o freqüència d'activitats familiars de lectura

Club de lectura infantil	Sessions regulars
"Famílies lectores"	Trimestral; repartiment de llibres a les famílies
"L'hora del conte"	10 sessions durant el curs escolar; 1 dimecres al mes com a mínim

Per a la comunitat, propostes com Biblioplaça (tallers familiars els mesos d'agost i setembre del 2023) i els Laboratoris de lectura (desenvolupats tant dins com fora de l'àmbit escolar durant els anys 2023 i 2024) exemplifiquen la voluntat de portar la cultura als espais públics, integrant escoles i famílies en dinàmiques de lectura crítica i creativa. En aquesta mateixa línia, el projecte "Municipi lector", actiu els cursos 2022-2023 i 2023-2024, actua com una política cultural d'abast educatiu que vincula escola, biblioteca i família mitjançant lectures compartides, concursos, tallers i celebracions col·lectives. Aquest tipus de propostes territorials i obertes són claus per combatre les desigualtats d'accés a la cultura. En la mesura que traslladen les activitats a l'espai públic i vinculen el món educatiu amb les famílies, poden generar una cultura compartida i més horitzontal, especialment quan es fan en barris o zones menys dotats de serveis culturals.

Pel que fa a l'oferta temàtica i cultural puntual, destaca la celebració de la marató de lectura "Llegim en veu alta", adreçada a alumnat de diferents nivells educatius, així com la Setmana de l'Àlbum, una campanya centrada en la literatura visual celebrada l'abril i el novembre del 2024. També es programen tallers artístics específics per a infants, amb 4 sessions anuals el 2023 i el 2024, on s'han treballat temes com ara "Els colors" i "Dones artistes oblidades", amb una clara intenció d'incorporar perspectiva de gènere i foment de la creativitat. Aquestes activitats combinen expressió plàstica i educació cultural i generen espais d'expressió segura i familiarment compartida. Ara bé, perquè aquestes iniciatives puguin tenir un impacte transformador, cal assegurar que no siguin només esdeveniments puntuals adreçats a famílies

ja vinculades, sinó que es despleguin com a part d'una política pública de lleure cultural inclusiu i estructural, amb avaluació, seguiment i ampliació cap a formats més descentralitzats i coprogrames.

Oferta diversa d'oci i cultura

Disposar d'una oferta àmplia i variada d'activitats culturals, lúdiques i esportives és fonamental per garantir que tots els infants i adolescents puguin trobar-hi espais d'expressió, creació, joc i participació segons els seus interessos i etapes evolutives. Aquesta diversitat ha d'abraçar tant la cultura institucional com la comunitària, les pràctiques creatives emergents i el dret al joc lliure. A més, una programació plural contribueix a combatre desigualtats, afavoreix la convivència intercultural i amplia les oportunitats educatives informals i no formals per a infants i adolescents.

Tanmateix, les dades qualitatives recollides en grups de discussió amb adolescents i experts mostren que, malgrat la pluralitat d'oferta, no totes les propostes culturals i lúdiques resulten realment accessibles ni atractives per al conjunt de la població juvenil. En particular, es detecta una manca de reconeixement cap a les expressions culturals no formals o juvenils emergents (rap, grafitis, videojocs, música urbana), que sovint no tenen cabuda estable en la programació institucional, fet que pot reforçar sentiments de desconexió o desinterès per part d'un segment important del jovent.

Entre el 2021 i el 2024 s'han fet 40 activitats culturals adreçades a la població infantil i juvenil. D'aquestes, 20 estan vinculades a la Biblioteca Comarcal Jaume Vila i ja han estat detallades en l'apartat d'oci familiar. Les altres 20 activitats provenen de l'àmbit cultural general, amb esdeveniments com ara la Festa Major, la Trobada Escolar de Futbol 7, festivals de colors, concerts joves com el "Dancing Mollerussa", tallers de grafitis, visites guiades al campanar, activitats ciclistes, concerts familiars, exhibicions de balls i l'obra teatral infantil de la companyia Més Tumàcat, entre d'altres.

Tot i la quantitat i varietat d'esdeveniments adreçats a la joventut, s'identifica una oportunitat valuosa per seguir avançant cap a una participació més activa i significativa dels joves en la seua organització. Iniciatives com l'Andana Jove o la Lokomotora Jove ja han obert camí en l'àmbit de la coprogramació i el lideratge juvenil, i representen exemples inspiradors que cal potenciar. En aquest context, es planteja com a repte enriquir i reforçar el paper de

l'adolescent no només com a públic consumidor sinó com a protagonista actiu en el disseny i desenvolupament de les propostes. Això contribuiria a reforçar el sentiment de pertinença i empoderament, i a transformar la percepció que “les coses es fan per a nosaltres però sense nosaltres” en una dinàmica realment compartida i inclusiva.

També cal destacar el projecte transversal del Museu de Vestits de Paper, que ha ofert 20 activitats específiques dirigides a infants i joves, segmentades segons les etapes educatives: infantil, mitjana, cicles inicials i combinacions d'aquestes. Aquestes iniciatives mostren una aposta per vincular cultura patrimonial i educació formal. Tot i això, caldria explorar com poden connectar-se millor aquests formats amb els interessos reals dels adolescents, especialment en contextos en què la cultura es viu des de l'espai públic i la interacció social, i no només des del consum institucionalitzat.

Els programes han estat impulsats per una àmplia xarxa d'agents:

- **Regidoria d'Acció Social** (3 activitats, com “Juga i mou-te amb responsabilitat”)
- **Oficina Jove de l'Ajuntament de Mollerussa** (19 activitats, amb propostes com *NUA*, tallers de sexualitat i d'art, la iniciativa Andana Jove o esdeveniments com Lokomotora Jove)
- **PEE** (3 activitats)
- **Regidoria d'Educació** (3 activitats, com la festa d'adhesió al Passaport Edunauta)
- **Entitat local Arreu** (2 activitats)
- **Entitats de lleure** (Grup Escolta Cal Met, Esplai Gògo i les colònies Sant Jaume)
- **Associacions** (Lan Party, Diables ARF o l'ACUDAM juvenil)

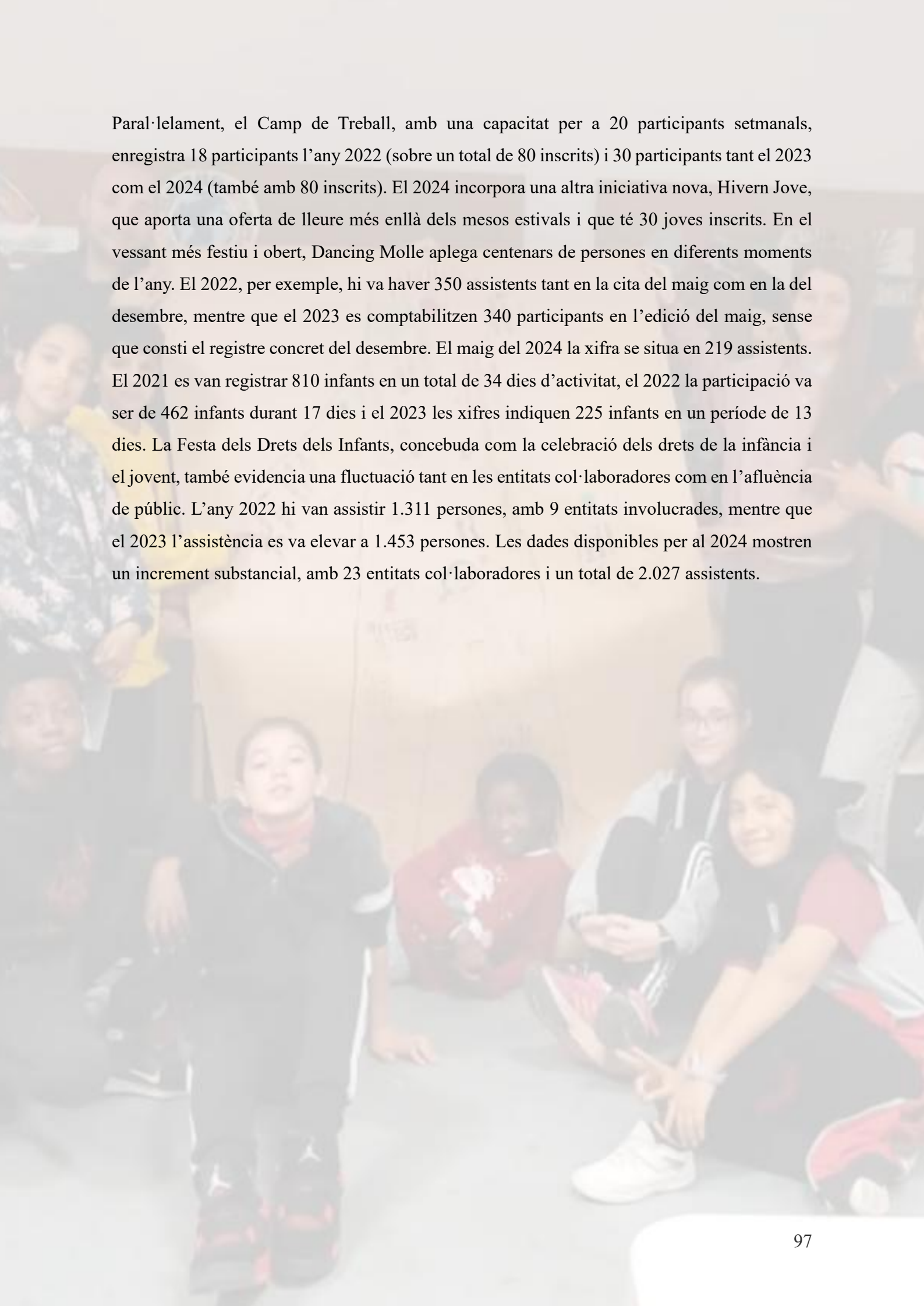
En conjunt, això configura una xarxa molt extensa d'actuació interinstitucional i comunitària per cobrir l'accés a la cultura en edat infantil i adolescent. D'altra banda, els equipaments culturals municipals són igualment rellevants: Biblioteca Comarcal Jaume Vila, Teatre L'Amistat, Centre Cultural (per a projeccions de cinema), Museu de Vestits de Paper, Cal Duch, Edifici Sant Jordi (espai alternatiu), Oficina Jove i espais com Cal Jaques. També es destaca el Museu de l'Aigua – Espai Cultural Canals d'Urgell, de titularitat comarcal.

S'ha identificat una àmplia xarxa de recursos relacionats amb la infància i la joventut, que inclou:

- **Centres educatius** (bressol, primària, secundària, batxillerat, formació professional)
- **Centres d'educació especial** (CEE Siloé)
- **Programes del Departament d'Educació** (PEE, EAP o CRP)
- **Serveis municipals** (Centre Obert La Banqueta, CPI i CPA)
- **Serveis de salut** (CSMIJ, infermeres escolars, nutricionistes)
- **Justícia juvenil** (programes de reparació indirecta i orientació)
- **Recursos socials** (Creu Roja Joventut o Càritas)
- **Associacions i clubs esportius amb seccions infantils** (Club de Patinatge o Club d'Escacs)
- **Entitats culturals i juvenils** (associacions de senegalesos, de malians o de polonesos)

Aquesta densitat i varietat institucional revela un ecosistema cultural i educatiu molt actiu, amb una estructura col·laborativa que, si bé encara pot presentar mancances d'equitat o continuïtat en certs programes, mostra un fort compromís del territori amb el desenvolupament integral de la infància i l'adolescència.

Pel que fa a l'oferta d'oci i la participació en esdeveniments o projectes, les dades recollides entre els anys 2021 i 2024 mostren una varietat d'iniciatives i un volum de participació que posa de manifest la rellevància de les activitats lúdiques i formatives com a via de cohesió social. L'Aventura de Nadal, per exemple, aglutina sistemàticament 9.000 participants cada any des del 2021 fins al 2024, dada que evidencia la dimensió massiva i plenament consolidada d'aquest esdeveniment nadalenc. Pel que fa a les Jornades Lúdiques de Warhammer, organitzades des del 2022 fins al 2024, s'hi apleguen prop d'un centenar de persones anualment, majoritàriament joves aficionats als jocs de taula i estratègia. Les propostes de casals també reflecteixen una evolució coherent amb la voluntat d'atendre diferents franges d'edat i necessitats. El Casal d'Estiu (Casaleti i Casalot), amb 10 setmanes de durada cadascun dels anys analitzats, manté un total de 560 inscrits cada edició, 134 dels quals són participants efectius, xifra estable al llarg del període 2021-2024. A partir del 2024 s'hi afegeix l'Estiu XL, destinat a infants de quart de primària fins a primer d'ESO, amb la mateixa durada de 10 setmanes, 50 participants actius i 164 inscrits en el seu primer any de funcionament.

A group of diverse children, including boys and girls of various ethnicities, are sitting on a light-colored floor. They are all looking towards the camera and smiling. The children are dressed in casual clothing like t-shirts, hoodies, and sneakers. The background is slightly blurred, showing more people and what appears to be an indoor setting with wooden walls.

Paral·lelament, el Camp de Treball, amb una capacitat per a 20 participants setmanals, enregistra 18 participants l'any 2022 (sobre un total de 80 inscrits) i 30 participants tant el 2023 com el 2024 (també amb 80 inscrits). El 2024 incorpora una altra iniciativa nova, Hivern Jove, que aporta una oferta de lleure més enllà dels mesos estivals i que té 30 joves inscrits. En el vessant més festiu i obert, Dancing Molle aplega centenars de persones en diferents moments de l'any. El 2022, per exemple, hi va haver 350 assistents tant en la cita del maig com en la del desembre, mentre que el 2023 es comptabilitzen 340 participants en l'edició del maig, sense que consti el registre concret del desembre. El maig del 2024 la xifra se situa en 219 assistents. El 2021 es van registrar 810 infants en un total de 34 dies d'activitat, el 2022 la participació va ser de 462 infants durant 17 dies i el 2023 les xifres indiquen 225 infants en un període de 13 dies. La Festa dels Drets dels Infants, concebuda com la celebració dels drets de la infància i el jovent, també evidencia una fluctuació tant en les entitats col·laboradores com en l'afluència de públic. L'any 2022 hi van assistir 1.311 persones, amb 9 entitats involucrades, mentre que el 2023 l'assistència es va elevar a 1.453 persones. Les dades disponibles per al 2024 mostren un increment substancial, amb 23 entitats col·laboradores i un total de 2.027 assistents.

Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència

Aquest apartat recull un conjunt d'aportacions provinents de professionals experts, famílies, infants i adolescents que han participat en el procés de diagnosi. Les recomanacions que se'n deriven s'han construït a partir de l'anàlisi combinada de dades quantitatives i qualitatives, amb l'objectiu de reforçar les polítiques públiques adreçades a la infància i el jovent al municipi de Mollerussa.

Les propostes es presenten agrupades segons les sis dimensions clau analitzades: Equitat i inclusió, Educació, Participació, Salut, Serveis socials, Ciutat i Oci, cultura i lleure. En cada àmbit s'han identificat reptes, bones pràctiques i oportunitats d'actuació que poden contribuir a garantir els drets dels infants i adolescents, millorar la qualitat dels serveis i promoure una ciutat més inclusiva, escoltadora i compromesa amb el benestar dels més joves.

L'enfocament de totes les accions és proactiu, inclusiu i basat en la corresponsabilitat comunitària. Es prioritza una mirada estructural i preventiva, que reforci els vincles entre serveis, entitats i ciutadania, i que reconegui infants i adolescents com a agents actius amb veu pròpia dins del municipi. Aquest conjunt d'orientacions vol ser un instrument útil per als equips tècnics i polítics, per afavorir una planificació estratègica, operativa i adaptada a la realitat local.

EQUITAT I INCLUSIÓ

- Reforçar i ampliar els equips tècnics de l'Ajuntament —d'educació—, del Consell Comarcal —de serveis socials— i del Departament de Salut, per tal de millorar la capacitat de suport, reduir les ràtios d'atenció i impulsar una orientació més preventiva i comunitària, centrada en el benestar de les persones.
- Implementar plans d'inclusió personalitzats per a joves reagrupats o nouvinguts, amb especial atenció als que arriben sense presència materna o amb absència de referents familiars propers. Aquests plans han d'incloure suport emocional, apadrinament educatiu i referències adultes.
- Fomentar itineraris formatius i espais de suport per a progenitors reagrupats, posant una atenció especial en les dones que arriben sense coneixement previ de la llengua o amb menys recursos per a l'autonomia personal.

- Consolidar i ampliar el programa Temps per cures, garantint la cobertura en caps de setmana, en horari nocturn i durant períodes no escolars i adaptant-lo a perfils diversos de famílies, incloent-hi les que tenen infants amb diversitat funcional.
- Desenvolupar indicadors de pobresa infantil multidimensionals, incorporant variables com la situació d'habitatge, l'accés a activitats educatives i de lleure, la salut emocional i la xarxa de suport familiar i comunitari.
- Treballar de manera sistematitzada per crear un protocol compartit d'intercanvi de dades amb les administracions públiques, amb l'objectiu de facilitar una intervenció més eficient, coordinada i transversal.
- Integrar de forma transversal la perspectiva de gènere, interculturalitat i diversitat en la planificació i execució de totes les polítiques públiques que afecten els infants i les seues famílies, promovent entorns inclusius, lliures de discriminació i amb igualtat d'oportunitats.

PARTICIPACIÓ

- Continuar enfortint l'estructura del CPI, dotant-lo d'un pressupost estable, incorporant-hi figures dinamitzadores especialitzades i mantenint-ne el calendari anual de trobades plantejat.
- Revisar el funcionament del CPA, posant èmfasi en la reflexió sobre la seua composició, els criteris de selecció dels membres i els compromisos establerts. Alhora, es considera valuós potenciar el PLIA com a eina de planificació i impuls d'accions.
- Estendre les dinàmiques de participació a totes les escoles de la ciutat, promovent enquestes, dinàmiques lúdiques i activitats escolars per recollir l'opinió de tot l'alumnat. Aquest procés pot incorporar elements, com ara codis QR, tauletes o cartells interactius, que facilitin la participació de manera amigable i universal.
- Impulsar la creació d'una taula estratègica de treball transversal amb la participació de tècnics de diversos serveis i persones expertes en participació, amb l'objectiu de dissenyar metodologies compartides i sostenibles que promoguin l'escolta activa i el diàleg amb infants i adolescents.

- Establir sistemes de retorn i seguiment de les propostes generades pels consells o altres processos participatius. Aquest seguiment pot adoptar formats visuals o àgils (com ara mapes d'idees realitzades, percentatges de resposta o respostes col·lectives) per fer visible l'impacte real de la seua veu.
- Desenvolupar una plataforma digital de participació infantil i adolescent, amb accés des de mòbil i ordinador, que permeti fer votacions, respondre enquestes i compartir propostes. Aquesta eina pot incorporar criteris de disseny amb ludificació, llenguatge visual i seguretat digital adaptada als menors.
- Continuar enfortint la connexió entre el CPI, el CPA i el PLIA, tot garantint que les aportacions dels consells s'integrin en els processos d'elaboració, revisió i avaluació del pla, així com en altres documents estratègics municipals.
- Explorar noves formes de participació intergeneracional, amb accions que posin en diàleg infants, joves i adults sobre temes clau, com són l'espai públic, la sostenibilitat o el lleure. Aquest enfocament pot afavorir el reconeixement mutu i enfortir els vincles comunitaris.

EDUCACIÓ

- Reforçar els programes d'acompanyament educatiu i orientació postobligatòria, especialment per a joves en risc de desconexió escolar o amb trajectòries educatives discontinües. És recomanable crear itineraris individualitzats que combinin suport emocional, orientació laboral i vincles comunitaris.
- Estendre l'aprenentatge servei com a metodologia educativa integrada en els centres, orientant els projectes a problemàtiques reals del municipi: medi ambient, convivència, memòria històrica, cures, etc. Aquesta estratègia afavoreix el vincle entre el currículum i la realitat local.
- Continuar afavorint la connexió entre l'educació formal i les propostes culturals, esportives i de lleure, per garantir que infants i adolescents tinguin accés a una educació integral, arrelada al territori. En aquest marc, i a partir del PEE, es poden continuar impulsant activitats que combinin valors educatius i comunitaris, com ara festivals escolars, concursos temàtics o rutes culturals.

- Impulsar, en el marc del PEE, la consolidació de la col·laboració entre escoles i serveis municipals, afavorint la creació d'espais de trobada entre docents, tècnics i entitats del tercer sector per compartir bones pràctiques, identificar necessitats emergents i establir línies d'actuació conjuntes.
- Desplegar programes de reforç específic en moments clau, com l'inici d'etapes educatives (P3, 1r d'ESO), períodes postmigratoris o retorns després de llargs períodes d'absència. Aquest reforç hauria d'incloure suports escolars, emocionals i familiars.
- Promoure una educació en valors inclusius i interculturals, integrada dins del currículum i reforçada a través de tallers, xerrades i activitats que treballin el respecte, la diversitat, la convivència i la resolució de conflictes des d'edats primerenques.

SALUT

- Reforçar la plantilla de pediatria, amb l'objectiu de reduir les ràtios actuals i garantir un seguiment preventiu, personalitzat i accessible. Es recomana avançar cap a una atenció pediàtrica més comunitària i coordinada amb altres dispositius (escoles, serveis socials, centres oberts).
- Consolidar la continuïtat del CDIAP, tant pel volum d'infants que atén com per la seua funció clau en la detecció precoç i acompanyament familiar. És important reforçar la seua vinculació amb l'atenció primària i els equips educatius.
- Ampliar els serveis de salut emocional adreçats a adolescents i joves, amb especial atenció a l'etapa d'educació postobligatòria. La continuïtat del programa Salut i escola en aquesta franja pot afavorir la detecció precoç, reduir l'estigma i generar espais de confiança. Alhora, es proposa dotar i potenciar amb pressupost específic accions de salut mental juvenil impulsades des de l'Oficina Jove del Pla d'Urgell.
- Desenvolupar campanyes de salut emocional i benestar, amb suport institucional i aliances amb el món educatiu, cultural i esportiu. Es poden promoure activitats sobre autocura, gestió emocional, son, ús saludable de pantalles, etc., amb formats adaptats a diferents edats.

- Mantenir i estendre iniciatives com ara els grups d'obesitat infantil, fomentant hàbits positius de relació amb el cos i l'alimentació. Aquestes accions poden ampliar-se amb programes escolars sobre alimentació conscient, hàbits de compra i cuina saludable.
- Establir circuits de coordinació entre el CAP, el CSMIJ, l'EBASP i l'Ajuntament de Mollerussa, amb l'objectiu de compartir dades agregades, millorar els processos de derivació i garantir una atenció integrada i proactiva. Es proposa la creació d'una comissió mixta per desenvolupar protocols compartits i definir indicadors locals en l'àmbit de la salut infantil.
- Incorporar la mirada de la infància i el jovent en les polítiques de salut, mitjançant enquestes de satisfacció, tallers participatius o canals d'expressió, especialment en temes com ara la sexualitat, l'ansietat o l'accés als serveis.

SERVEIS SOCIALS

- Reforçar la dimensió preventiva dels serveis socials, dotant-los de més personal especialitzat en infància, treball comunitari i mediació intercultural. Aquest reforç hauria de permetre reduir ràtios d'atenció, garantir intervencions acompanyades i potenciar l'acció anticipada.
- Estendre punts d'informació i orientació personalitzada en equipaments municipals, amb l'objectiu d'acostar els serveis a les famílies amb menor accés o vinculació als recursos institucionals. Es poden articular com a espais de confiança, amb presència de mediadors culturals i materials multilingües.
- Crear itineraris d'inclusió social per a infants i joves reagrupats o nouvinguts, amb especial atenció als que arriben sense mare o sense nucli familiar complet. Aquests itineraris podrien incloure referents socioeducatius, seguiment emocional i accés prioritzat a activitats de lleure, formació i acollida.
- Establir mecanismes de treball en xarxa entre serveis socials, educació i salut, mitjançant trobades tècniques regulars i sistemes compartits d'indicadors. Aquesta coordinació és clau per millorar la detecció de necessitats, el seguiment integral i l'optimització de recursos.

- Desenvolupar dades i indicadors locals més enllà dels registres administratius, incorporant dades qualitatives, de percepció i de seguiment comunitari. Això permetria orientar millor les polítiques públiques i identificar situacions de risc no visibles a través dels expedients formals.
- Potenciar els vincles amb entitats socials i espais comunitaris, afavorint projectes compartits que combinin intervenció i empoderament. Iniciatives com l'Escola de Famílies, tallers de convivència o accions culturals poden tenir un paper central en la inclusió i la cura col·lectiva.

CIUTAT

- Consolidar un pla de millora integral dels parcs i places amb criteris de seguretat, inclusió i accessibilitat. Incorporar elements adaptats a diferents franges d'edat, diversitats funcionals i usos socials (joc actiu, descans, relació comunitària, etc.).
- Implementar un pla específic per millorar la il·luminació en zones detectades com a insegures pels infants, prioritzant rutes escolars i zones d'oci juvenil. Les escoles poden participar activament en la identificació d'aquests trams a través de mapes col·laboratius.
- Posar en marxa processos regulars de consulta a infants i adolescents (enquestes, dinàmiques a l'aula o codis QR als parcs) per recollir percepcions i propostes sobre l'espai públic. Aquestes dades poden integrar-se en un sistema d'indicadors urbans amb mirada d'infància.
- Desenvolupar itineraris segurs i interconnectats per a bicicletes i vianants, connectant escoles, zones verdes i equipaments comunitaris. Es poden explorar opcions de mobilitat col·laborativa per a activitats extraescolars o propostes pilot, com ara bicicletes públiques adaptades.
- Reforçar el seguiment social i jurídic de famílies amb dificultats d'habitatge (ocupacions, desnonaments, pèrdua d'ingressos, etc.), oferint itineraris d'inclusió, allotjaments temporals i acompanyament emocional. Es pot fer través de la Taula d'Habitatge Municipal, vinculada amb l'Ajuntament de Mollerussa.

- Continuar les actuacions de sensibilització ambiental i reforçar els espais verds com a entorns educatius. El projecte de remodelació del parc municipal és una bona pràctica replicable. Cal garantir fonts, ombra, biodiversitat i materials naturals. Es poden promoure brigades escolars o campanyes de corresponsabilitat ecològica.

OCI, CULTURA I LLEURE

- Ampliar l'abast de les beques per a activitats d'oci i lleure, assegurant que arribin a totes les famílies que ho necessiten, especialment les que tenen dificultats socioeconòmiques. Per aconseguir-ho, es proposa revisar els criteris d'accés, facilitar els tràmits administratius i garantir la difusió de les convocatòries a través de canals escolars, serveis socials i entitats de proximitat. És clau que aquesta informació estigui disponible en diversos idiomes i formats per assegurar-ne la màxima accessibilitat.
- Dissenyar i implementar propostes d'oci adaptades a les franges de 8 a 12 anys i de 12 a 16 anys, ja que sovint queden fora de les propostes actuals. Aquestes activitats poden incloure tallers de robòtica, música urbana, esports minoritaris, creació audiovisual o activitats de natura. La seua planificació hauria de fer-se amb consultes directes a infants i joves i hauria de preveure formats flexibles que s'adaptessin a la diversitat d'interessos i horaris.
- Crear espais de lleure autogestionat per a adolescents, com a resposta a la demanda d'espais propis on relacionar-se amb llibertat i respecte. Aquests espais podrien estar ubicats en equipaments municipals existents o en zones a l'aire lliure, i haurien d'oferir condicions de seguretat i convivència, amb suport puntual d'educadors o mediadors socials. L'objectiu és fomentar l'autonomia, la responsabilitat compartida i el sentiment de pertinença al barri o la ciutat.
- Continuar estenent les activitats lúdiques i culturals a zones perifèriques i espais comunitaris, promovent la descentralització i garantint que tots els infants, independentment de la seua zona de residència, tinguin accés a opcions de lleure de qualitat. Això pot incloure espectacles itinerants, biblioteques mòbils, activitats esportives als patis oberts o cicles de cinema i contacontes en places i parcs.
- Promoure activitats intergeneracionals i de creació artística col·lectiva, que generin vincles entre infants, joves i persones adultes. Aquestes iniciatives poden incloure

murals comunitaris, tallers de memòria oral, festes populars o hortets col·laboratius. A més de reforçar la cohesió social, permeten visibilitzar la diversitat de destreses i sabers presents al municipi.

- Continuar enfortint la connexió entre les propostes de lleure i els centres educatius, biblioteques, entitats i equipaments culturals, per construir una xarxa educativa integrada que també funcioni fora de l'horari lectiu. Aquesta col·laboració pot materialitzar-se en projectes d'aprenentatge servei, jornades temàtiques o espais de descoberta artística i cultural.

COMPLEMENT DE LA DIAGNOSI: ENQUESTA A L'ALUMNAT DE PRIMÀRIA

Amb la voluntat de complementar la diagnosi sobre la situació de la infància i l'adolescència al municipi, l'equip de la Regidoria d'Acció Social i Comunitària i Habitatge de l'Ajuntament de Mollerussa va dur a terme, durant el mes d'abril de 2025, una enquesta adreçada a infants de 5è i 6è de la ciutat.

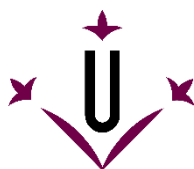
Aquesta enquesta es basa en el qüestionari “Encuesta Cambios en la Vida de los Niños, Niñas y Adolescentes. Ciudades Amigas de la Infancia”, adaptat a les inquietuds específiques del Consell de Participació Infantil (CPI).

L'estudi es va realitzar amb la participació de 291 alumnes de 5è i 6è de primària procedents de tres centres educatius de Mollerussa: l'Escola Mestre Ignasi Peraire, l'Escola Pompeu Fabra i l'Escola Vedruna.

Els resultats de l'enquesta es poden consultar mitjançant el següent codi QR i l'enllaç <https://www.mollerussa.cat/docs/Documentaci%F3%20inf%20ncia%20i%20adolesc%20ncia/III%20PLA%20LOCAL%20D%27INF%20CNCIA%20I%20ADOLESC%20C8NCIA%202025%20-%202029/RESULTAT%20ENQUESTES.pdf>

Aquestes dades han de servir com a complement a la informació recollida en la diagnosi sobre la situació actual de la infància i l'adolescència a Mollerussa.

Universitat de Lleida

Estudi de la situació de la infància i l'adolescència de la ciutat de Mollerussa

2n informe, 2021-2024